

Gražina Karaneckienė

MOKAUSI IR AUGU

Pradinio ugdymo vadovėlis
II klasei

2 dalis

Wydanie pierwsze

Puńsk 2024
Wydawnictwo „Aušra” Sp. z o.o.
www.punskas.pl

MOKAUSI IR AUGU Pradinio ugdymo vadovėlis II klasei, 2 dalis.
Podręcznik do edukacji wczesnoszkolnej dla klasy II, część 2.

Opracowanie
Grazyna Korzeniecka

Ilustracje
Eglė Valiūtė, Taida Balčiūnaitė, Živilė Kraužlytė

Zdjęcia
Sigit Birgiel, Paulius Birgiel, Jolanta Łatwis

Redaktor
Nijola Birgiel

Redaktor techniczny
Sigit Birgiel

Korekta
Biruta Ołów

Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego dla litewskiej mniejszości narodowej, do edukacji wczesnoszkolnej na I etapie edukacyjnym – szkoła podstawowa, na podstawie opinii rzeczoznawców: dr hab. Danuty Roszko i mgr. Algisa Uzdili.
Rok dopuszczenia 2024.

Nr ewidencyjny w wykazie: 1157/4/2024.

Vadovėlis išleistas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos lėšomis

Kirčiavimas žymimas pusjuodžiu šriftu – **gera**.

Vadovėlį tik skaitome, o piešiame ir rašome pratybų sąsiuvinyje.

Dauguma tekstų adaptuoti

ISBN 978-83-66808-49-2

© Wydawnictwo „Aušra” Sp. z o.o.
Puńsk 2024

Wydawnictwo „Aušra” Sp. z o.o., ul. A. Mickiewicza 23, 16-515 Puńsk
Arkuszy drukarskich 18,5. Wydanie I
Skład, łamanie, druk i oprawa Wydawnictwo „Aušra”
www.punskas.pl

Viktoras Miliūnas

Prie ledo kalno

Mudu su Giedriumi ne pirmi prie ledo kalno.
Ten jau daug vaikų. Įsibėga, įsibėga, krinta
ant rogučių ir neria į pakalnę
pašėlusiu greičiu. Kiti atsisėda pamažu,
pasispiria rankomis ir kojomis ir
nučiuožia į apačią ne taip greitai.
Dar kiti, kurie neturi rogučių, leidžiasi,
kaip išmano: sėdę ant lentutės ar
tiesiai ant užpakalio...

Giedrius susiduria
pakalnėje su **Rūtos** rogutėmis.
Abu sulekia į sniego pusnį
ir juokiasi. Labai smagu gulėti
puriamame sniege. Vienas malonumas.
Ir dar kai taip nešalta. **Tingiai** krinta
retos didelės snaigės.
Ir tiek linksmų balsų aplinkui.

Giedriumi pašėlusiu pasispiria
nučiuožia juokiasi puriamame

įsibėga atsisėda pasispiria neria čiuožia
leidžiasi rogutėmis nuo kalno purus sniegas

- 1 Apie ką kalbama tekste? Sugalvok šiam kūrinii kitokį pavadinimą.
- 2 Papasakok, kaip vaikai žaidė prie ledo kalno.
Kas jiems buvo maloniausia?
- 3 Kurie žiemos žaidimai tau labiausiai patinka? Kodėl?
- 4 Nurašydamas sakinius, skrituliukų vietoje įrašyk **e** arba **ie**.

Atėjo ž●ma. Šaltis nut●sė l●do tiltus. Sn●gas padengė
ž●mę. M●ga miškai, sodai, laukai. M●ga ir mini šiltus
saul●lės spindulėlius.

Pasakojimas – tai tikrų arba fantastinių įvykių
perteikimas raštu arba žodžiu.

Eduardas Selezionis

besmegeniai nulipdyti žvilgsniu

Besmegeniai

Balti šarmoti seniai
Angliukų akimis...
Ko liūdit, besmegeniai? –
Dar žaisim su jumis!

Tik štai skambutis šaukia
Prie knygų, prie lentos.
...Ir besmegeniai laukia
Vėl pertraukos kitos.

Palei mokyklos sieną
Apšalusiais veidais
Jie taip – kiekvieną dieną
Sutinka mus rytais.

Kadise nulipdyti,
Sulinkę į pečius,
Žvilgsniu pavydžiai lydi
Mokyklon vaikučius.

besmegenis morkos nosis kibiras angliukų akys
sniego senis sniego rutulys puodas šluota

Uždaryk duris!
Lauke šalta.

Ar lauke
bus šilčiau,
kai uždarysiu
duris?

- 1 Ką vaikai veikė per pertraukas?
- 2 Kaip poetas vadina besmegenius? Perskaityk tas eilutes garsiai.
- 3 Nurašyk eilėraščio posmą, kuris tinka iliustracijai. Minkštumo ženklus pažymėk žaliai, o dvibalses – geltonai.

Ko verkė senis besmegenis?

Kaip įvykis prasidėjo? – **pradžia**

Kas atsitiko? – **vidurys**

Kaip viskas baigėsi? – **pabaiga**

nulipdė nubėgo namo paliko atėjo vakaras
užmigo sugraužė verkė atnešė nudžiugo

- 4 Pažiūrėk į paveikslėlius ir, atsakydamas į klausimus, papasakok senio besmegenio nuotyki.
- 5 Papasakok vaikams, kurie gyvena šiltuose kraštuose, kas yra sniegas ir kaip lipdomas sniego senis.

Pasakojimas turi pradžią, vidurį ir pabaigą.

Ramutė Skučaitė

Rogės

Kiek vaikučių,
Kiek vaikų!
Ir visiems važiuot smagu!

Rogės tvirtos –
Nesuges!
Ačiū
Tėčiui
Už roges!

rogutės slidės pačiūžos snieglentė slidinėjasi

- 1 Kaip žaidė vaikai?
- 2 Kam ir už ką vaikai buvo dėkingi?
- 3 Pažvelk į paveikslėlių seriją ir papasakok, kas nutiko Aidžiui. Sugalvok pasakojimui pavadinimą.
- 4 Sutvarkyk ir nurašyk pabirusius pasakojimo sakinius. Kiekvieną dalį pradėk rašyti iš naujos eilutės.

Vagilės kepurėje įsitaisė lizdą.
Dabar joms žiema nebaisi.

Šiltą kepurę pamatė varnos.
Jos nusinešė radinį į mišką.

Aidis važinėjo rogutėmis
nuo kalniuko. Berniukas
labai sušilo. Jis pakabino
savo kepurę ant šakos.

Kiekvieną pasakojimo dalį pradėdame rašyti iš naujos eilutės.

Motiejus Valančius

Neklaūžados vaikai

nuėjau užšalusį čiuožiame
čiuożykloje nežiūrėdamas išsilakstė

Vieną kartą nuėjau prie upės.
Upė buvo vos užšalus. Staiga pamačiau kelis
mokinius ir klausiu:

- Kur skubat, vaikai?
- Čiuožinėti.
- Čiuožiame tik čiuożykloje!

Ant upės negalima čiuožti! Ledas gali įlūžti...

- Po mumis neįlūš!
- Įlūš, vaikai mano. Neikit ant ledo, įkrisit!

To mano sakymo nežiūrėdamas,
drąsesnis šoko ant ledo. Tai matydami šoko
ir kiti. Bet netrukus įkrito į vandenį lig ausų.
Po to ir kiti susmuko kaip varlės į balą.
Vos spėjau pagriebti lazdelę, ir ištraukiau
kiekvieną iš vandens.

Po to nuotyčio visi išsilakstė namo,
bet keli gavo slogą.

įkrito į vandenį lig ausų neklaūžada
susmuko kaip varlės į balą nuotykis

- 1 Kur išsiruošė mokiniai? Kas juos norėjo perspėti?
- 2 Perskaitykite vaidmenimis vaikų ir suaugusiojo pokalbį.
- 3 Kas atsitiko? Perskaityk, kaip pasakotojas gelbėjo vaikus.
- 4 Susipažink su Sauliuko paruoštomis saugaus žaidimo taisyklėmis. Kodėl reikia jų laikytis? Sugalvok ir parašyk dvi savo taisykles.

- Nevažinėk rogutėmis arti kelio ar gatvės.
- Pačiūžomis čiuošk tik čiuożykloje.
- Nemėtyk draugams sniego už apykaklės.
- Nesvaidyk kietomis sniego gniūžtėmis.

Pasakodamas tinkamai intonuok sakinius. Stenkis
pasakoti taip, kad sudomintum klausytoją.

Leonardas Gutauskas

Sniegenos

Vėlų rudenį dangaus karalienė saulė vaikščiojo po miškus ir pynėsi vainiką. Užsimiršusi nepastebėjo, kad gervės, žąsys ir antys jau ruošiasi į šiltuosius kraštus skristi, o ežerai rytais pasidengia plonu ledu.

Vieną rytą papūtė šiaurys, ėmė snigti, upės ir marios užšalo.

Apledijo ir dangaus keliai.

Nuliūdo saulė, supratusi, kad jau neįkops į dangų. Žengia kelis žingsnius, paslysta ir puola į pusnį.

Sniege klūpančią saulę pastebėjo sniegenos. Paukštelių valdovė tarė:

– Nebijok, skaisčioji saulele, nesušalsi. Mūsų pūakai šilti kaip patalėliai, tad glauskis prie mūsų.

Saulė apsidžiaugė, padėjo paukšteliams ir prisiglaudė prie ratu sustojusio pulkelio. Beregint nuo saulės kasų ledokšniai nutirpo, atšilo karalienės veideliai.

Na, o sniegenos, taip širdingai šildžiusios saulę, net nepastebėjo, kaip nuo skaisčiosios ugnies ėmė rausti jų krūtinės. Nuo tos žiemos visų sniegenų krūtinėlės – raudonos. Ir tas raudonumas labai panašus į viduržiemio saulės ugnį.

- 1 Ką pasakėlėje autorius vadina dangaus karaliene? Kodėl?
- 2 Kodėl saulė negalėjo įkopti į dangų?
- 3 Kas ir kaip jai padėjo?
- 4 Kodėl sniegenų krūtinės raudonos?

Pasakojant svarbu nurodyti pagrindinius veikėjus, įvykių vietą ir laiką.

užsimiršusi nepastebėjo neįkops
skaisčioji apsidžiaugė viduržiemio
ledokšniai šildžiusios

Kas dar nebijo žiemos?

smarkiai snigo šėlo pūga užpustė duris atsinešė kastuvą
nužėrė purų sniegą nudžiugo padėjo už gerą darbą

- 5 Sukurk pasakojimą pagal paveikslėlių seriją ir pateiktus žodžių junginius.
- 6 Papasakok paveikslėliuose pavaizduotus įvykius savo vardu.
- 7 Kokį gerą darbą tau pavyko atlikti šią žiemą?

Už gera geru užmoka.

Sigitas Geda

Vakaras prie televizoriaus

Labai geras daiktas
Yra televizorius,
Vos tiktai nubudęs,
Aš galiu išvysti jus,
Pasaulio vaikai!

Anas nosį krapšto,
Nesimoko rašto,
Kitas – atsikėlęs
Vaikšto susivėlęs.

Labai geras daiktas
Yra toks žiūrėjimas,
Gėlių ir mėnulio,
Ir sniego regėjimas.

ekranas	nuotolinis pultelis	televizijos programa	žinios
filmas	laida vaikams	multiplikacinis filmas	antena

- 1 Kodėl televizorius yra „labai geras daiktas“?
- 2 Ką galima pamatyti per televiziją? Atsakyk eilėraščio žodžiais.
- 3 Kaip protingai žiūrėti televizorių?

Televizorius – labai naudingas daiktas, tačiau ilgas jo žiūrėjimas neigiamai veikia mūsų sveikatą ir gyvenimą.

susivėlęs žiūrėjimas
regėjimas nežiūrėsiu

Viską viską, rodos,
Aš dabar matau,
Pasaulio knygą
Sėdžiu ir skaitau.

Bet nereik užmiršti,
Kad tikra gėlelė
Visai kitaip auga,
Kitaip žiedą kelia.

Daugiau nežiūrėsiu,
Pasaulį stebėsiu!
Nebent vakare,
Nebent vakare,

Kai gėlelės miega,
Kai apšviečia sniegą
Žvaigždelė žydra!

Apie televizorius ir televiziją

Stebuklingas langas
kambarį –
per jį visą pasaulį
pamatyt gali.
Kas tai?

Per televizorių rodomi
kino ir animaciniai
filmai, koncertai, sporto
varžybos, naujienos ir
kitokios laidos.

Iš televizijos studijos
bangomis siunčiamus
programų signalus pagauna
televizoriaus antena.
Televizorius tuos signalus
pakeičia į vaizdą ir garsą.

Skaitmeninė televizija
yra viena iš technikos
naujovių. Ji užtikrina
geresnę vaizdo ir
garso kokybę.

Televizoriai atsirado neseniai –
prieš keliasdešimt metų. Anksčiau
vaizdas ekrane buvo nespalvotas.
Pirmieji spalvotieji televizoriai
pagaminti 1956 metais Jungtinėse
Amerikos Valstijose.

- 4 Įmink mįslę. Nupiešk jos įminimą.
- 5 Ką naujo sužinojai apie televizorių iš perskaitytų tekstų? Paieškok daugiau žinių apie šį įrenginį.
- 6 Padėk berniukui papildyti televizoriaus žiūrėjimo taisykles. Nurašyk papildytus sakinius. Atsimink, kad sakinių pradame rašyti didžiąja raide.

- 👉 tik vaikams skirtas laidas.
- 👉 ilgai prie televizoriaus.
- 👉 trijų metrų nuotoliu nuo televizoriaus.
- 👉 šviesą, jeigu žiūri televiziją vakare.
- 👉 televizijos laidų vėlai vakare.

nesėdėk * žiūrėk * sėdėk * uždek * nežiūrėk

Kas ir kaip kuria filmus?

Filmas

Filmas kuriamas iš daugybės nuotraukų, vadinamų kadrais. Jos keičiamos taip greitai, kad mes matome judančius vaizdus.

Filmo kūrimo komanda

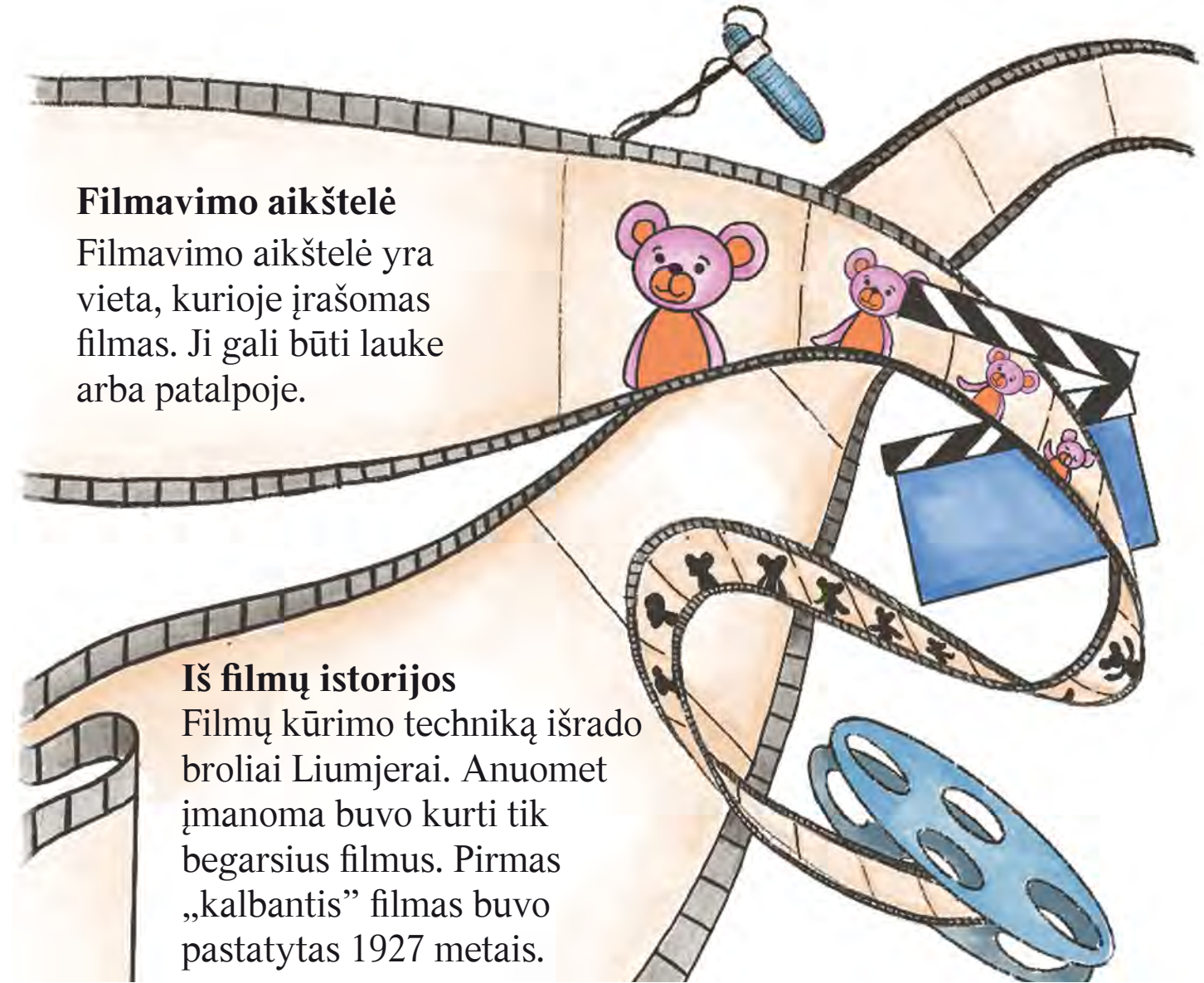
Kuriant filmą, dirba daugybė žmonių. Vieni rūpinasi kostiumais, kiti kuria dekoracijas arba dirba su filmavimo įranga.

Režisierius

Kuriantis filmą asmuo vadinamas režisieriumi. Režisierius dirba su scenarijumi (rašytine filmo versija) ir vadovauja vaidinantiems filme aktoriams.

Filmavimo kamera

Filmavimo kameros veikia panašiai kaip paprasti fotoaparatai, tik jos viena po kitos daro daugybę nuotraukų.

Filmavimo aikštelė

Filmavimo aikštelė yra vieta, kurioje įrašomas filmas. Ji gali būti lauke arba patalpoje.

Iš filmų istorijos

Filmų kūrimo techniką išrado broliai Liumjerai. Anuomet įmanoma buvo kurti tik begarsius filmus. Pirmas „kalbantis“ filmas buvo pastatytas 1927 metais.

kinas filmas režisierius aktorius scenografas operatorius
filmavimo aikštelė filmo juosta kadras
filmų rūšys: veiksmo animaciniai dokumentiniai gamtiniai
istoriniai komedijos

- 1 Kurių žmonių darbas reikalingas, kuriant filmą? Kuris iš jų atsakingas už filmo kūrimą?
- 2 Kokius filmus mėgsti žiūrėti? Kodėl?
- 3 Pabandykite sukurti pasirinkto filmo scenarijų.
- 4 Nurašyk nuo kino juostos žodžius skiemenimis. Priebalses **ch**, **dz**, **dž** pabrauk.

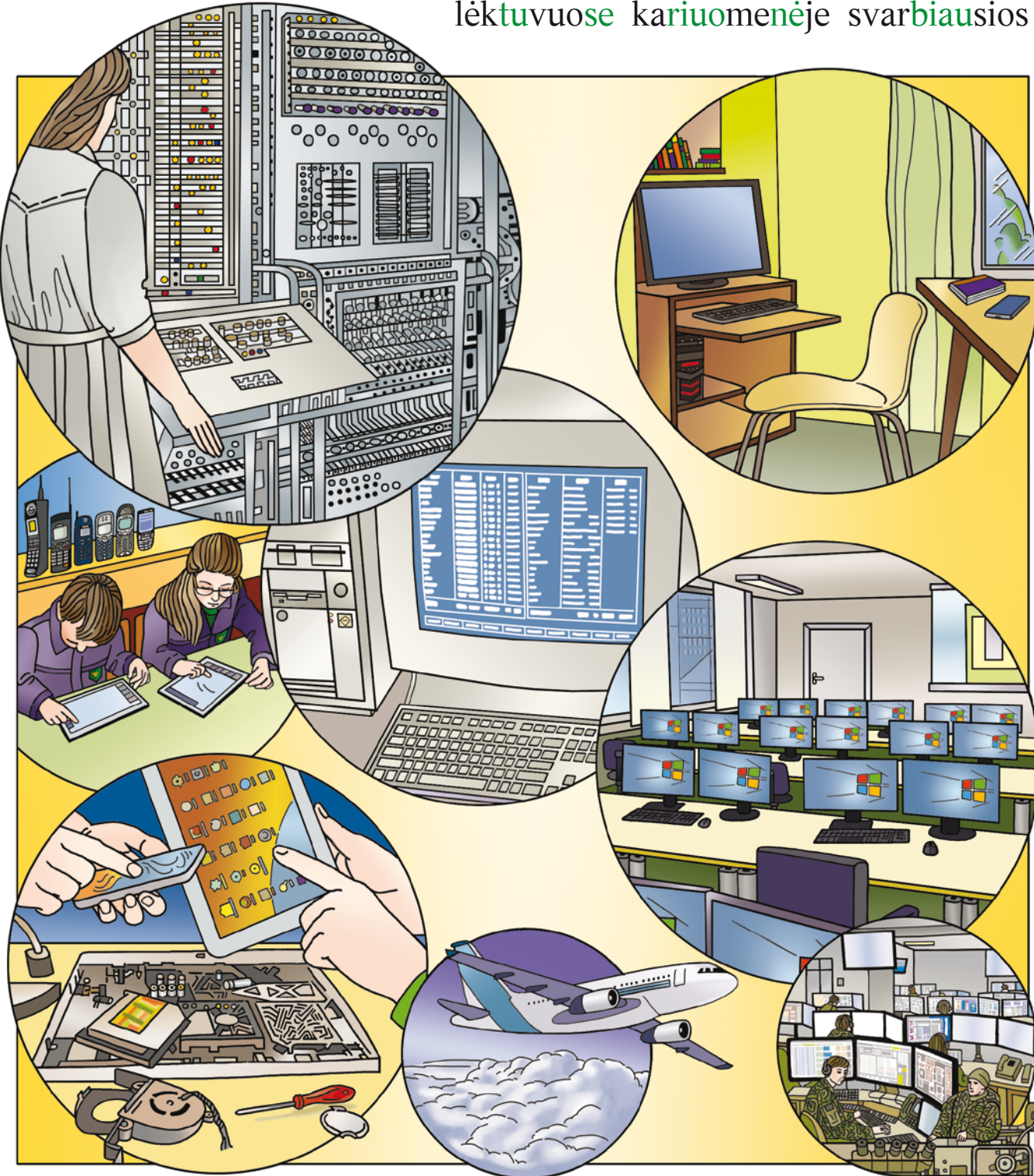
šachmatai didžiulis saldžios spaudžia jachta džūkas

Priebalsiai **ch**, **dz**, **dž** tariami kaip vienas garsas.
Keliant žodį į kitą eilutę, šios priebalsės neskaidomos.

Kompiuterių šalyje

kompiuteriai susijungė
darbovietėse automobiliuose
lėktuvuose kariuomenėje svarbiausios

Seniau kompiuteriai buvo labai dideli. Jie mažėjo, mažėjo, mažėjo... Kompiuteriai susijungė į internetą. Dabar jų visur pilna – namuose, darbovietėse, mokyklose, automobiliuose, lėktuvuose, kariuomenėje... Kompiuterius sudaro geležiukės, magnetukai, laidai. Kompiuteryje svarbiausios yra programos. Be programų kompiuteris negyvas.

- Būk atsargus, dirbdamas kompiuteriu!
- Prie kompiuterio nesinešk maisto ir gėrimų!
- Neleisk katinui miegoti ant kompiuterio!
- Ir nemiegok ant jo pats!

stalinis kompiuteris nešiojamasis kompiuteris planšetė
monitorius ekranas klaviatūra pelė atmintukas
žaidimų konsolė vairasvirtė garso kolonėlės ausinės
kompiuterio programa internetas spausdintuvas

- 1 Kaip keitėsi kompiuteriai?
- 2 Kokius darbus galima atlikti kompiuteriu?
- 3 Kada tu naudoji kompiuterį?
- 4 Parašyk dar kelias taisykles, kurių reikia laikytis, naudojant kompiuterį.

Nesėdėk be reikalo prie kompiuterio.
Jis gali kenkti tavo sveikatai.

Vladas Minius

Saugokite akis

Salėje puikavosi keliolika televizorių su plačiais ekranais. Prie jų būriavosi vaikai. Kiekviename ekrane rodė spalvotus multiplikacinius filmus. Tuos filmus vaikai jau buvo matę po keletą kartų. Vis tiek jie negalėjo atitraukti akių nuo ekranų.

Staiga visų televizorių ekranuose filmai nutrūko ir sužėrėjo užrašai:

Paskui ekranuose pasirodė eilė vaikų, laukiančių prie akių gydytojo kabineto durų.

Kabinete gydytojas liepdavo skaityti raides ir skaičius pakabintame plakate. Kai kurie vaikai išeidavo iš gydytojo kabineto jau su akiniais.

– Jie kasdien žiūrėdavo po keletą mulčiukų ir dar kitokių filmų,
– pasakė gydytojas. – O sekmadieniais, vos tik pabudę, įsijungdavo televizorių.

– Štai kuo baigiasi per ilgas televizoriaus žiūrėjimas, – pasakė seselė, lašindama keliems vaikams į akis kažkokius lašiukus. – Akių uždegimas.

- 1 Ką vaikai matė televizorių ekranuose?
- 2 Kokį užrašą žiūrovai pamatė, nutrūkus filmukams? Kodėl?
- 3 Ką paaiškino gydytojas ir seselė?

būriavosi liepdavo kasdien
įsijungdavo kažkokius

Ko nemėgsta mūsų akys ir ausys?

nekrapštau neklausau netriukšmauju
neskaitau nežiūriu nešluostau

- 4 Pažiūrėk į paveikslėlius ir pasakyk, kaip reikia elgtis, norint išsaugoti gerą klausą ir regėjimą.
- 5 Apibūdink paveikslėliuose pavaizduotus garsus.

Garsai, kaip ir žmonės, labai skirtingi. Garsai gali būti: ilgi ir trumpi, tylūs ir garsūs, aukšti ir žemi, skardūs ir duslūs.

Iš mįslių kraitelės

marškinius išlyginti nežiūrėkit

Kelnes, marškinius, suknele
Aš išlyginti galiu.
Bet kai dirbu, būnu karštas,
Tad nelieski piršteliu.

Jeigu nori, kad negestų
Sūris, sviestas ar dešra,
Saugoti man juos paveski,
Nes aš šaltas viduje.

Mėgstu šiukšles, mėgstu dulkes,
Ilgą nosį aš turiu.
Kai mane tikrai įjungi,
Tuoju visur švaru, švaru.

Su manim keliauti galite
Po pasaulį platų.
Mano ekrane laidų
Įdomių pamatot.
Nežiūrėkit per ilgai,
Nes kenkiu sveikatai!

Buitiniai prietaisai ir įrankiai

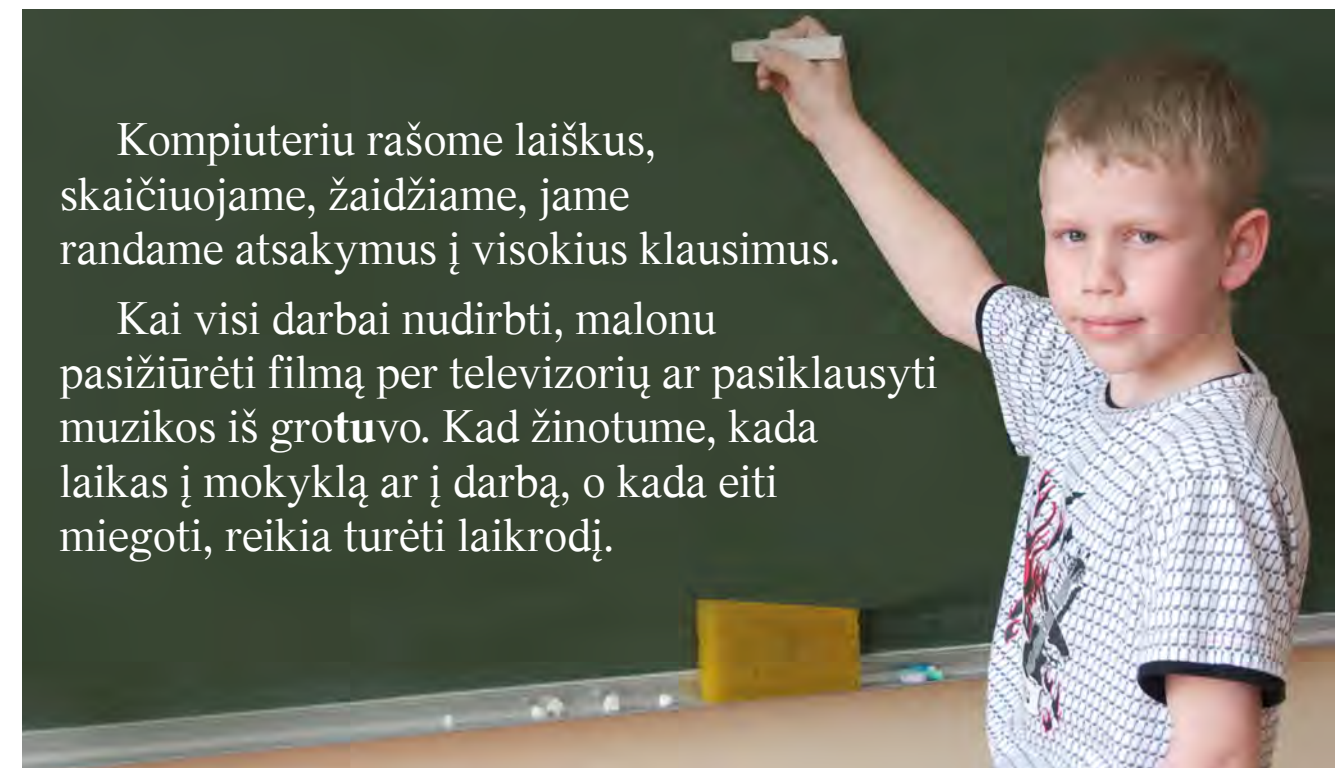
Namie žmonėms būtų sunku išsiversti be įvairių elektros prietaisų ir įrankių. Skalbiklė skalbia drabužius. Jiems lyginti reikia lyginimo lentos ir lygintuvo. Šluota ir dulkių siurblys padeda švarinti namus.

Su sulčiaspaude galima išspausti šviežių sulčių, plakikliu – išplakti kokteilį ar grietinėlę. Ant viryklės verdame maistą. Virduolyje užkaitinę vandenį, galime užsiplikyti kavos arba arbatos. Maistą laikome šaldytuve, kad ilgiau būtų šviežias.

Kompiuteriu rašome laiškus, skaičiuojame, žaidžiame, jame randame atsakymus į visokius klausimus.

Kai visi darbai nudirbti, malonu pasižiūrėti filmą per televizorių ar pasiklausyti muzikos iš grotuvo. Kad žinotume, kada laikas į mokyklą ar į darbą, o kada eiti miegoti, reikia turėti laikrodį.

- 1 Apie kuriuos techninius įrenginius kalbama mįslėse?
- 2 Pabandyk sukurti mįslę arba kitokį galvosūkį apie pasirinktą įrenginį.
- 3 Kurie įrenginiai ir prietaisai minimi tekste? Kam jie reikalingi?
- 4 Sudaryk tau žinomų buitinių įrenginių ir prietaisų sąrašą abėcėlės tvarka.

Elektriniais įrenginiais gali naudotis tik suaugusiems prižiūrint.

Kęstutis Kasparavičius

Pelytė ir pabaisa

įsirengusi susirasdavo iššiepta
siautėdavo susigūžusi nepastebimai
nepavojinga

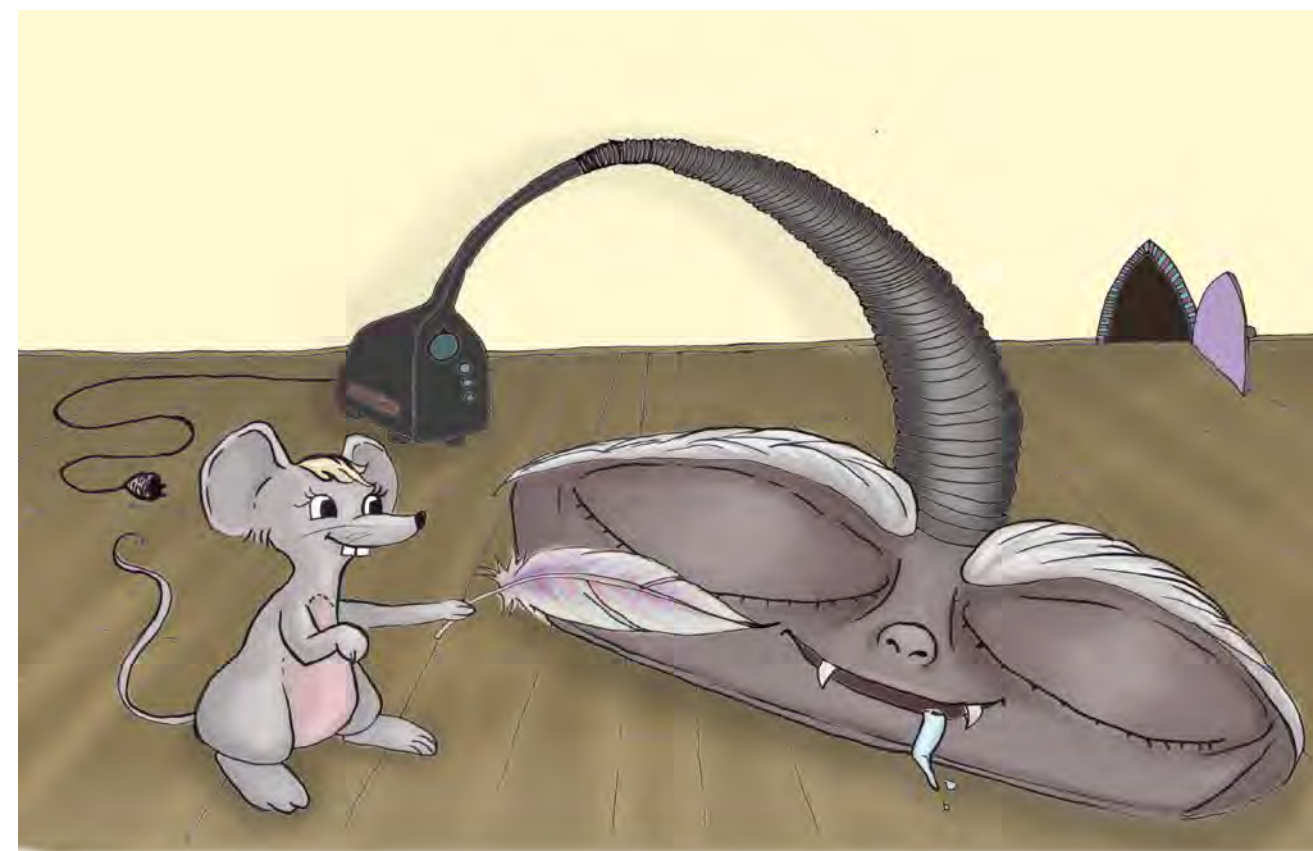
Namuose gyveno maža pelytė. Ji turėjo įsirengusi po grindimis nedidelį jaukų butuką, į jį buvo galima patekti pro mažas dailias dureles. Maisto ji susirasdavo virtuvėje ir niekam netrukdė. O kam galėtų trukdyti toks mažas padarėlis?!

Tačiau vieną dieną namuose atsirado pabaisa. Jos nosis buvo ilga tarsi dramblio straublys, burna plačiai iššiepta, o į akis geriau išvis nežiūrėti... Pabaisa slankiojo po namus, baisiai užė, kaišiojo visur savo ilgą nosį ir taikėsi viską siurbti.

Žmonės tą pabaisą vadino dulkių siurbliu, bet pelytė manė, kad jam labiau tiktų kitoks pavadinimas – pelių siurblys. Kai pabaisa siautėdavo, pelytė slėpdavosi susigūžusi savo saugiam butuke.

Tačiau laikui bėgant ėmė ryškėti ir geros pabaisos savybės. Namie tapo labai švaru, neliko šiukšlių, dulkių, ir oras tapo daug gaivesnis. Be to, pelytė pastebėjo, kad ilgą juodą pabaisos uodegą nepastebimai ištraukus iš lizdo, ji nurimsta ir tampa visai nepavojinga. Tada galima prieiti prie pabaisos visai arti ir netgi su plunksnele pakutenti jai nosį.

straublys	laidas	šluota	šepetys	šiukšlės
šiukšlių dėžė	šiukšlių maišas	šiukšlių semtuvėlis		
konteineris	rūšiuoti šiukšles	šiukšliavežė	sąvartynas	

- 1 Kur gyveno pelytė?
- 2 Ką pelytė vadino pabaisa? Raiškiai perskaityk ištrauką, kurioje ji aprašoma.
- 3 Kokios buvo geros „pabaisos“ savybės? Kada pelytė nustojo jos bijoti?
- 4 Kokius dar keistus elektrinius įrenginius galėjo aptikti pelytė namuose? Padėk jai vaizdingai juos apibūdinti.

Gyvenk protingai, pameski baimę, o pamatysi, kad rasi laimę.

Juozas Erlickas

Man paprašius, Elektra panorėjus

Tarytum kurmis – nematai –
Bėga Elektra laidais.
Skuba ji į stiklo butą –
Pasipūtusią lemputę.

Pasidarė karšta gal –
Suka Elektra atgal,
Įlenda į šaldytuvą,
Šaldo Žuvį ir Liežuvį.

Tai vikri nelyg Katė!
O stipri, o treniruota!
Tartum meistras karatė
Per nagus – neerzink! – duoda.

Ir labai muzikali –
Štai nubėga į skambutį,
Nori – paklausyt gali,
Kaip kukuoja it gegutė.

Pjauna, plauna, kala, mala
Iš ano ir šito galo,
Baigus mokslus Elektrinėj
Viską moka, žino.

elektros srovė elektrinė laidas lizdas
kištukas jungiklis ilgintuvas kroviklis

- 1 Kokius darbus atlieka elektra? Atsakyk eilėraščio žodžiais.
- 2 Kur gaminama elektros srovė? Kaip ji patenka į mūsų namus?
- 3 Kaip reikia naudotis elektros srove? Kodėl?

Elektra

Jei vieną dieną dingtų elektra, tai sustotų gamyklos, nevažiuotų troleibusai, elektriniai traukiniai, neveiktų televizoriai, kompiuteriai ir daug buitinių įrenginių, o svarbiausia – vakare būtų tamsu. Elektros energijos baterijos buvo išrastos prieš du šimtus metų. Vėliau buvo sukonstruotas variklis, išrasta elektros lemputė, imta statyti elektrines.

Kaip naudotis elektriniais įrenginiais?

Elektros ir vandens kaimynystė yra labai pavojinga.
Neliesk elektrinių įrenginių šlapiomis rankomis!
Išjungdamas prietaisą iš lizdo, laikyk už kištuko, o ne už laido!
Įjunk ir išjunk elektros prietaisus tik specialiu jungikliu!
Netaisyk pats sugedusių elektros prietaisų!
Nejunk daug elektros prietaisų į vieną tinklą!
Jeigu nereikia, užgesink šviesą ir išjunk kitus elektros prietaisus!

Neliesk vielų,
kuriomis aptvertos
ganyklos! Jomis
teka elektros srovė.

Šis ženklas įspėja
apie elektros smūgio
pavojų.

- 4 Palygink eilėraščio ir dalykinio teksto turinį. Kuo jie skiriasi?
- 5 Kokių taisyklių reikia laikytis, naudojant elektrinius prietaisus? Dvi iš jų nurašyk.
- 6 Koku elektriniu prietaisu moki naudotis? Kokį darbą jis padeda atlikti?

Elektrinių įrenginių negalima liesti šlapiomis rankomis!

Kas gamina elektros energiją?

Elektrinė – įmonė, kuri gamina ir tiekia elektros energiją. Svarbiausia jos dalis yra generatorius, gaminantis elektros srovę.

Šiluminė elektrinė – elektrinė, kurioje elektros energijai gaminti naudojama anglis, nafta ir dujos. Tokios elektrinės labai teršia aplinką.

Hidroelektrinės generatorių suka užtvenktas ir žemyn krintantis vanduo. Vandens elektrinės statomos prie didelių upių.

Atominėje elektrinėje naudojama branduolinė energija, kuri gaunama skaidant mažas dalelytes – atomus.

Saulės elektrinė (saulės jėgainė) saulės energiją paverčia elektros energija, kurią galime panaudoti kasdieniame gyvenime. Saulės energija yra atsinaujinantis energijos šaltinis. Naftos, dujų ar anglies atsargos kažkada išseks, o saulė švies nuolat. Saulės jėgainės neteršia aplinkos.

Vėjo jėgainės generatorių suka vėjas. Toks elektros energijos gavimo būdas plačiai taikomas pajūrio vietovėse, kur nuolat pučia stiprūs vėjai.

- 1 Papasakok, kur ir iš ko gaminama elektros energija.
- 2 Kuriose elektrinėse naudojami atsinaujinantys energijos šaltiniai? Kodėl jie taip vadinami?
- 3 Parašyk, kodėl ir kaip reikia taupyti elektros energiją.

Elektros ir elektronikos atliekų negalima mesti į paprastus šiukšlių konteinerius.

Leonardas Gutauskas

Dangaus kalvis Perkūnas

Ne žirgai žvengia,
Ne kamanos skamba,
Ne pasagos dzingsi.
Tai dangaus kalvis
Per lygų lauką
Į kaimą ateina.

Priekalas dunda,
Vėjas dumplės pučia,
Ugnies žaibus kala –
Žaibai kaip šakos.

Lietuvių sakmė

Perkūno ir velnio nesantaika

Perkūnas turėjo akmenų krūvą. Velnias pavogė vieną akmenį. Pavogtą akmenį įdėjo į savo namo pamatą, nes jam vieno pritrūko. Perkūnas, sužinojęs, kad velnias pavogė jo akmenį, užpyko ir dabar muša, kur tik velnią pamato. Kartais Perkūnas velnią nutveria ant akmens sėdint, medį tupint, vandeniui plaukiant. Velnias stengiasi atsitūpti ant aukštesnio akmens, aukštesnio medžio arba pasislėpti vandenyje. Todėl žmogui per audrą nereikia stoti po aukštu medžiu, sėsti ant akmens arba eiti į vandenį, nes ten velnias tupės. Velnias tupi aukščiau, kad geriau pamatytų Perkūną.

Ugninės šakos
Danguj pražysta,
Ant tų šakelių –
Raudonos paukštės,
O jų plunksnelės –
Kalvio kepurei!

Gal tai ne šakos –
Ugninės virvės,
Vėjo suvytos
Žvėrimis pririšti?
Stipriai priraišiot
Prie žemės vartų,
Kad tylesni būtų
Už lauko žolę?

Audros debesys

Kildami debesys atšąla, todėl ten esantys vandens garai virsta lašeliais. Lašeliai krisdami žemyn susilieja ir padidėja, virsdami liūtimi. Be to, besitrinančios dalelės įsielektrina, todėl tarp debesų arba jų ir žemės trenkia žaibas.

Žaibas

Žaibas yra didžiulė elektros kibirkštis, kuri iššoka tarp dviejų debesų arba tarp debesies ir žemės. Tada išlaisvinama labai daug elektros energijos. Žaibo įkaitintas oras labai greitai plečiasi ir sukelia griaustinį.

Jei audra užklupo jus lauke, nesislėpkite po vienišu medžiu – žaibas gali į jį trenkti. Kartais žaibas medį perskelia per pusę, nudegina. Jis gali ir žmogų nutrenkti, namą uždegti.

Ypatingas žaibas – kamuolinis. Jis išsilaiko kelias minutes, juda be garso, kartais sprogsta, pro atvirą langą arba dūmtraukį gali patekti į namus.

Pastatus nuo žaibo saugo žaibolaidis.

audra žaibas griaustinis žaibuoja perkūnija žaibolaidis

- 1 Kaip audros susidarymas vaizduojamas eilėraštyje, kaip aiškinamas sakmėje, o kaip žinyne?
- 2 Kuriuose iš perskaitytų tekstų žinios yra tikros, o kuriuose pramanytos?
- 3 Nupiešk iliustraciją pasirinktam eilėraščio posmui. Kūrinio ištrauką dailiai nurašyk.
- 4 Kaip reikia elgtis audros metu? Kodėl?

Per audrą pavojingas yra ne griaustinis, o žaibas,
nes jis turi daug elektros energijos!

Sigitas Poškus

O kas toliau?

Vakar Tindis Rindis buvo užėjęs pas pieštuką. Pieštukas rašė naują pasakaitę:

„Kartą buvo dvylikos aukštų namas. Vakarais jo languose užsidegdavo šviesos. Maži vabaliukai, gyvenantys Pienėje, manydavo, kad tai žvaigždės.”

– O kas toliau? – paklausė Tindis Rindis.

„Dieną žmonės, gyvenantys name, išeidavo pasivaikščioti, bet pavakare visada grįždavo namo.”

– O kas toliau? – vėl paklausė Tindis Rindis.

„Vakarais namo langai skaisčiai šviesdavo. Maži vabaliukai, gyvenantys Pienėje, manydavo, jog tai žvaigždės.”

– O kas toliau? – dar kartą paklausė Tindis Rindis.

„Maži vabaliukai apsikabindavo, žiūrėdavo į šviečiančius langus ir sakydavo: kokios gražios tos žvaigždės, kaip jos arti. Paskui ramiai užmigdavo.”

– Bet kas toliau, kas gi toliau? – nekantravo Tindis Rindis.

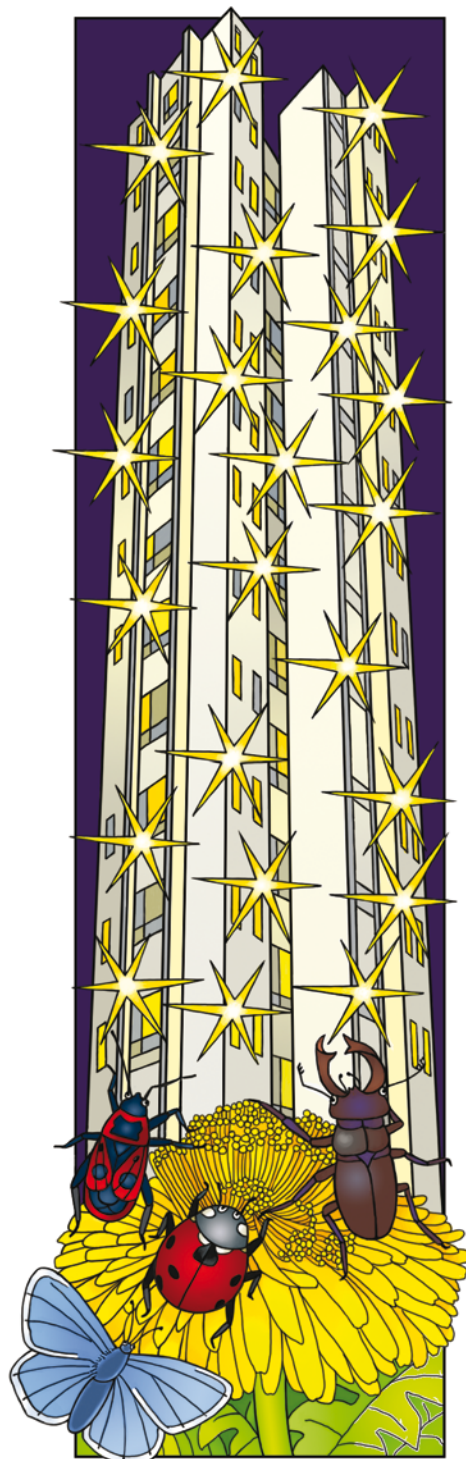
– Kas gali būti toliau, – pasakė žiurkėnas Vidas, – jeigu visi namie ir viskas gerai.

1 Kokią pasaką parašė pieštukas? Perskaityk ją.

2 Sugalvok pasakos tęsinį. Savo sukurtą pasaką pasek draugams arba namiškiams.

3 Rask pasakoje ir nurašyk kelis žodžius, kur priebalsės supanašėja. Paaiškink jų rašybą.

užsidegdavo pasivaikščioti grįždavo
skaisčiai šviesdavo apsikabindavo
šviečiančius užmigdavo

Visur gerai, bet namie geriausia.

Vincas Mykolaitis-Putinas

Vasaris

Apgavikas!
Vasaros vardu žieduotu
Prisidengęs.
Šaltas, plikas
Sniego pusny
Susirangęs!

prisidengęs susirangęs apgaulingą

Kaip be apmaudo minėti
Tavo vardą apgaulingą?

Spaudžia speigas, siaučia pūgos,
Dieną naktį sninga sninga...

- 1 Kodėl poetas vasarį vadina apgaviku?
- 2 Perskaityk eilėraščio eilutes, kuriose kalbama apie orus vasario mėnesį.
- 3 Kartu su Sauliuku pakartokite vasario mėnesį įgytas žinias.

- Ką vadiname pasakojimu?
- Kokios yra pasakojimo dalys?
- Kokių taisyklių reikia laikytis žiemos žaidimų metu?
- Kaip yra kuriami filmai?
- Kurie įrenginiai palengvina namų ruošos darbus?
- Kaip reikia elgtis audros metu?
- Kokie gali būti garsai?
- Kaip tariami priebalsiai **ch**, **dz**, **dž**?

Leonardas Žitkevičius

Tindi rindi

Tindi rindi vargonėliais
Mykoliukas kai užgros,
Šoks ančiukai, šoks viščiukai,
Šoks gaidelis ant tvoros!

Šoks katytė, kaip mergytė,
Tindi rindi, kac kac kac!
Šoks Birutė, šoks Marytė,
Šoksiu, suksiuos ir aš pats!

muzika muzikantas dainininkas šokėjas
atlikėjas groti dainuoti šokti nata penklinė

- 1 Kuo grojo Mykoliukas? Kas klausėsi jo muzikos?
- 2 Kaip berniuko muzika paveikė klausytojus?
- 3 Dailiai nurašyk eilėraštį. Dvibalses paryškink geltonai, o minkštumo ženklus – žaliai.
- 4 Pasakyk eilėraštį muzikinių kaladėlių nurodytu ritmu. Sukurk eilėraščiui melodiją ir padainuok.

 Mes – ketvirtinės natos.
 Mes – aštuntinės natos.

Dvi aštuntinės natos lygios vienai ketvirtinei natai.

Lietuvių sakmė

Žvirblis

Kitą kartą žvirblis ėjo pas vieversį mokytis giedoti. Vieversys pradėjo žvirblį mokyti. Vos tik ištarė „čivir“, žvirblis tuoj pradėjo giedoti: „čir-čir... Aš jau moku giedoti!“ Ir nuskrido.

Dėl to ir liko žvirblis nebaigtas mokyti: dabar jis tik čirškia, o ne gieda.

Pasaka be galo

Ir vėl kala

Atlėkė ir kala . Kalė kalė . Tada nulėkė į antrą .
Ir vėl kala. Kalė kalė . Tada nulėkė į trečią . Ir vėl kala.
Kalė kalė . Tada nulėkė į ketvirtą . Kalė kalė .

– Jonuk, ko ta katė taip kniaukia?

Tai ne katė!
Čia aš klausausi muzikos...

- 5 Ko ėjo žvirblis pas vieversį?
- 6 Kodėl žvirblis ne gieda, o čirškia? Ko gali pasimokyti iš sakmės?
- 7 Sek pasaką, kol genelis kals. Kai nustos kalti, sukurk naują.
- 8 Pakeisk pasaką taip, kad genelis kaltų vis kitokį medį, pvz.: eglę, beržą, pušį.
- 9 Perskaitykite juokavimą vaidmenimis.

 Aš – pusinė nata.

Dvi ketvirtinės natos lygios vienai pusinei natai.

Ką pasakoja muzikos žinynai?

instrumentais neapsieina
migdydamos

Muzika – garsų menas

Muziką galima atlikti dainuojant arba grojant įvairiais instrumentais. Muzika skamba per radiją, televiziją, koncertų salėse, kine. Nė viena šventė neapsieina be

muzikos, dainų. Ir darbą dirbti dainuojant smagiau. Seniau vyrai dainuodavo pjaudami šieną, kirsdami javus, moterys – verpdamos, drobes ausdamos, grūdus maldamos, vaikai – ganydami. Vaikus migdydamos mamos dainuodavo jiems lopšines.

Iš muzikos istorijos

Muzika visada buvo labai svarbi žmogaus gyvenimo dalis. Net pirmųjų žmonių urvų piešiniuose vaizduojami muzikantai, grojantys kaulinėmis fleitomis. Manoma, kad seniausias muzikos instrumentas

yra piemenėlių fleita. Pučiant ilgus, vidury tuščius, kaulus ar šakeles, galima išgauti įvairiausių tonų.

Dainavimas yra dar senesnis už muzikos instrumentus. Gali būti, kad žmonės pradėjo anksčiau dainuoti negu kalbėti. Deja, niekas nežino, kaip skambėjo tų laikų muzika.

- 1 Kur galima pasiklausyti muzikos? Kas ją atlieka?
- 2 Ar seniau žmonės bendraudavo su muzika? Kada?

Muzikos terapija

Muzika ne tik maloniai nuteikia žmogų, bet ir gydo kūno ir dvasios ligas, skatina gyvybingumą, gerina klausą. Ji veikia ne tik žmogų, bet ir gyvulius, paukščius. Ritmas ir melodija žadina jėgas,

blaško nuobodulį. Švelni, negarsi muzika labai tinka ten, kur reikia didelės protinės įtampos, regėjimo tikslumo.

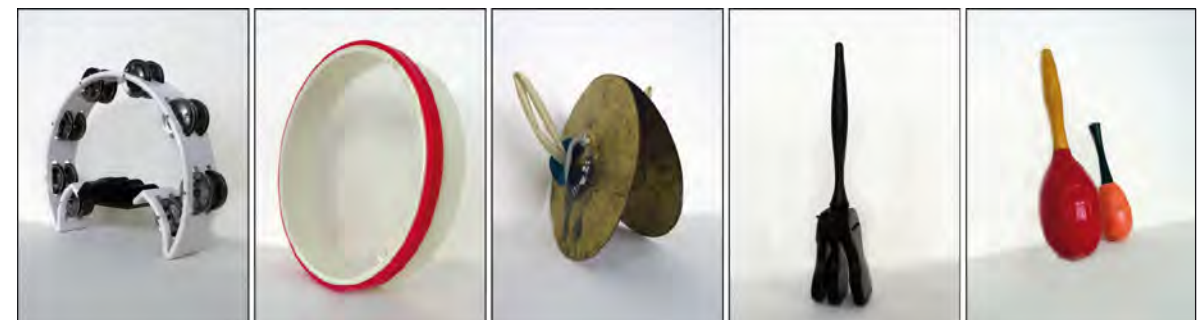
Tačiau muzika virsta priešū, kai grojama labai trankiai, garsiai. Tokioje aplinkoje pabuvęs žmogus gali rimtai sunegaluoti.

- 3 Kodėl verta draugauti su muzika? Kada ji virsta žmogaus priešū?
- 4 Ritmiškai perskaityk skaičiuotę. Pabandyk ją padainuoti.

Vai - kai, vai - kai, va - na - gai,
šo - kit, gro - kit kaip žio - gai.
Tam, kas gro - ti ne - mo - kės,
var - nas gau - dy - ti rei - kės.

- 5 Pavadinink nuotraukose pavaizduotus instrumentus. Pasirinktu mušamuoju instrumentu atlik muzikinėse kaladėlėse pateiktą ritmą.

Muzikoje, kaip visur, reikalingas saikas ir taktas.

Paulius Širvys

Vėjo smuikas

Bėga baltas
Gimtas kelias
Su berželiais
Ir laidais,

Bėga girios,
Bėga žalios,
Ir darželiai
Su žiedais.

Griežia vėjas
Iš gaidų.
Vėjo smuikas –
Iš laidų.

O stulpai –
Tarytum žvakės –

smuikas smuikininkas smuikuoti stygos strykas

- 1 Kaip atrodė vėjo smuikas? Kuo vėjo smuikas skyrėsi nuo paprasto smuiko?
- 2 Kas klausėsi vėjo koncerto?
- 3 Kodėl vaikas negalėjo griežti vėjo smuiku?
- 4 Koku instrumentu tu moki arba norėtum išmokti groti?

Smuikininkas groja, stryku liedsdamas stygas.

griežti niežti nuostabiausio

Trauk pirmyn,
Kiek siekia akys, –
O pralenkt jų
Negali.

Penkios stygos
Vėjui griežti
Virpa įtemptos
Kely.

Rankos niežti –
Noris griežti.
Bet ne vėjas –
Negali.

Ir sutūpę
Kregždės klauso
Vėjo smuiko
Nuostabiausio.

Didi stebuklai

Anais laikais, kai pienu lijo, riestainiais snigo, vaikai naktį
nemiegojo, vyko didi stebuklai:

iš bato aulo
šaudė

saulė žeme
ridinėjos

šernas veršiu
baubė

arkliai ant žmonių
jodinėjo

vanduo stogais
laipiojo

gaidys šunimi
lojo

muzikos instrumentai būgnas tambūrinas lėkštės
belstukas barškutis trikampis gitara smuikas fleita
fortepijonas pianinas akordeonas vargonai kontrabosas

- 5 Apie kokius stebuklus kalbama pasakoje?
- 6 Kada vyko tie stebuklai? Atsakyk pasakos žodžiais.
- 7 Sugalvok daugiau neįprastų dalykų ir pratęsk pasaką.
- 8 Surenkite pasakos muzikinę inscenizaciją.
- 9 Pasakyk pasakos inscenizacijai reikalingų instrumentų pavadinimus.
Parašyk juos abėcėlės tvarka.

Muzikos instrumentų yra gausybė. Jie gali būti mušamieji,
styginiai ir pučiamieji.

Kazys Jakubėnas

O tai šitaip, o tai taip

– Pasakyk, Joneli,
Kaip kačiukas kniaukia?

– Miau miau miau,
Aš gimiau,
Kad pelyčių būt mažiau.
O tai šitaip, o tai taip,
Taip kačiukas kniauksi.

– Pasakyk, Joneli,
Kaip Margiukas loja?

– Au au au,
Au au au,
Kieme vagį sugavau.
O tai šitaip, o tai taip,
Taip Margiukas loja.

– Pasakyk, Joneli,
Kaip karvytė mykia?
– Mū mū mū,
Mū mū mū,
Žalia pieva prie namų.
O tai šitaip, o tai taip,
Taip karvytė mūkia.

– Pasakyk, Joneli,
Kaip žąselė girgisi?
– Gir gar gar,
Gir gar gar,
Avižėlių duok dabar!
O tai šitaip, o tai taip,
Taip žąselė girgisi.

kniaukia mūkia girgisi loja bliana žvengia kvaksi

- 1 Kokius gyvūnus galima pamatyti ūkininko kieme? Parašyk jų pavadinimus abėcėlės tvarka.
- 2 Sugalvok gyvūnams vardus ir papildyk sakinius.
Kieme gyvuliai ir paukščiai surengė įdomų koncertą. Arklys žvengė. Karvė mūkė. Ožys ir avis bliovė. Višta kvaksėjo, o žąsis girgsėjo. Šuo lojo, o katinas miaukė.
- 3 Ką Sauliukas matė kaimynų sodyboje? Perrašyk sakinius, įrašydamas praleistas raides.

Sauliukas aplankė kaimyn sodybą. Ten jis matė daug višt ,
žąs , karvi , arkli , ožk , avi ir kalakut .

Gyvūnų vardus rašome didžiąja raide.

Vaikų žaidimas

Aš tą pušį kirsiu

Vienam vaikui užriša akis, ir jis turi gaudyti kitus.
Kai vieną pagauna, kiti klausia: „Kas čia?“
„Pušis“, – atsako gaudytojas ir dainuoja, nesmarkiai suduodamas sugautam per pečius:

Aš tą pušį kirsiu,
Rytoj rytą vešiu
Stikliniais ratais,
Geležiniais batais,
Jauna kumelaite,
Trumpa uodegaite,
Per du šaukštu
Kačių nugraužta,
Pelių nučiulpta.

Paskui užriša akis tam, kurį sugavo. Tada tas gaudo ir vėl taip pat dainuoja.

- 4 Koks medis minimas žaidime? Papasakok, ką apie jį žinai.
- 5 Pažaiskite žaidimą, į klausimą atsakydami vis kito medžio pavadinimu.
- 6 Išmok skaičiuotę – ji tau gali praversti žaidžiant.

pardavėja akmenukų

Mažoji pardavėja

Vidutė – pardavėja.

Ant plytos deda lentutę, o ant jos galų – dėžutes. Į vieną dėžutę pila smėlio. Tai – cukrus.

Į kitą deda akmenukų. Sveria ir sako:

– Prašom mokėti tris zlotus.

Rasa paduoda tris liepos lapus, ima cukrų, dėkoja.

parduotuvė krautuvė pardavėja parduoti pirkėjas pirkti
pirkinys prekė sverti skaičiuoti kasa kasininkė ačiū

- 1 Kaip reikia elgtis parduotuvėje?
- 2 Išsirinkite pardavėją ir pažaiskite žaidimą „Parduotuvė“.
- 3 Kokių būna parduotuvių? Pabandyk sutvarkyti skiemenis parduotuvių pavadinimuose. Parašyk juos abėcėlės tvarka.

Žodžiai, kurie atsako į klausimą *kas tai?*, reiškia daiktų pavadinimus.

Vaikų enciklopedija

Pinigai

įsivaizduok nueini pasiūsiu pakaitalą
specialiame elektroninėmis

Pinigais mokama už darbą, o už juos perkame įvairias prekes. Senovėje pinigus atstojo kailiai, medus, grūdai, druska.

Įsivaizduok – tau reikia batų. Nueini pas **batsiuvį**. O tas sako:

– Pasiūsiu tau batus. Bet už tai duosi man penkis **korius** medaus!

Šitai pirkti buvo labai nepatogu, ir žmonės rado prekę **pakaitalą** – auksą. Pradėta kalti aukso, o vėliau sidabro **monetas**. Senovės lietuvių pinigai buvo sidabrinės lazdelės. Perkant nuo lazdelės buvo atkertamas reikiamo dydžio gabaliukas.

Dabar naudojami popieriniai pinigai, jie spausdinami specialiame popieriuje su vandens ženklais. Monetos kalamos iš metalų **lydinio**. Vis dažniau už prekes mokama banko kortelėmis bei elektroninėmis **priemonėmis**.

- 1 Kam yra reikalingi pinigai?
- 2 Kas senovėje atstodavo pinigus?
- 3 Kaip atrodo šiuolaikiniai pinigai? Kaip galima dar atsiskaityti parduotuvėje?
- 4 Rask tekste ir nurašyk kelis žodžius, kurie reiškia daiktų pavadinimus.

Už prekes Lenkijoje mokame zlotais ir grašiais,
o Lietuvoje – eurais ir centais.

Ramutė Skučaitė

Apsigavau ar... apgavau?

Aš einu į parduotuvę,
O tenai – parduoda žuvį!
Tokią keistą, nematytą –
Ir kainuoja ji – tik litą!

Aš galvoju: nebrangu –
Traukiu litą ir perku –
Vėl mintis – tik žybt staiga:
Nei jos reikia man, nei ką!

apsigavau įsidėmėti
primokėti

Tai sakau: žuvies nenoriu.
Per mažai žvynų ir svorio.
Jau geriau už du litus
Pirksiu katinui batus.

Pardavėjas tuoj sutiko –
Mano noras jam patiko,
Bet (prašau įsidėmėti!)
Liepė litą primokėti.

vitrina prekystalis eilė reklama kaina kainuoti pigus
brangus mokėti graža vežimėlis čekis euras litas

- 1 Papasakok vaiko nuotykią parduotuvėje.
- 2 Atsakyk į eilėraščio pavadinime pateiktą klausimą.
- 3 Ar vaikas protingai elgėsi parduotuvėje? Kodėl?
- 4 Kas tai yra pirkinių sąrašas? Kam jis reikalingas?
- 5 Kartu su tėveliais sudarykite ir užrašykite pirkinių sąrašą.

Einant apsipirkti, verta turėti pirkinių sąrašą. Tuomet nusipirksime tik tuos dalykus, kurie yra mums tikrai reikalingi. Ir sutaupysime pinigų.

Nijolė Blaževičiūtė

Aš gavau daug dovanų

Aš gavau daug dovanų –
Daug knygelių, daug žaisliukų,
Apelsinų, ledinukų.
Ir gardžių ledų tiek daug!

Aš laišau ir tu laižai,
Oi... ledų jau tiek mažai!
Smaližiauti taip patiko,
Kad ledų visai neliko!

– Liko... Liko... Visas nulis!
Juokiasi vapsva smaližė.
– Tu dabar saldus storulis –
Apvalus kaip tikras nulis!

nulis nieko daug mažai truputis
viskas pilnas pilna tuščias tuščia

- 1 Kiek ir kokių dovanų gavo vaikas?
- 2 Kuri dovana vaikui labiausiai patiko?
- 3 Kiek yra nulis? Kokiu ženklu jis žymimas?
- 4 Rask eilėraštyje ir nurašyk kelis žodžius, kurie pavadina daiktus. Kurie žodžiai reiškia vieną daiktą, o kurie kelis?

Žodžiai, atsakantys į klausimą *kas tai?*, gali reikšti vieną arba kelis daiktus.

Skaičių mįslės

moteriškė aštuoniais
švarkeliais kiaušinių

Vienas kalba, du žiūri,
du klauso.

1

2 Du ratai
pagiry stovi.

3

4

5

Viena moteriškė,
trys juostos.

Keturi broliai
po vienu stogu.

Penki tvartai,
vienos durys.

vienas – viena
keturi – keturios
septyni – septynios
devyni – devynios

du – dvi
penki – penkios
aštuoni – aštuonios
dešimt (stalų) – dešimt (kėdžių)

trys (stalai) – trys (kėdės)

šeši – šešios

šeši – šešios

aštuoni – aštuonios

dešimt (stalų) – dešimt (kėdžių)

Šeši ponai dirba,
o septintas meldžiasi.

6

7

8

Ponaitis su aštuoniais
švarkeliais, kas jį paliečia,
tas verkia.

9

10

Šeši ponai dirba,
o septintas meldžiasi.

Septyni vaikeliai,
viena lovelė.

Ponaitis su aštuoniais
švarkeliais, kas jį paliečia,
tas verkia.

Keturi bėga,
devyni šimtai kelių šluoja.

Viena vištelė –
dešimt kiaušinių.

- 1 Perskaityk ir įmink mįsles. Jei būtų sunku, tau padės paveikslėliai.
- 2 Rask mįslėse ir perskaityk skaičių pavadinimus.
- 3 Išmok kelias mįsles atmintinai ir užmink jas namiškiams arba draugams.

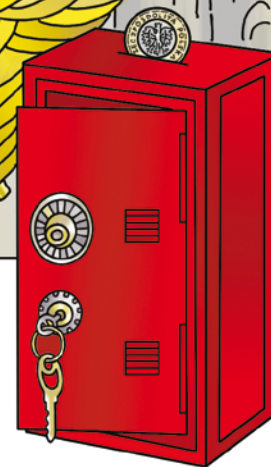
Vienas žodis ne šneka, vienas vyras ne talka.

Gyvenkime taupiai

taupyti taupyklė zlotas grašis
 euras eurocentas moneta banknotas
 bankomatas banko kortelė seifas

- 1 Kiek kuris vaikas sutaupė pinigų? Kodėl reikia būti taupiam?
- 2 Kur žmonės laiko savo santaupas?
- 3 Kuris posakis apie taupumą tau labiausiai patiko? Išmok jį atmintinai ir parašyk iš atminties.
- 4 Išrašyk iš patarlių žodžius, kurie reiškia daiktų pavadinimus.

Janina Degutytė

Tegu eina tavo kelias
Pro piliakalnių senus,
Per Tėvynę – žalią girią,
Upės klonius – į namus.

Te kalba gimtoji skamba
Tavo lūpose šventa.
Te padangė viršum stogo –
Palaiminga ir aukšta.

Leonardas Gutauskas

- Seneli, ar piliakalnyje iš tikro milžinai gyvena?
- Jie, vaikeliai, pilies kalne giliu miegu miega.
- O aš aną vakarą girdėjau žirgus po žemėmis žvengiant.
- Jei girdėjai, Juozuli, tai gal jau milžinai nubudo...

- 1 Kodėl poetė gimtąją kalbą vadina šventa? Kaip tu brangini lietuvių kalbą?
- 2 Ką mena piliakalniai? Ką jie gali papasakoti apie Lietuvos praeitį, jos didvyrius?
- 3 Kokius žmones galime vadinti milžiniais? Ne jau tik senovėje jie gyveno?
- 4 Kaip manai, kada milžinai nubunda?
- 5 Sugalvok skaitytiems tekstams pavadinimus.

piliakalnių

Norbertas Vėlius

Tikras karalius

Iš už debesies išlindo didelis baltas mėnulis. Visas bokštas nušvito kaip sidabru aplietas. Sutrimitavo ragai, ir pro žemą angą ėmė liūsti raiteliai plieno šarvais, su sidabro kalavijais ir skydais. Žirgai sidabro kamanom pažaboti. Visi joja prie kalno krašto ir, pasukę žirgus į miestą, sustingsta. Pagaliau išjojo pats didžiausias ir galingiausias raitelis. Jo drabužiai gryno aukso. Ir žirgas auksinis, ir kamos. Ant galvos didžiulė žibanti karūna. Rūtelė suprato, kad jis karalius. Lėtai priėjo ir paklausė:

- Sakykite, šviesiausias karaliau, ar jūs tikras?
- Tikras, Rūtele.
- Jūs ne iš pasakos?
- Ne, aš iš šio kalno, kuriame jau pramiegojau septynis šimtus metų.

Ir tik vidurnaktį, kai nutyla mašinų gausmas, aš išeinu pasidžiaugti savo miestu.

pilis piliakalnis milžinas kunigaikštis karalius
karžygys raitelis žirgas kalavijas skydas šarvai

- 6 Įsivaizduok, kad šie kariai išjojo iš Gedimino kalno. Kas, tavo manymu, jie galėtų būti?
- 7 Su kuo kalbėjosi vaikai skaitytuose tekstuose? Ką jie sužinojo apie praeitį?
- 8 Rask tekste ir nurašyk Rūtelės sutikto karaliaus aprašymą. Pavaizduok valdovą piešinyje.

Nepažinę praeities, nesukursim ateities.

Lietuvių daina

Vai, ko nusižvengei

Vai, ko nusižvengei,
Bėrasai žirgeli,
Ko dairais aplinkui
Į dulkėtą kelią?

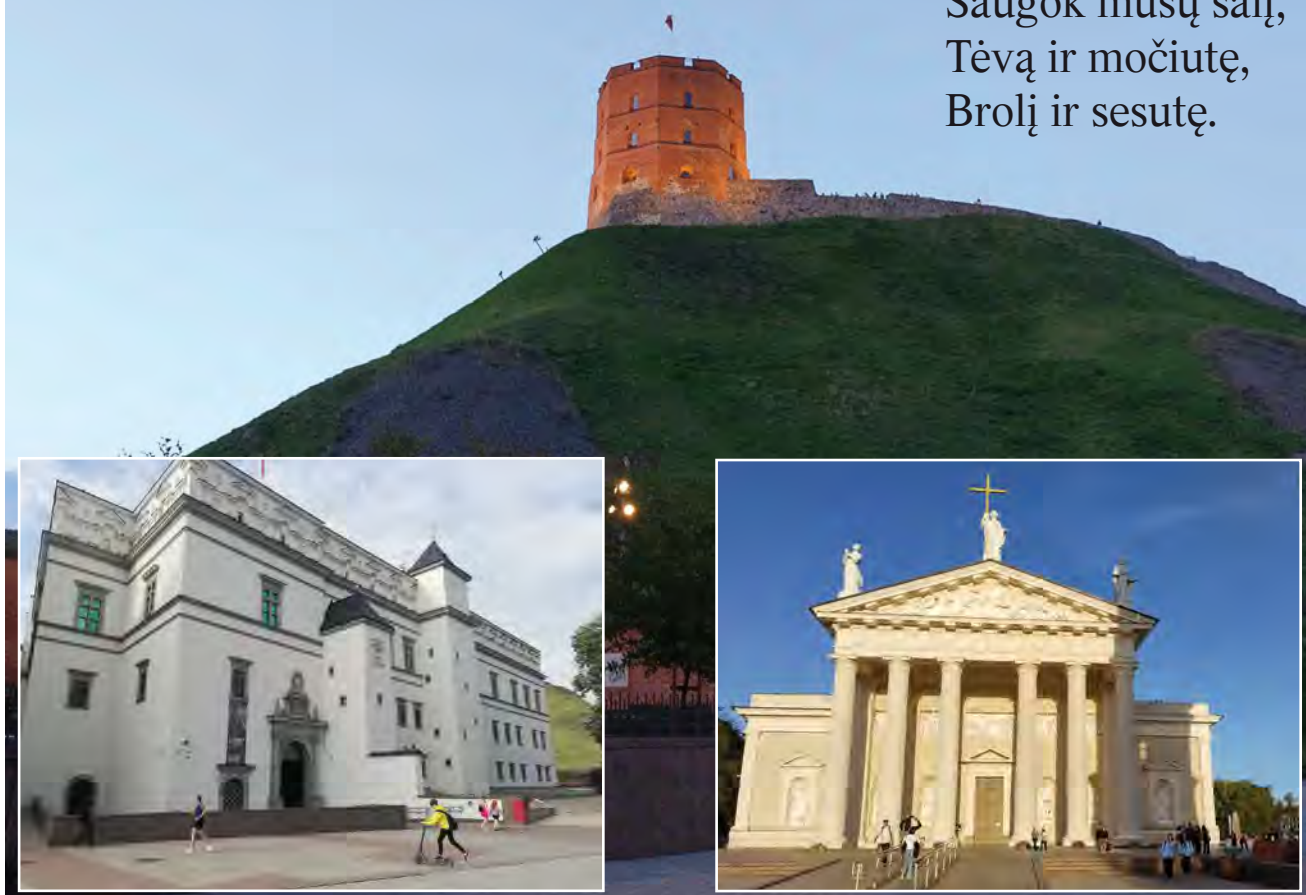
Tas kelias į Vilnių,
Gedimino pilį,
Ten, kur mūsų broliai
Vargsta už Tėvynę.

O kai aš užaugsiu,
Tai narsiai kariausiu –
Gedimino pilį
Trispalvę iškelsiu.

Gedimino pilį
Trispalvę iškelsiu
Ir prie Aušros Vartų
Karštai pasimelsiu.

Dieve Visagali,
Saugok mūsų šalį,
Tėvą ir močiutę,
Brolių ir sesutę.

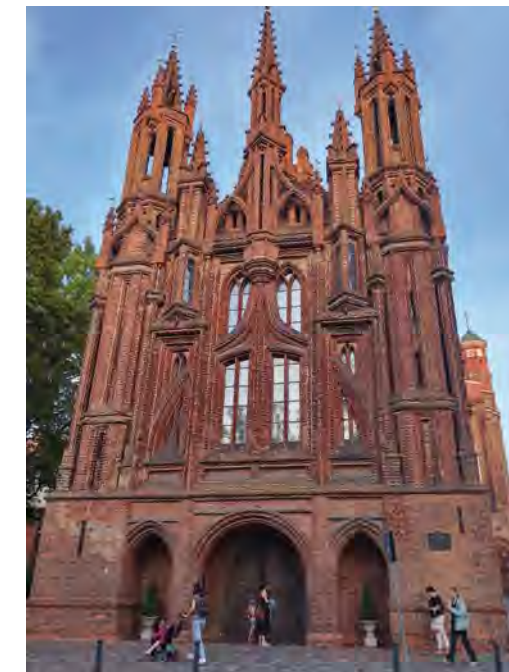
nusižvengei vargsta užaugsiu
kariausiu

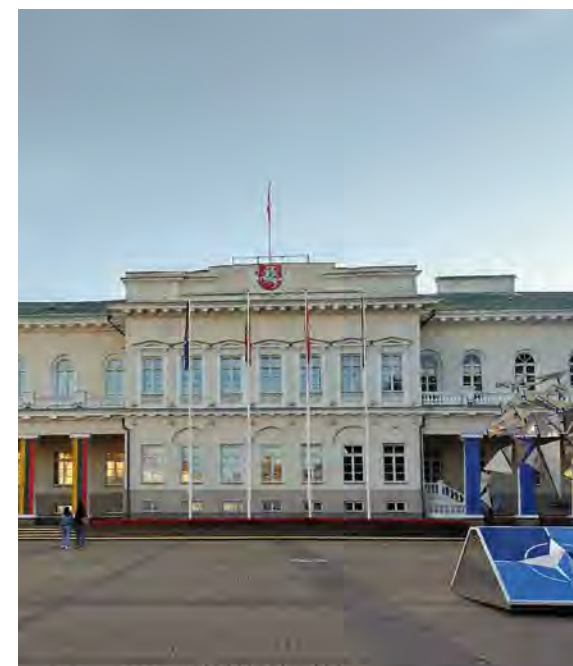
- 1 Kokią nuotaiką tau sukėlė ši daina? Kur esi ją girdėjęs, o gal ir dainavęs?
- 2 Ką vaikas norėjo veikti, nuvykęs į Vilnių?
- 3 Ką tu norėtum aplankyti Lietuvos sostinėje?
- 4 Išmok dainelę ir padainuok ją su draugais arba namiškiais.

Lietuvos sostinė

didžiausias svarbiausias gražiausias

Vilnius – Lietuvos sostinė. Tai didžiausias, svarbiausias ir gražiausias šalies miestas. Vilniaus senamiestyje yra: Gedimino pilis, Katedros aikštė, Trijų Kryžių kalnas, daug bažnyčių ir universitetas.

- 5 Ką įdomaus galima aplankyti Vilniuje?
- 6 Paruoškite albumą apie Lietuvos sostinę.
- 7 Nurašyk du pirmus informacinio teksto sakinius. Paryškink minkštumo ženklus.

Mūsų tėviškėlė

Tyliai rita bangeles Šešupė,
Supa melsvą dangų savyje.
Man apeiti gimtą žemę rūpi,
Rankomis šiurkščiom apglėbti ją.

Jonas Žibas

Paminklai įamžina praeitį.
Jais pažymimos istorinių įvykių
vietos, pagerbiami iškilūs
žmonės. Paminklus kuria
skulptoriai. Jiems vartojama
įvairi medžiaga. Daug paminklų
atlikta iš paprastų lauko akmenų.

Paminklas knygnešiu
Povilui Matulevičiui Kreivėnų k.

Muziejuje saugomi reti,
senoviniai, gražūs daiktai.
Mes nenaudojame akmeninių
kirvukų, nenešiojame klumpių,
nemalame rankinėmis girmomis,
nekuliame spragilais. Visi šie
daiktai yra tik muziejuose. Jų
yra įvairių – etnografiniai, dailės,
akmenų, zoologijos, senovinių
sodybų ir daug kitų.

Punsko etnografiniame muziejuje

- 1 Kokios mūsų tėviškės vietos pavaizduotos nuotraukose? Ar esi jas lankęs?
- 2 Kokias dar įdomias vietas vertėtų aplankyti mūsų apylinkėje?
- 3 Kodėl statomi paminklai ir kuriami muziejai?
- 4 Parenkite turistinį vadovą „Mūsų tėviškėlė“.

Stelmužės ažuolas

Stelmužės ažuolas yra seniausias Lietuvoje ir vienas seniausių ažuolų Europoje. Tai Lietuvos gamtos paminklas. Šiam medžiui apie 1500 metų. Ažuolas yra 23 metrų aukščio. Kamienui apimti reikia 8–9 vyrų.

Apie ažuolą sklendo daug pasakojimų. Buvo manoma, kad per jį galima nusileisti į požemio pasaulį, kad po ažuolo šaknimis gali būti lobis, o po jo šakomis senovėje degusi šventoji ugnis.

Punktukas

Punktukas – didelis akmuo Anykščių šilelyje. Žiloje senovėje jį atritino ledynas. Tai antras pagal dydį akmuo Lietuvoje. Apie Punktuko kilmę išlikę daug pasakojimų. Viename iš jų teigiama, kad velnias nešė akmenį bažnyčiai nugriauti. Pragyodus gaidžiams, jį pametė.

Akmenyje iškalti lietuvių
lakūnų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno atvaizdai.

Lentelės su užrašu „gamtos paminklas“ galime aptikti kai kuriuose miškuose, parkuose ir net miestuose. Jos kalamos prie medžių, uolų arba urvų. Tai gamtos paminklai. Juos reikia ypatingai globoti.

- 1 Ką vadiname gamtos paminklu? Kodėl juos reikia ypatingai globoti?
- 2 Apie kokius gamtos paminklus sužinojai iš perskaitytų tekstų?
- 3 Kokie gamtos paminklai yra jūsų krašte?
- 4 Rask skaitytuose tekstuose ir nurašyk kelis daiktų pavadinimus, kurie rašomi didžiąja raide. Paaiškink jų rašybą.

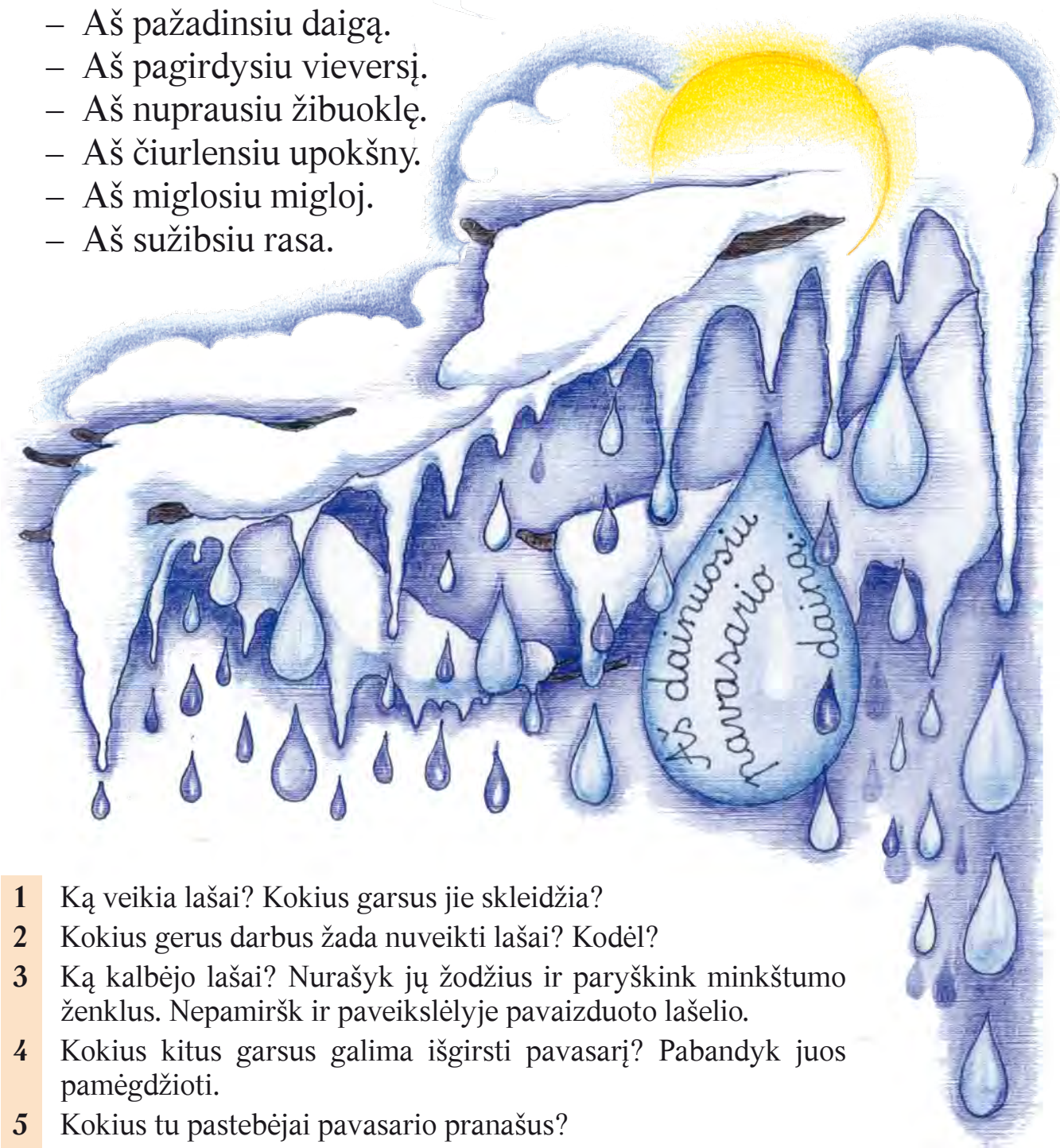
Vygandas Račkaitis

Ką šneka lašai?

Vis kaitresni, vis skvarbesni spinduliai tirpdo sniegą. Krinta, kapsi tirpstančio sniego lašai. Vis garsiau ir garsiau suskamba. Lyg dainuoja, lyg skambina auksinėmis pavasario kanklėmis.

- Aš pažadinsiu daigą.
- Aš pagirdysiu vėversį.
- Aš nuprausiu žibuoklę.
- Aš čiurlensiu upokšny.
- Aš miglosiu migloj.
- Aš sužibsiu rasa.

kaitresni skvarbesni
auksinėmis čiurlensiu

- 1 Ką veikia lašai? Kokius garsus jie skleidžia?
- 2 Kokius gerus darbus žada nuveikti lašai? Kodėl?
- 3 Ką kalbėjo lašai? Nurašyk jų žodžius ir paryškink minkštumo ženklus. Nepamiršk ir paveikslėlyje pavaizduoto lašelio.
- 4 Kokius kitus garsus galima išgirsti pavasarį? Pabandyk juos pamėgdžioti.
- 5 Kokius tu pastebėjai pavasario pranašus?

Kovo 21-ąją prasideda kalendorinis pavasaris.

Martynas Vainilaitis

Šaltukas

Išbėgo Šaltis ir Žiema –
Šaltuko tėtis ir mama.

O jų sūnelis vienturys –
Dun dun – man beldžias į duris.

Dun dun, – Šaltukas, –
Dun dun dun...
– Drauguži mielas,
Leisk vidun!

Paklydau, vargšas!..
Kur einu –
Pietukas lipa ant kulnų!

Paslėpk mane vėsiam bute,
Bijau pavirsti balute!

Įleidau svetį.
– Eikš, – tariau
Ir šaldytuvan uždariau.

– Sėdėk, jei vengi šilumos,
Sėdėk ir lauk mamos Žiemos.

Pienelio šalto atsigerk
Ir vyras būk – nezirsk, neverk!

- 6 Kaip vaikas pagelbėjo Šaltukui?
- 7 Įsivaizduok, kad pas tave atėjo Šaltukas. Sukurk apie tai pasakojimą pagal pateiktą veiksmy grandinę, eilėraštuką ir paveikslėlį.

- 8 Kodėl Šaltukas galėjo pavirsti balute? Kokia temperatūra būna žiemą, o kokia vasarą? Perskaityk paaiškinimus.

Žiemą temperatūros žemos. Gyvsidabrio stulpelis nukrinta žemiau nulio. Tada temperatūros būna neigiamos. Laikosi šaltis.

Vasarą temperatūros aukštos. Gyvsidabrio stulpelis pakyla virš nulio. Tada temperatūros būna teigiamos. Būna karšta.

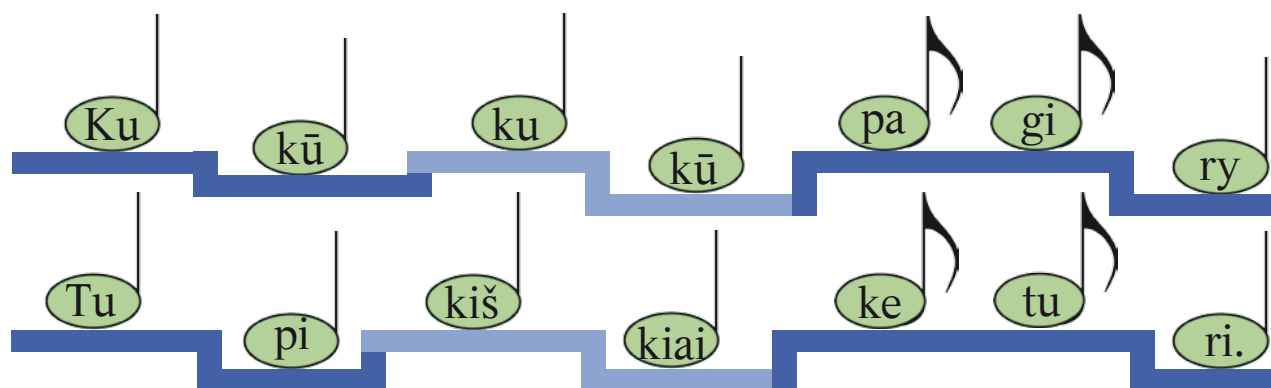
Oro temperatūrą matuojame termometru.

Kaip kiškėlis išsigelbėjo?

- 1 Kas nutiko kiškeliui?
- 2 Kokius pavojus gali sukelti pavasario potvyniai?
- 3 Parašyk pasakojimą apie kiškėlio nuotykią pagal šiuos klausimus:
 - Koks buvo metų laikas?
 - Kas plaukė upe?
 - Kur tupėjo kiškėlis ir ką jis veikė?
 - Ką pamatė pabudęs kiškėlis?
 - Ką jis tada darė?
 - Kas išgelbėjo kiškėlį?
- 4 Kartu su kiškiu perskaityk skaičiuotę.

Kazys Boruta

Kielė ir zylė

sugrįžo pakrūmėje apsidžiaugė nusiminusi bematant

Sugrįžo **kielė** anksti pavasarį, o aplinkui dar sniegas ir ledas. Sutiko pakrūmėje zylę seserį, apsidžiaugė ir šnekas.

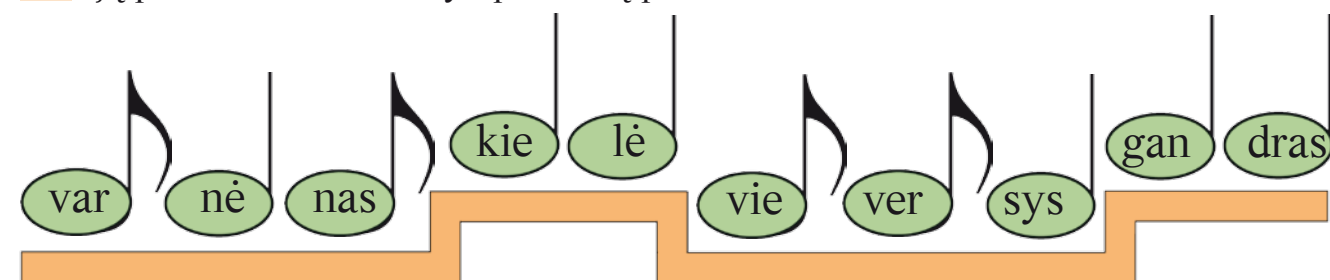
– Ko taip anksti atskridai? – nusiminusi zylė sako. – Juk matai, dar tušti laukai. Ką veiksi? Tikras badas...

– Koks čia tau badas? – pasipiktino **kielė**. – Ar nematai, koks didelis mano snapas? Aš tą sniegą tuojau sulesiu, kojomis išspardysiu ledą ir žemėje vis ką nors surasiu.

Taip **kielė** bematant ir padarė: į šalis nuspardė ledą, su zyle šoko lesti sniegą ir atrado sušalusį slieką.

- 1 Kada sugrįžo kielė? Ką ji sutiko? Perskaitykite pokalbį vaidmenimis.
- 2 Ką veikė grįžusi kielė?
- 3 Kurie paukščiai parskrenda pavasarį iš šiltųjų kraštų? Ritmiškai perskaityk kelis jų pavadinimus. Nurašyk paukščių pavadinimus abėcėlės tvarka.

Pranas Mašiotas

Nameliai

pagalėlį pamatysi kasdien bėginėjo
pažiūrėti kažkas švilpauja

Senelis iš lentų sukale dėžutę. Viename šone išpjovė langelį. Po langeliu įkalė pagalėlį.

- Ką čia padarei, seneli? – paklausė Petriukas.
- Namelį, – atsakė senelis.
- Kam?
- Paskui pamatysi.

Dėžutę senelis įkėlė į medį ir pririšo. Petriukas kasdien bėginėjo pažiūrėti namelio.

Vieną kartą girdi – kažkas sode švilpauja. Bėga jis į sodą. Žiūri – ant šakutės tupi varnėnas ir švilpauja. Petriukas tuojau nubėgo seneliui pasakyti. Senelis tarė:

- Dabar jau žinai, kam namelį padariau?

sukalė išpjovė įkalė įkėlė pririšo inkilas

- 1 Kokį namelį sukale senelis?
- 2 Kas jame apsigyveno?
- 3 Sugalvok ir parašyk paveikslėliams pavadinimus.
- 4 Nurašyk tekstą. Pabrauk žodžius, kurie atsako į klausimą *kas tai?*

Šaulutė stipriai pašildė. Nutirpo sniegas. Pražydo mėlyna žibutė. Švilpauja varnėnas. Čirena vyturėlis.

Žmonės pastebėjo, kad apie kovo vidurį
parskrenda 40 paukščių.

Paukštelių draugai

- 1 Kaip vaikai globoja paukštelių?
- 2 Kodėl reikia juos globoti?
- 3 Parašyk pasakojimą pagal paveikslėlius ir pateiktus klausimus.

Ką vaikai sukale?
Kur jie įkėlė inkilėlį?
Kas apsigyveno inkilėlyje?
Kaip varnėnai atsidėjo vaikams?

varnėnas
jis
paukšteliis
sparnuotis

- 4 Nurašyk varnėno pamėgdžiojimą. Minkštumo ženklus pabrauk mėlynai, dvibalses – žaliai.

Varnėnas pavasarį:

– Grižau, grižau, grižau,

Buvau, buvau, buvau.

Teisybė – čia, čia, čia

Ieškosiu pačios.

Eik, eik, eik!

Važiuok, važiuok paskui!

Tai bus rieta! Tai, tai!

Dalia Urnevičiūtė

Jau pavasaris

Vieną rytą Jūratė paklausė mamytę:

Jūratė: Mamytė, kada bus pavasaris?

Mamytė: Jau pavasaris.

Jūratė: O iš kur tu žinai?

Mamytė: Man sakė serbentų krūmelis, kuris auga prie šulinio.

Jūratė greitai išbėgo pažiūrėti serbentų krūmelio. O jis visas apsipylęs žaliais lapeliais.

Jūratė: Krūmeli, iš kur tu žinai, kad jau pavasaris?

Krūmelis: Man pasakė pienė, kuri pražydo atokaitoje.

Ir iš tikrųjų Jūratė pamatė mažą auksinę gėlytę, prisimerkusią nuo saulės.

Jūratė: Gėlyte, gėlyte, iš kur tu žinai, kad jau pavasaris?

Pienė: Man bitelė pasakė.

Netrukus atskrido bitelė. Jai apie pavasarį buvo pasakiusi saulutė.

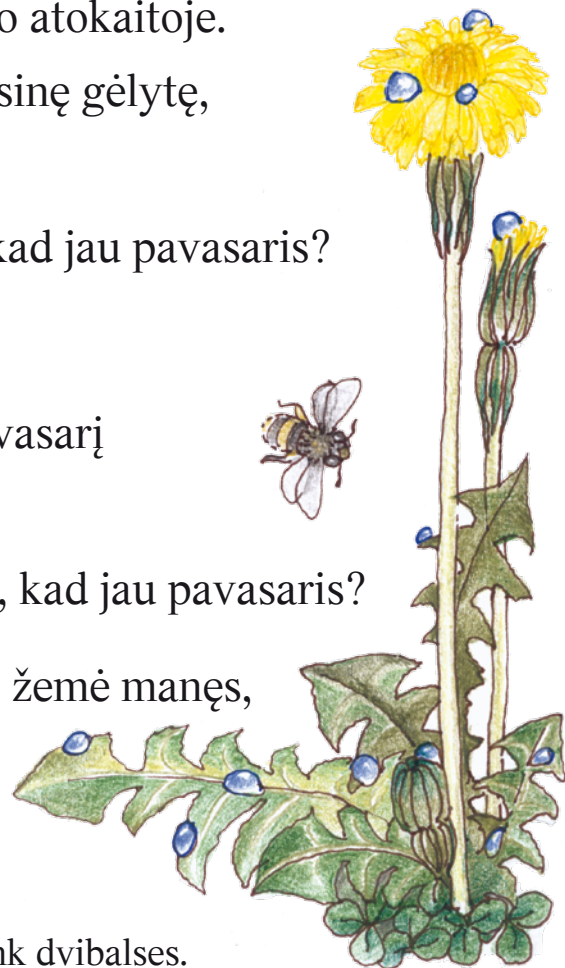
Jūratė: Saulute, saulute, iš kur tu žinai, kad jau pavasaris?

Saulutė: Kai aš labai pasiilgstu žemės, o žemė manęs, tai žinau, kad jau pavasaris.

1 Kas pasakė Jūratei, kad jau atėjo pavasaris?

2 Perskaitykite kūrinį vaidmenimis.

3 Nurašyk, ką pasakė Jūratei saulutė. Paryškink dvibalses.

Saulelė aukštyn, pavasaris artyn.

Janina Degutytė

Saulės pėdom

Kovas, kovas – vandens giesmė,
Potvynių karalystė.

Kovo mėnesį pats mažiausias
Akmenėlis geidžia pražysti.

Tartum žvaigždės – krenta lašai
Nuo stogų ir nuo medžių.
Iš vandens giesmės ir iš saulės
Ima pavasaris pradžia.

- 1** Kokiais vardais poetė vadina kovą? Kaip tu jį pavadintum?
- 2** Koks metų laikas prasideda kovo mėnesį? Kaip apie tai pasakyta eilėraštyje?
- 3** Kartu su Sauliuku pakartokite kovo mėnesį įgytas žinias ir išmokus gebėjimus.

- Kada vyksta Kaziuko mugė? Kuo ji įdomi?
- Iš kur galime pasisemti žinių apie praeitį?
- Ką įdomaus galime aplankyti Vilniuje?
- Išvardyk kelis muzikos instrumentus.
- Į kokį klausimą atsako žodžiai, kurie reiškia daiktų pavadinimus?
- Kada prasideda kalendorinis pavasaris?
- Koku prietaisu matuojama temperatūra?
- Kurie paukščiai parskrenda pas mus pavasarį iš šiltųjų kraštų?
- Kaip rašome gyvūnų vardus?

Erika Žiūkienė

pasivaikščioti vaikštinėdamas

Kiškis ir vilkas

Sename miške, didelėje oloje, gyveno kiškis su gražia savo šeimyna. Vos pakilus saulutei išėjo pasivaikščioti. Taip vaikštinėdamas pamatė didelę kalvą, o toje kalvoje – didelį didelį kelmą, o tame kelme – didelę didelę skylę. Įlindo kiškis ir svarsto: čia truputį pakalus, čia truputį pataisius, čia truputį pašlavus būtų visai puikus namelis.

Parbėgo kiškis namo ir viską papasakojo šeimynai. Nieko nelaukdami, nusprendė imtis darbo. Kitą rytą nuo pat pirmojo saulės spindulio subėgo dideli ir maži prie kelmo. Kas valė, kas šlavė, kas kalė, o senasis kiškis duris ir langus statė, kiškienė šiaudais stogą dengė. Po kelių dienų triūso kiškio šeimyna jau grožėjosi puikiu nameliu. Suėjo kiškiai į namelį ir gražiai sau gyveno.

Jeigu nori sužinoti, kaip toliau sekėsi kiškiui, perskaityk visą Erikos Žiūkienės knygelę.

- 1 Ką kiškis pastebėjo, vaikščiodamas po mišką?
- 2 Papasakok, kaip zuikių šeima statė namą.
- 3 Rask pasakėlėje ir nurašyk ištrauką, kuriai nupiešta iliustracija. Pabrauk žodžius, kurie reiškia veiksmą.

Žodžiai, kurie atsako į klausimus *ką veikia?*, *ką veikė?*,
reiškia daikto veiksmą.

Kas pastatė mūsų namą?

Štai mūsų namas. Jį statant dirbo daug žmonių. Todėl mūsų namas yra gražus ir patogus.

Architektas sukūrė namo projektą.

Mūrininkas išmūrijo pamatus ir sienas.

Tinkuotojas sienas išstinkavo.

Dažytojas išdažė.

Plytelių klojėjas išklojo plyteles.

Santechnikas įtaisė vandens,

o elektrikas – elektros įrangą.

architektas statybininkas mūrininkas tinkuotojas
dažytojas santechnikas elektrikas stogdengys

- 4 Kodėl statant namą reikia daug žmonių?
- 5 Ką veikia nuotraukose pavaizduoti darbininkai?
- 6 Parašyk, ką veikia stogdengys.

Daug rankų didžią našą pakelia.

Algimantas Zurba

Tėčiai

Į dangų kyla lėktuvas. Milda
moja ranka.

– Čia mano tėvelis, – sako Milda.

– Kas tavo tėvelis? – klausia Ramunė.

– Lakūnas, – išdidžiai galvą kilsteli Milda.

– Mano tėtis irgi visą laiką aukštai, –
papučia lūpas Aušrelė. – **Kranininkas.**

Jis ir mūsų namą statė.

– O jūs orkestrą matėte? – nebeiškenčia

Ramunė. – Mano tėvelis dirigentas.

Jo klauso visos orkestras!

Vaidutė bėga namo. Jos tėtis išeina
rytą į darbą, vakare grįžta. Kažką rašo,
kažką skaičiuoja. Virtuvėje Vaidutė
pravirksta.

– Visos mergaitės gyrėsi,
kokie nepaprasti jų tėveliai. O aš
nieko nesugalvojau.

Tėtis šypsosi ir apkabina
Vaidutę. O mama sako:

– Kvailiuke, mūsų tėtis yra nepaprastas.

Jis – geras!

kranininkas
nebeiškenčia

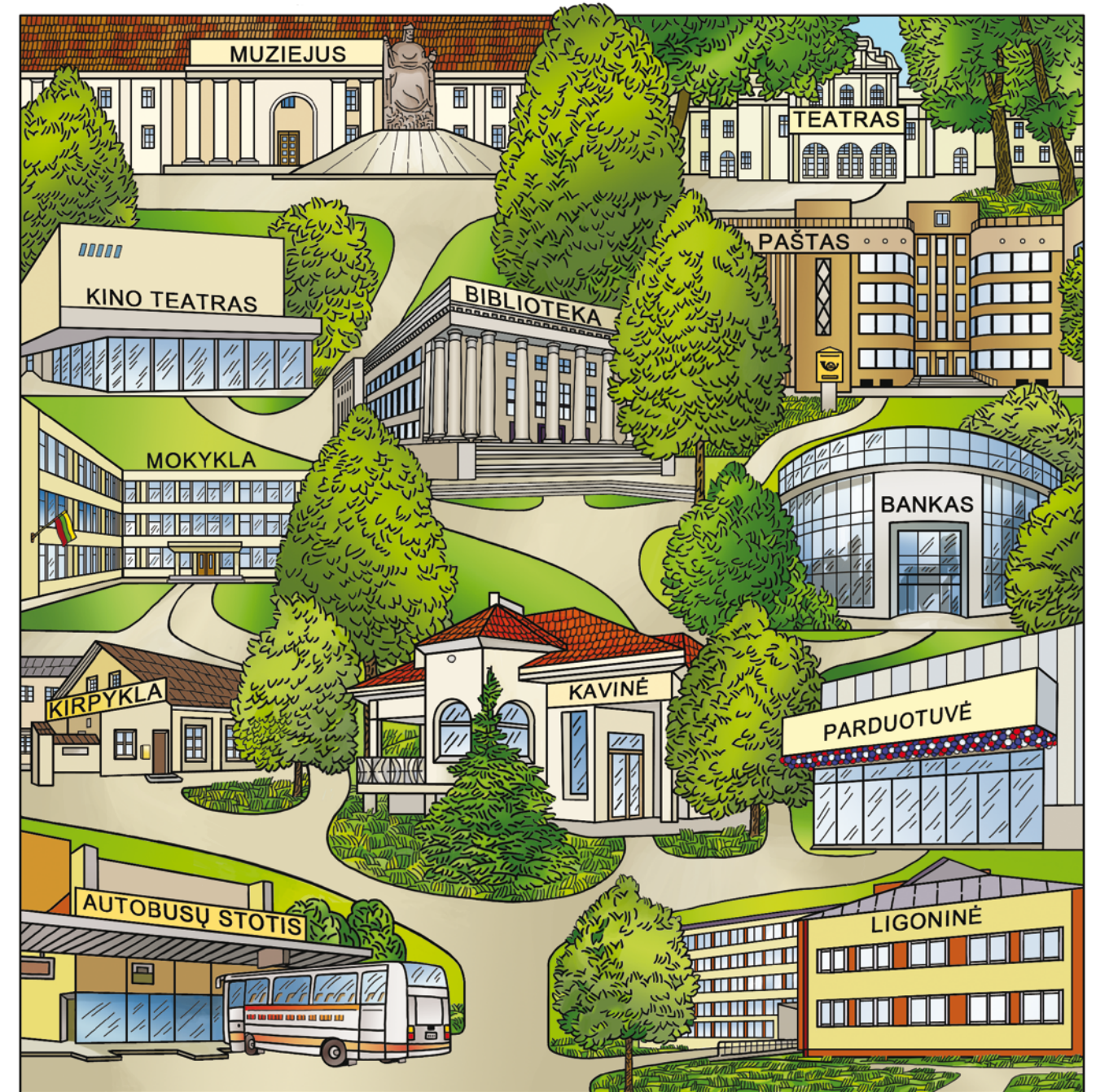
lakūnas kranininkas dirigentas buhalteris profesija

- 1 Ką mergaitės sakė apie savo tėčius? Perskaityk.
- 2 Kodėl Vaidutė pravirko?
- 3 Perskaityk, ką veikia Vaidutės tėvelis. Kokia galėtų būti jo profesija?
- 4 Kokios profesijos paminėtos tekste? Kokius dar žinai žmonių amatus?
- 5 Nurašyk sakinį, kuriame pasakoma apie Vaidutės tėvelio darbą. Pabrauk žodžius, reiškiančius veiksmus.

Darbas žmogų gražina, tinginystė – juodina.

Darbovietė

mokykla ligoninė parduotuvė kavinė kirpykla
bankas biblioteka muziejus paštas autobusų stotis
kino teatras teatras gaisrinė įstaiga darbovietė

- 1 Kokios įstaigos ir įmonės pavaizduotos paveikslėlyje?
- 2 Kas dirba ligoninėje, banke, pašte, kavinėje, kirpykloje?
- 3 Kur gali dirbti vairuotojai, valytojai, virėjai?
- 4 Parašyk, kur dirba tavo tėveliai ir ką jie veikia.

Kiekvieną darbą reikia gerbti.

Jonas Lapašinskas

paūgėti paaugsi

Artojas

Aria lauką mano tėtė.
 Oi, kaip noriu jam padėti.
 – Leisk nors kartą, mielas tėti,
 Man prie vairo pasėdėti...

– Neskubėk, – pasakė tėtė, –
 Tau dar reikia paūgėti.
 Kai paaugsi – kitą kartą –
 Jau galėsi lauką arti...

Aš dairausi po palaukę
 Ir to kito karto laukiu.
 Gal nežino mano tėtė,
 Kaip aš noriu paūgėti,
 Kaip aš noriu sėst prie vairo:
 Sukt į dešinę, į kairę,
 Noriu gimtą žemę arti,

Gelsvą grūdą žemėn berti,
 Supurent laukus, daržus,
 Būt į tėtę panašus...

- 1 Apie ką svajoja berniukas? Rask ir perskaityk ištrauką apie vaiko svajones.
- 2 Kodėl tėtis neleido berniukui sėsti prie vairo? Nurašyk tėvelio žodžius ir pabrauk nosines raides.
- 3 Nupiešk, kuo nori būti užaugęs.
- 4 Papildyk sakinius tinkamais žodžiais ir nurašyk.

Tomas bus miškininkas. Jis sodins pušes ir **?**. Romas nori būti ūkininkas. Jis augins karves ir **?**. Kęstutis bus puodžius. Jis lipdys molinius **?**. Aldutė mėgsta minti **?**. Kuo ji bus užaugusi?

žąsis * ažuoliukas * ašočius * mįsles

Kiekvienas darbas yra reikalingas.
 Dirbti reikia sąžiningai ir atidžiai.

Skelbimai

SKALBIMAI

ŠOKUOJAME
PLAUKUS!

TAISOME
PADUS!

ARBATA, KOVA IR LEDAI! TIGRAS SKANUMĖLIS!

MOKOME KALVŲ!

GADINAME
BALDUS.

VEDAME CEPELINUS.
KERPAME TORTUS,
ŠAKOČIUS,
SKRUZDĖLYNUS,
ŠIMTALAPIUS.

kalva – kalba tortas – turtas tigras – tikras kava – kova
 batai – padai vedame – verdame gadiname – gaminame
 šokuoju – šukuoju kerpame – kepame skalbimai – skelbimai

- 1 Kažkoks pokštininkas pakeitė skelbimuose raides. Rask jo nevykusius pokštus ir taisyklingai perskaityk skelbimus.
- 2 Paieškokite daugiau žodžių, kurie skiriasi tik viena arba dviem raidėmis.
- 3 Nurašyk skelbimus, ištaisydamas klaidas. Pabrauk žodžius, kurie reiškia veiksmus.

Rašyk atidžiai – net viena raidė gali pakeisti žodžio reikšmę.

Ramutė Skučaitė

Jeigu būčiau...

Kartais tyliai pagalvoju:
Jeigu būčiau...

Jei pelė –
Tai niekad katei nepakliūčiau.

Jei mėnulis –
Debesiukais užsikločiau
Ir saldžiausiai kiaurą naktį
Pramiegočiau.

nepakliūčiau užsikločiau
saldžiausiai pramiegočiau
pasibarčiau pritarčiau

Jeigu būčiau mano sapnas –
Tai spalvotas –
Jokio vaiko jokią naktį
Nesapnuotas.

Jei mama – tai gal truputį
Pasibarčiau,
Bet visiems vaikų sumanymams
Pritarčiau.

vairuotojas
slaugytojas
gaisrininkas

vairuotoja
slaugytoja
gaisrininkė

bankininkas
virėjas
gydytojas

bankininkė
virėja
gydytoja

- 1 Apie ką svajoja vaikai?
- 2 Pratęsk eilėrašį: „Jeigu būčiau..., tai...”
- 3 Papasakok draugams apie tai, ką norėtum veikti ateityje.
- 4 Parašyk kelis sakinius apie savo ateities planus.

Labai svarbu planuoti savo ateitį
ir atkakliai siekti užsibrėžtų tikslų.

Mes apie save

- 5 Perskaitykite pokalbius vaidmenimis.
- 6 Iš dialogų išrašyk žodžius, kurie reiškia veiksmą.
- 7 Atlikite kolektyvinį darbėlį „Mes – po 20 metų”.

Martynas Vainilaitis

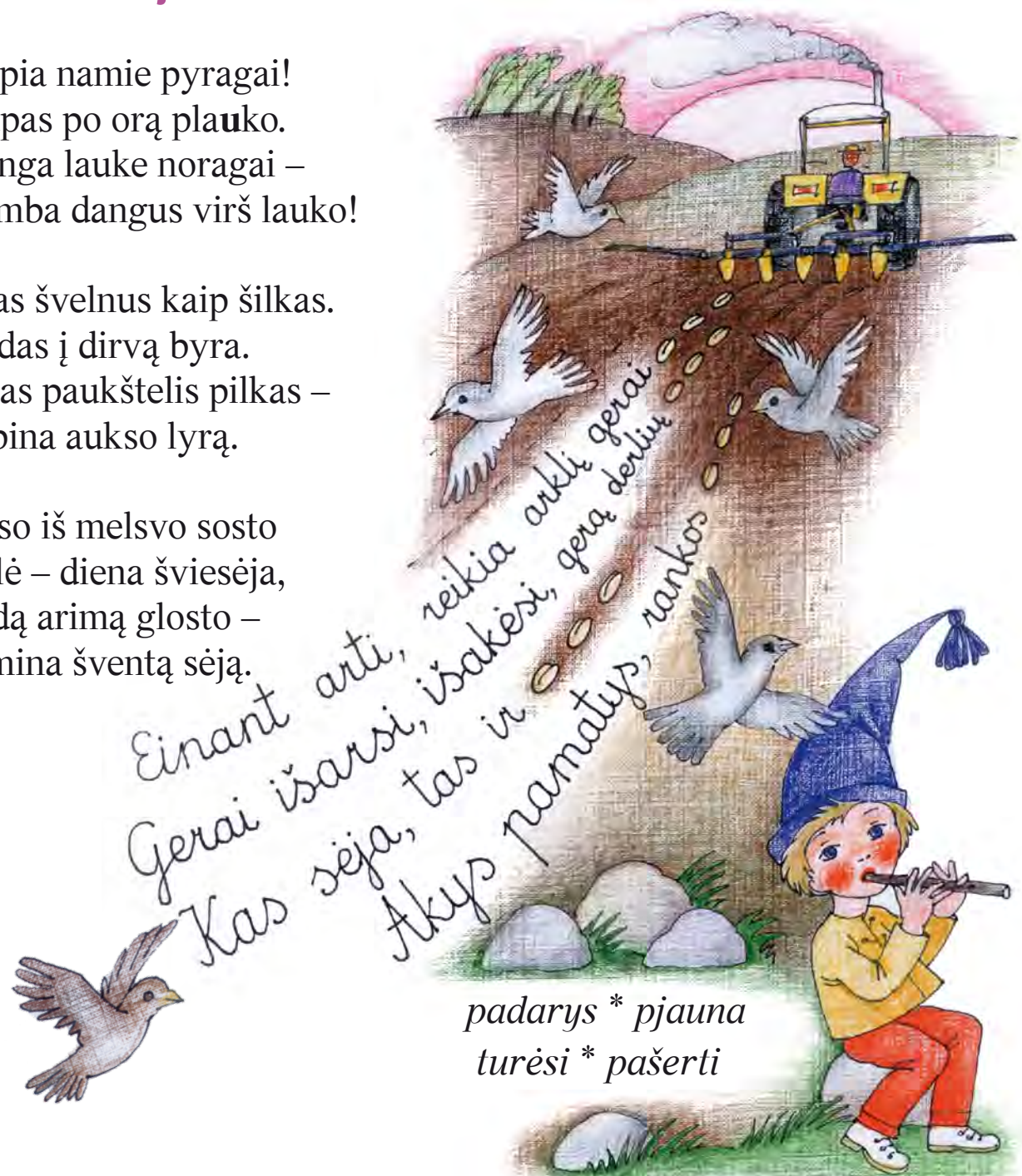
Pavasario sėja

Kvepia namie pyragai!
Kvapas po orą plauko.
Žvanga lauke noragai –
Skamba dangus virš lauko!

Rytas švelnus kaip šilkas.
Grūdas į dirvą byra.
Kelias paukštėlis pilkas –
Virpina aukso lyrą.

Šypso iš melsvo sosto
Saulė – diena šviesėja,
Juodą arimą glosto –
Laimina šventą sėją.

kvepia kelias šviesėja

*Einant arti, reikia arki gerai
Gerai išarsi, išakėsi, gera derliu
Kas sėja, tas ir
Akys pamatys, rankos*

*padarys * pjauna
turėsi * pašerti*

- 1 Kas vyksta namie ir kas lauke pavasario sėjos metu? Perskaityk.
- 2 Kuo maloni pavasario gamta? Kokiomis spalvomis poetas ją piešia?
- 3 Kokias patarles pasėjo Sauliukas? Parašyk jas, užbaigdamas kiekvieną iš jų tinkamu žodžiu.
- 4 Nupiešk eilėraščiui savo iliustraciją.

Pavasaris dainuodamas visus į laukus kviečia.

Justinas Marcinkevičius

Mašinų paradas

Pilnas kiemas įvairių
Traktorių, mašinų.
Mano brolis kai kurių
Nė vardų nežino.

Žemė džiūsta – laikas art.
Ir mašinų būrį
Žmonės paskutinį kartą
Patepa, apžiūri.

Šiąnakt jos miegos ilgai,
Švies mėnulio ragas...
Ir sapnuosis joms laukai,
Ilgos, tiesios vagos.

traktorius plūgas kultivatorius akėčios
sėjamoji priekaba krautuvai kombainas

- 1 Apie ką poetas kalba eilėraštyje?
- 2 Kaip vadinami žemdirbių pagalbininkai? Kurie iš jų naudojami, atliekant pavasario darbus?
- 3 Kurias žemės ūkio mašinas ir kur tu matei?
- 4 Iš eilėraščio išrašyk žodžius, kurie reiškia veiksmus. Kada vykstančius veiksmus jie reiškia?

Saugokis! Niekada nesiartink prie dirbančių žemės ūkio mašinų.

Kazys Jakubėnas

Pupa

Žalią pupą sodinau,
Ją daržely auginau,
Op, op, opapa,
Tai pupelė, tai pupa.

Kas dieneleį laisčiau ją,
Kad ji augtų vis žalia.
Op, op, opapa,
Tai pupelė, tai pupa.

Lapai augo vis didyn,
Stiebas kilo vis aukštyn.
Op, op, opapa,
Tai pupelė, tai pupa.

Kas užlips lig pat dangaus,
Tas ir pupą valgyt gaus.
Op, op, opapa,
Tai pupelė, tai pupa.

- 1 Ką vaikas pasodino darže? Kaip globojo pasodintą daržovę?
- 2 Kokios daržovės auginamos pas mus? Kaip reikia jas prižiūrėti?
- 3 Išrink iš teksto žodžius, reiškiančius veiksmą, ir parašyk juos atitinkamuose stulpeliuose.

Sauliukas pasodino pupą. Nykštukas ją kasdien laistė. Pupos lapai augo vis didyn. Stiebas kilo vis aukštyn. Pupa užaugo lig pat dangaus. Dabar Sauliukas skina pupų ankštis. Jas deda į pintinę ir neša namo. Mama verda pupų sriubą.

Ką veikė?
pasodino

Ką veikia?
skina

Žodžiai, atsakantys į klausimą *ką veikia?*, reiškia dabar vykstantį veiksmą. Žodžiai, atsakantys į klausimą *ką veikė?*, reiškia veiksmą, kuris vyko praeityje.

Vytautas Račickas

Alyvos ir... agurkai

pasivaikščioti

Išaušo graži pavasario diena. Pievoje geltonus žiedus pakėlė pienės. Į giedrą dangų vienas po kito kyla vyturiai.

Teta Janė ima Adomuką už rankos ir sako:

– Eime pasivaikščioti! Pažiūrėsim, ar jau pražydo alyvos.

– Pražydo! – šaukia Adomukas. – Argi nematot? Iš tolo mėlynuoja!

– Kad mėlynuoja, dar ne viskas. Aš noriu žinoti, ar jau visai žydi, ar tik pradeda žydėti.

Paplentėje alyvų – krūmas prie krūmo. Kai arti prieini, jos taip stipriai kvepia, net galva svaigsta.

Teta Janė palenkia šaką, švelniai liečia alyvų žiedus.

– Taip, alyvos jau žydi! Jau galima sodinti agurkus.

– O jeigu nežydėtų? – klausia Adomukas.

– Tuomet su agurkų sodinimu reikėtų dar palaukti.

– Kodėl?

– Todėl, kad visai pražydus alyvoms, nebūna šalnų, kurių agurkų sėklelės labai bijo, – aiškina teta Janė.

– Prisiskinkim alyvų ir parsineškim į namus, – sako Adomukas.

Teta Janė visai nepritaria Adomuko sumanymui.

– Laužyti alyvų arba ievų šakutes – blogas įprotis. Kas taip daro, žaloja medžius, skurdina gamtą. Be to, stiprus alyvų kvapas kenkia sveikatai.

– Nejaugi?

– Tikrai. Mat kartu su alyvų kvapu išsiskiria nematomos nuodingos medžiagos, kurios naikina įvairius mikrobus, bakterijas. Šitokiu būdu alyvos apsisaugo nuo ligų.

– Ką gi... Tuomet eime sodinti agurkų!

– Eime!

- 1 Kaip susijęs agurkų sodinimas su alyvų žydėjimu?
- 2 Kodėl negalima skinti alyvų žiedų?
- 3 Perskaitykite tekstą vaidmenimis.
- 4 Perrašyk pirmą skaitinio pastraipą. Pabrauk žodžius, kurie pavadina veiksmus.

Piktžolės

nedirbtume kruopščiai

Pavasariį Sauliukas darže sukasė lysves ir pasodino įvairių daržovių. Po kiek laiko jos išdygo, bet ne vienos. Kartu su daržovėmis išdygo ir piktžolės.

– O kas atsitiktų, jei, pasodinę daržoves, darže daugiau nedirbtume? – paklausė Sauliukas viską išmanantį Mįsliuką.

– Piktžolės ištrauktų iš dirvožemio drėgmę, maistą, skriaustų daržoves. Didelės piktžolės užstotų daržovėms saulę ir jas nuslopintų. Be priežiūros paliktų daržovių derlius būtų labai menkas, – aiškino nykštukų „išminčius“.

– Dažniausiai daržuose auga baltos, dilgėlės, žliūgės, varputis, asiūkliai ir garstyčios, – tęsė Mįsliukas.

Nykštukai kruopščiai išravėjo daržovių lysves. Sunku buvo išrauti varputį, pienes, dilgėles. Šių piktžolių šaknys yra labai giliai žemėje, todėl išrautos jos ir vėl greitai atželia. Piktžoles reikia išrauti su šaknimis.

- 1 Kaip piktžolės kenkia augalams?
- 2 Kaip kovojame su piktžolėmis?
- 3 Kokios piktžolės dažniausiai auga jūsų darže?
- 4 Sudarykite piktžolių rinkinį.
- 5 Nurašyk sakinius, papildydamas praleistas raides.

Kas ką veikia?

Saulė švieč , šild , džiovin . Vėjas puč , švilp , už . Lietus lyj , laist . Medžiai oš , linguoj , siūbuoj .

Kai žodis atsako į klausimą *ką veikia?*, jo gale rašome **-a, -ia, -i, -o**.

Lietuvių pasaka

Uosis

Ištrauka

medžiai žaliais šviesiais
seniai tačiau tokį

Atėjo pavasaris, medžiai ir krūmai pasipuošė žaliais lapais, šviesiais žiedais. Tiktai uosis tebestovėjo plikas kaip šaltą žiemą.

Kai beržas seniai savo širdutėm apsitaisė, o ir ąžuolas dantytais lapais pasidabino, juodu paklausė uosio, kodėl tasai šventinio apdaro nesirūpina. Uosis nustebo:

– Negi jau pavasaris atėjo?

– Seniai, – atsakė jam kiti medžiai.

Uosis galvotrūkčiais šoko šventinį apdarą siūti, tačiau per tokį skubėjimą lapai išėjo nedailūs: negražūs, kampuoti, giliai iškarpyti.

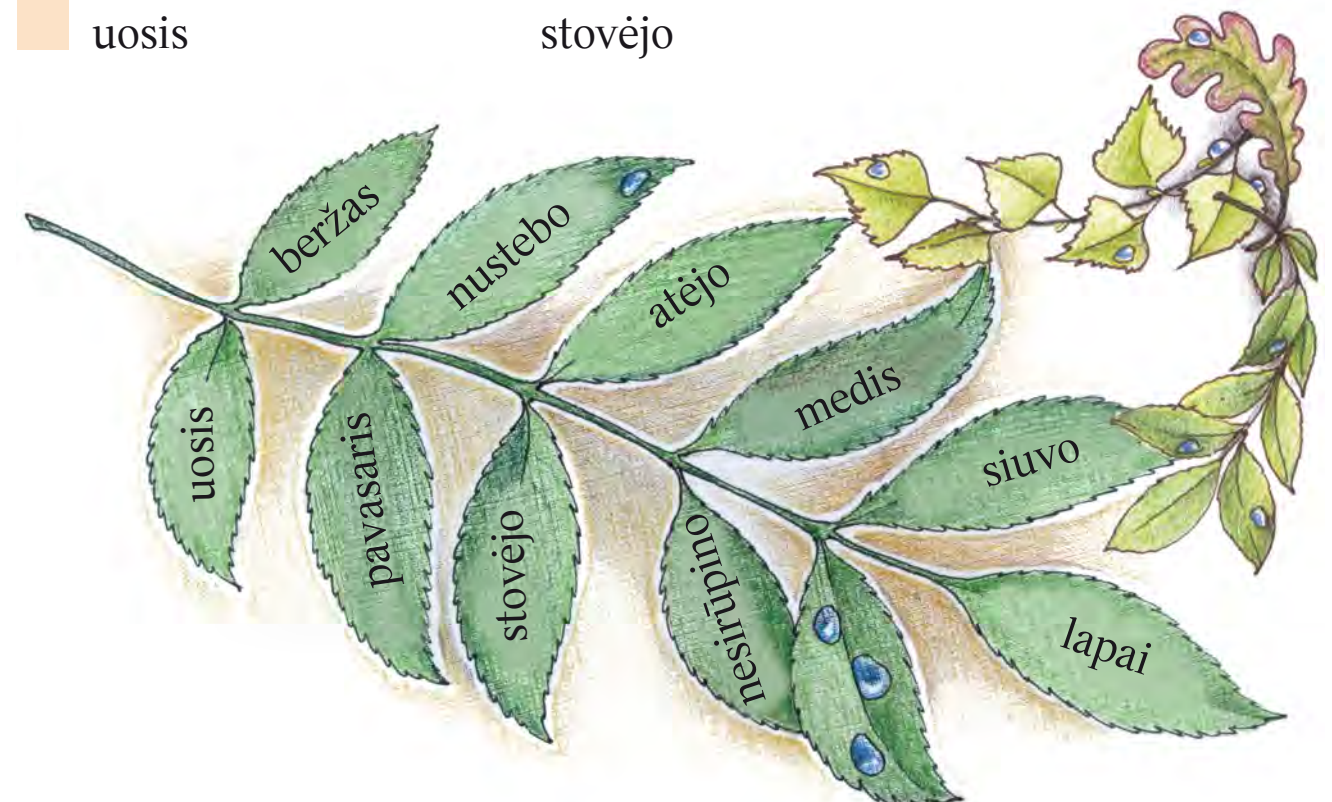
- 1 Ką žmonės aiškina šioje pasakoje?
- 2 Pasek pasaką draugams arba namiškiams.
- 3 Kaip pasipuošė beržas ir ąžuolas, o kaip uosis? Iš popieriaus iškirpk aprašytų medžių kamienus. Papuošk juos atitinkamų formų lapais.
- 4 Kokiais žodžiais pasipuošė uosio lapas? Parašyk juos tinkamuose stulpeliuose.

Kas tai?

uosis

Ką veikė?

stovėjo

Pranas Mašiotas
Pavasaris atėjo!

– Džiaukis, Onyte, pavasaris atėjo!
Vieversėlis lavina savo sparnelius,
prisimena daineles. Varnėnas kartoja
naujai išmokus žodžius. Lakštingala
savo balsą bando. Visi linksmina
Lietuvos žmones, kaip mokėdami... Štai
aplinkui žolelės, gėlelės rengiasi laukus
papuošti. Medžiai krauna pumpurus,
žalią apdarą rengia. Džiaukis, Onyte!

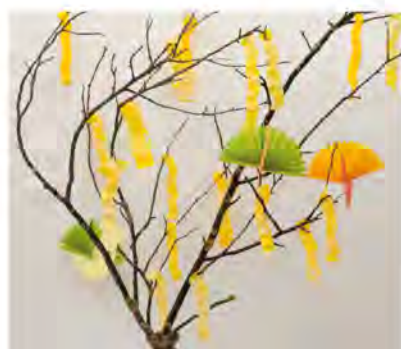
– Kaip lauke smagu,
kaip gera!

– Gražus, dukrele,
mūsų pasaulis.
Mokykis juo
džiaugtis ir kitiems
padėk džiaugtis.

- 1 Ką įdomaus pastebėjai šį pavasarį?
- 2 Parašyk rašinėlių apie pavasarį, atsakydamas į šiuos klausimus:

- Ką pavasarį veikia saulutė?
- Koks pučia vėjelis?
- Kas atsitiko su sniegu?
- Kas grįžta iš šiltųjų kraštų?
- Kas puošia laukus ir miškus?
- Ką daro medžiai?
- Kokia žmonių nuotaika pavasarį?

Pavasario laikas – džiaugias senas ir vaikas.

Violeta Palčinskaitė
Balandis

O mieste šiandieną žalia,
Nes visur žolė jau želia.
Ir langai žaliai pražydo
Nuo žolės žalumo šito.

Tai gatve Balandis irias –
Kaip dažytojas patyręs,
Nuo tvorų – lig lapo mažo
Jis žalia spalva nudažo.

- 1 Su kuo poetė lygina Balandį?
- 2 Kokios spalvos dažus naudoja Balandis? Kodėl?
- 3 Įsivaizduok, kad esi Balandis ir dažai pavasarėjantį miestą. Nupiešk jį.
- 4 Pabandyk atsakyti į klausimus – pakartok balandžio mėnesį įgytas žinias.

- Kuri diena yra vadinama Melų diena?
- Iš ko rišama verba?
- Kokius žinai Velykų papročius?
- Kokias žinai žmonių profesijas?
- Į kokius klausimus atsako žodžiai, kurie reiškia veiksmus?

- Kokias galūnes gali turėti žodžiai, kurie atsako į klausimą *ką veikia*?
- Kokie darbai atliekami pavasarį laukuose ir darže?
- Kas palengvina žemdirbių darbą?
- Kaip kovojame su piktžolėmis?

Pranas Mašiotas

Sodas žydi

Žydi sodo medžiai, pavasario šventę švenčia.
Oras smagiai kvėpia, skautūs žiedai akį veria.

Bitelės, pavasario saulės pažadintos, po orą šauda,
zimzi. Nuo žiedelio į žiedelį nutūpusios,
rūpestingai medutį renka.

Džiaugiasi vyšnios, obelys, slyvos, kad jas bitelės lanko.

– Prašom, prašom, – į svečius kviečiasi. – Saldžių sulčių jums
žiedeliuose patiekėme. Gerkit sveikos, kiek širdelė geidžia.

Ir paukšteliai laksto, šakose nardo.

– Lankykitės, paukšteliai, – šnabžda jiems medžiai, šakelėmis
linguodami. – Kuriam patinka, mūsų šakelėse lizdelius kraukitės,
vaikelius perėkitės, savo dainelėmis juos ir mus linksminkite.

Ir čiulba, ulba, zimzi, kvėpia sodas per linksmą medžių pavasario
šventę.

byzgia zimzi skamba šnabžda ošia šlama

- 1 Kaip atrodo sodas pavasarį? Kokius garsus galima išgirsti jame šiuo metų laiku?
- 2 Ką sode veikia bitelės? Ką joms kalba sodo medžiai?
- 3 Išsiruok ir tu į sodo žydėjimo šventę, o paskui papasakok draugams savo įspūdžius.

uždustute subrandinsime reikalingiausios

Ginčas

Vieną kartą susiginčijo šaknys, stiebas, lapai, žiedai
ir sėklos.

– Mes visų svarbiausios, nes jus visus maitiname ir
girdome.

– O kaip tas maistas pasiektų lapus ir žiedus, jei manęs
nebūtų?

– O kas tą maistą parengtų jums maitinti, jei nebūtų
mūsų? Kas jums oro teiktų? Uždustute be lapų.

– Jūs, lapai, rudenį vis tiek žūsite. Mes subrandinsime
sėklas. Jos liks po mūsų.

– O iš mūsų išaugs naujas augalas. Vadinasi, mes
augalui reikalingiausios.

- 1 Kaip manai, kuri augalo dalis svarbiausia?
- 2 Pažiūrėk filmą „Žiedo sandara“ ir paaiškink, kodėl augalai žydi.
- 3 Kuris lapelis kuriam paveikslėliui tinka?
Nurašyk žodžius, kurie reiškia kelis daiktus.

žiedai, bitės, nykštukai

žiedas, bitė, nykštukas

Žiedas – tai augalo dalis, skirta dauginimuisi.
Iš apdulkinčio žiedo susidaro vaisius su sėklomis.

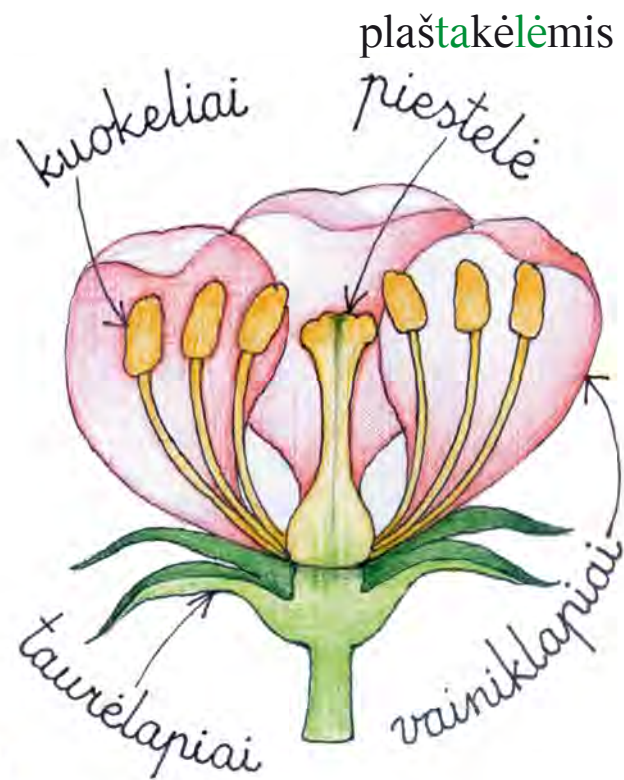
Kazys Binkis

Obelių žiedai

Žiūrim – krinta patylomis
Obelių žiedai.

Plaštakėlėmis baltomis,
Žiūrim – krinta patylomis.

Rodos, sniego atkarpomis
Snigo tik andai, –
Žiūrim – krinta patylomis
Obelių žiedai.

- 1 Su kuo poetas lygina obelių žiedus? Kodėl?
- 2 Stebėk obels žiedus ir parodyk paveikslėlyje pavaizduotas dalis.
- 3 Kelis daiktus reiškia paryškinti žodžiai? Parašyk juos tinkamuose stulpeliuose.

Štai prasiskleidė obels **žiedas**. Tuoj prasiskleis ir kiti **žiedai**. Ant kotelio baltuoja **žiedlapiai**. Už jų slepiasi gelsvi **kuokeliai**. Žiedo vainiką laiko žalia **taurelė**. Iš jos išaugs naujas **vaisius**. Aplink žiedą zuja darbšti **bitelė**. Ką **bitės** veikia sode?

vienas, viena

žiedas

keli, kelios

?

Žiedus apdulkina vabzdžiai apdulkintojai: bitės, kamanės, žiedmusės, boružėlės. Šie vabzdžiai yra labai naudingi.

Martynas Vainilaitis

Saldiniai obuoliukai

Pražydo obelėlė –
Žiūriu į kvapų sniegą –
Saldiniai obuoliukai
Baltuos lopšeliuos miega.

Baltuos lopšeliuos supas
Žali obels mažyliai.
Mažyliams geros bitės
Lopšinę dūzgia tyliai.

O rytą skuba lietūs
Mažų veidukų prausti.
Nušvinta obuoliukai –
Žandukai ima rausti.

Ir vėjas, ir saulutė
Mažylių neužmiršta.
Pamato saulė šalną,
Parodo aukso pirštą.

Ir bėga kaip ožkelė
Šalna į tamsų klonį.
Ir auga obuoliukai
Sveiki, tvirti, raudoni.

- 1 Kodėl kūrinyje sakoma, kad „obuoliukai baltuos lopšeliuos miega“?
- 2 Perskaityk, ką veikia bitės. Kaip kitaip pasakytum poeto žodžius?
- 3 Papasakok, kaip iš žiedo susidaro vaisius.
- 4 Sukurkite kolektyvinį darbelį „Žydinčiam sode“.
- 5 Nurašyk sakinius. Paryškink dvibalses.

Baltuose lopšeliuose supasi maži obuoliukai. Bitės obuoliukams dūzgia lopšinę. Saulutė ir lietūs augina obelaitės vaisius.

obuoliukai lopšeliuos mažyliams

Sodininkai

raudonskarių iškerojusios

– Na vakar tai tikrai linksma buvo, – prabilo iš miego atbudus sena obelis. – Tokį varnėnų būrį seniai bemačiau.

– Jie mūsų šakas nuvalė, – atsiliepė kitos obelys. – Visus kirminus šluote nušlavė. Kad dažniau lankytusi, daug lengviau mums būtų gyventi.

– Mane ir kitas svečias aplankė, – gyrėsi kriaušė. – Kad dirbo, tai dirbo po mano šaknimis kurmis, kirminų lizdus išnaikino.

– Ša, – nuramino vaismedžius jaunas serbentų krūmelis. – Pas mane svečiuojasi raudonskarių boružėlių būrys. Jos išnaikins amarą, kuris aplipino mano šakeles.

– O ar matėte, kad į mūsų sodą dažnai atvyksta rupūžė ir dygliuotas ežys? – paklausė kamputyje iškerojusios braškės. – Jie medžioja mums kenksmingus vabzdžius ir kirminus, bet labiausiai mėgsta sraigės...

– Malonu, kai turi tiek gerų draugų, – atsiduso visi sodo augalai.

- 1 Kokius gyvūnus galima aptikti sode? Kurie iš jų naudingi, o kurie kenkėjai?
- 2 Perskaitykite skaitinėlių vaidmenimis.
- 3 Kokie gyvūnai pasislėpė tarp sodo augalų? Parašyk jų pavadinimus.
drugys slyva rupūžė agrastas varnėna strešnė kamanė kriaušė ežys
- 4 Nurašyk sakinius, paryškintus žodžius pakeisdamas taip, kad reikštų kelis daiktus.

Varnėnas renka vabzdžius ir perus. **Bitė** ir **kamanė** perneša žiedadulkes. **Ežys** minta sraigėmis. **Boružė** ėda amarą.

Kurmis ir **rupūžė** medžioja sodo kenkėjus.

Sauliukas ir rupūžė

- 1 Atsakydamas į klausimus, papasakok Sauliuko nuotykį.

- Kur tupėjo rupūžė?
- Kas pastebėjo gyvūnelį?
- Ką pagalvojo nykštukas?
- Kaip Sauliukas gelbėjo rupūžę?
- Kur dingo rupūžė?
- Ko nežinojo nykštukas?

- 2 Sudaryk ir parašyk žodžius. Kurie iš jų tinka rupūžei? Parašyk su jais po sakinį.

rė
plau → kia
sie

ropo → ja
dainuo
medžio

Rupūžės yra labai naudingos, nes naikina augalų kenkėjus.
Rupūžės – saugomi gyvūnai.

Rimantas Budrys

spragsi spurda

Paskui žiogelį

Dalia brenda per smilgas. Spragsi rudi žiogeliai. Kur jie keliauja?

Čiupt... Pagaliau!.. Po delnais spurda... mažytis žiogelis. Dalia klūpo, kužda:

– Žioge, žiogeli... žiogelyti, nuvesk mane, kur žiogai groja... Kur groja ir medų geria.

Dalia atkelia delniukus, žiogelis spragt!

Dalia eina paskui žiogelį. Per smilgas, per dobilus. Žiogelis vis šoka ir šoka.

Štai kur! Žiogai čirena žalioje pievoje.

Žiogelis atvedė Dalią į nepaprastą pievutę prie miško.

Dalia niekur neis iš tos pievutės.

- 1 Kur nubrido Dalia? Ką ji ten sugavo?
- 2 Pabraidyk po žydinčią pievą. Pabandyk ją nupiešti.
- 3 Pasiklausyk žiogų koncerto. Kokį instrumentą primena žiogų čirškimas?
- 4 Nurašyk sakinius, paveikslėlių vietoje įrašydamas pievos augalų ir gyvūnų pavadinimus. Pabrauk žodžius, kurie reiškia daiktų požymius.

Pievoje žydėjo geltonos ir baltos . Lyg iš dangaus nukrito žalias . Jis suposi ant . Į pievą atskrido raudona

. Atzyzė mažyčiai . Suskambo švelni muzika.

Žodžiai, kurie atsako į klausimus *koks?*, *kokia?*,
reiškia daiktų požymius.

Kas girdėti pievoje?

pievų augalai: pienė dobilas saulutė ramunė motiejukas
pievų gyvūnai: kormis varlė gandra bitė kamanė
pempė kurapka

- 1 Kuriuos pievų augalus ir gyvūnus vaikai pavaizdavo savo darbeliuose? Parašyk jų pavadinimus abėcėlės tvarka.
- 2 Perrašyk vieno gyvūno pamėgdžiojimą ir paryškink priebalses.
- 3 Nurašyk sakinius, paryškintus žodžius pakeisdamas vienu žodžiu.

Pievoje pražydo **ramunės, pienės ir motiejukai**. Virš žiedų skraido **bitės, drugeliai ir žiogai**. Pievoje ganosi **karvės, arkliai, avys ir ožkos**. **Rasa, Dalytė ir Birutė** pina vainikus. **Virgis ir Gintas** stebi žiogus.

*berniukai * mergaitės * gyvuliai * vabzdžiai * augalai*

Pieva – daugelio gyvūnėlių namai. Pievoje ganosi gyvuliai.

Gediminas Isokas

Tuščias gandalizdis

Stepuko namų kieme augo sena eglė. Jos viršūnę nulaužė didelė audra, bet liemuo ir šakos buvo sveikos. Eglėje Stepuko tėvelis įtvirtino seną vežimo ratą. Ant jo gandrai susisuko dailių lizdą ir išperėjo mažus gandriukus.

Rudenį gandrai išskrido. Stepukas peiliu eglės kamiene išrėžė skaitmenis: 9–10. Dabar jis nepamirš, kad gandrai išskrido rugsėjo 10 dieną. Kiekvienais metais berniukas pjaustė vis kitas datas. Pamažu skaitmenimis ir raidėmis jis išrašė visą eglės žievę.

Prabėgo ruduo, žiema. Tik ankstyvą pavasarį grįžo paukščiai.

Parskridę gandrai ieškojo savo senų lizdų. Stepukas irgi laukė svečių. Vieną rytą jis apsidžiaugė – porėlė gandrų snūduriavo lizde.

Išsprogo medžiai. Žaliavo ir senoji eglė. Bet juo saulė smarkiau šildė, juo labiau eglė džiūvo. Gandrams nepatiko džiūstantis medis. Kartą jie pasikėlė ir nulėkė kažin kur. Paukščiai neparlėkė nei tą, nei kitą dieną...

įtvirtino apsidžiaugė
snūduriavo išsprogo

- 1 Papasakok, kaip Stepuko tėvelis padėjo įsikurti gandrams lizdą.
- 2 Ką sumanė berniukas? Kaip vertini jo poelgį?
- 3 Kodėl paukščiai paliko savo lizdą?
- 4 Kuriai pastraipai nupiešta iliustracija? Nurašyk ją ir pabrauk žodžius, kurie reiškia daiktų požymius.

Spalva, dydis, forma yra daikto požymiai.

Edvardas Drėgva

Pavasario spalvos

Žibutės, plukės ir purienos
Pavasario trispalvė,
Kurią norėdamas kiekvienas
Galės nupiešt, nuspalvint.

Pavasario upeliai, gėlės
Matys padangę vaiskią,
O tu, jo vėliavą iškėlęs,
Keliauk, dainuoki, žaiski!

Bet neužmirški ir savosios –
Lietuviškos Trispalvės,
Ir Vilniaus bokštų, ir senosios
Pilies, ir Trakų gatvės!..

- 1 Kokius vaizdus piešia poetas? Kokiomis spalvomis tu juos nupieštum?
- 2 Ko mokoma eilėraštyje?
- 3 Vienoje popieriaus lapo pusėje nupiešk pavasario trispalvę, kitoje – lietuviškąją. Parašyk piešiniui pavadinimą.
- 4 Įsižiūrėk į paveikslėlį ir atsakyk į klausimus. Ką reiškia kiekvienas atsakymo žodis?

Kas tai?

Kokia ji?

Ką veikia?

- 5 Perskaityk tekstą. Kiekvieną žodį parašyk prie tinkamo klausimo.

Pavasarij

Šviečia skauti saulutė. Pučia šiltas vėjelis. Tekta sraunus upelis.
Pražydo geltona puriena. Dūzgia darbšti bitelė.

Kas tai? – saulutė, ?

Koks? kokia? – skauti, ?

Ką veikia? – šviečia, ?

Ramutė Skučaitė

Pareiga

Jei voveriuką be mamos
Pikta ranka pagaus, kamuos,
O voveriukas klaus:
Už ką?

Padėk.
Tai tavo pareiga.

Matai – medelis be vandens
Jau nė dienos neišgyvens –
Nusviro vystanti šaka...

Paliek.
Tai tavo pareiga.

Žiūrėk! – mažesnis už tave
Atbėga verkdamas gatve –
Mažylis pametė kažką!

Paguosk.
Tai tavo pareiga.

O jei sunki, o jei juoda
Išmuštų karo valanda,
Tėvynė šauktųsi staiga, –

Apgink!
Tai tavo pareiga.

- 1 Kurios vaikų pareigos minimos eilėraštyje?
- 2 Kaip tu vykdai šias pareigas?
- 3 Nurašyk Sauliuko patarimus, papildydamas juos tinkamais eilėraščio žodžiais.

Sauliuko patarimai

█ skriaudžiamiems žvėreliams. █ augalus. █ verkiančius mažylius. █ tėvynę.

- 4 Parink tinkamus žodžius ir parašyk, kokie yra Rasa ir Jonas.

Jonas yra █, █, █, █. Rasa yra █, █, █, █.

*paklusnus * paklusni * tvarkingas * tvarkinga*
*mandagi * mandagus * kukli * kuklus*

Išvardydami žodžius, atskiriame juos kableliais.

Konstantinas Ušinskis

gaidžiukas atsigerti pačiuožinėti paskęsi

Mokykis palaukti

Kartą gyveno neklaužada gaidžiukas.
Pamatė jis sode serbentus ir ėmė lesti.

– Broleli gaideli, palauk, kol serbentai prisirps! – šaukia sesytė vištytė.

Bet gaidžiukas nepaklausė ir susirgo. Gydė vištytė brolelį, kol jis pasveiko. Išėjo gaidžiukas į laukus. Bėginėjo, šokinėjo, sušilo ir nubėgo į upelį atsigerti. Vištytė prašo:

– Negerk, broleli gaideli, palauk, kol atvėsi.
Nepaklausė gaidžiukas ir ilgai sirgo.

Atėjo žiema. Išėjo gaidžiukas pasivaikščioti. Mato – upė ledu apsiklojo, ir nubėgo pačiuožinėti. Vištytė prašo:

– Vai broleli gaideli, palauk! Ledas dar visai plonas, paskęsi.

Nepaklausė gaidžiukas ir nučiuožė per ledą.
Ledas tik triokšt, gaidžiukas – kliunkt į vandenį!
Tiek vištytė jį ir tematė.

paklusnus nepaklusnus neklaužada
kantrus nekantrus nenuorama

- 1 Kas atsitiko, kai gaidžiukas nepaklausė sesytės?
- 2 Kaip tu pasielgtum gaidžiuko vietoje?
- 3 Perrašyk sakinius, įrašydamas pateiktus žodžius.

Tomas dar █, bet greit bus █.

Tavo sesutė █ ar █?

Mes dar █, bet greit būsime █.

Neseniai gėlės buvo █, o dabar jau █.

*maža * mažas * maži * mažos * didelė * didelis * dideli * didelės*

švarios gražiausią

L. Gintas

Aš pati

Kriaušių kraite nešdama,
 Grįžo iš turgaus mama.
 Ir nustebo – kas čia daros?
 Grindys švarios, lubos švarios,
 Ant kėdžių ir ant spintelės
 Kur pažiūri – nė dulkelės.
 O batukai,
 O batukai –
 Tviska tartum veidrodukai.
 O prieš veidrodį gražiausią
 Katinukas veidą prausia...
 „Kas čia tvarkė, kas čia valė,
 Gal teta, o gal senelė?“ –
 „Aš pati tvarkiau, mamyte!“

- 1 Kodėl nustebo mama? Ko ji paklausė?
- 2 Kaip atrodė mergaitės sutvarkytas kambarys? Perskaityk. Palygink teksto turinį su iliustracija.
- 3 Sauliukas nori papasakoti, kaip sutvarkys paveikslėlyje pavaizduotą kambarį. Padėk jam sukurti ir parašyti pasakojimą pagal paveikslėlį ir pateiktus žodžius.
 sutvarkysiu sukabinsiu išvalysiu surinksiu
 uždarysiu sudėsiu paliesiu išmesiu
- 4 Nurašyk sakinius, įrašydamas antro daikto požymį.

Narcizas yra geltonas, o ramunė . Gandras didelis, o varlytė . Kamuolys odinis, o lazda . obuolys yra apvalus, o morka .

Kazys Saja

Pasaka apie du karalius

keberiokšt
nesiklausydamas

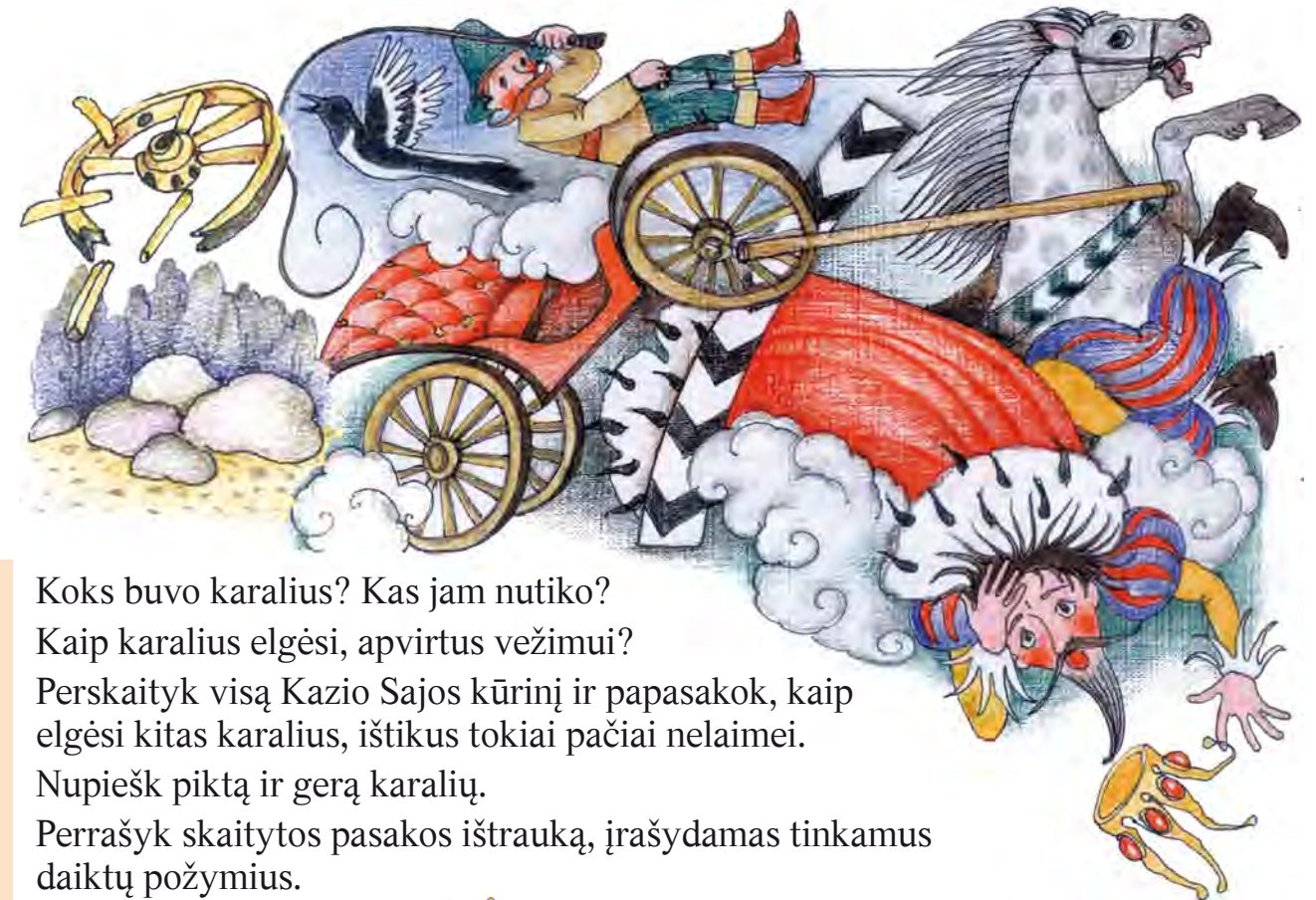
I dalis

Kitą kartą vienoj karalystėj buvo piktas karalius. Išsiruošė kartą jis į svečius. Keliai dulkėjo, karalius murmėjo, nes nuo dulkių pabalo karūna, barzda ir dar šis tas. Staiga arklys pasibaidė, vežimas užkliuvo už stulpo ir apsvirtė. Valdovas keberiokšt į griovį, net karūna nusirito.

– Ak tu šioks, toks ir anoks! – suriko karalius, atėmęs iš vežėjo botagą. – Žirgo suvaldyti nemoki!

– Kad pasibaidė, valdove... Kažkokia musė jam ausin įsivėlė...

Bet karalius nesiklausydamas čiaukšt čiaukšt botagu vežėjui per šonus. Liepė iškinkyti arklį ir pačiam parvežti valdovą namo. Ir kol vežėjas vežė, tol karalius šaukė „nio!“ ir pliaukšėjo botagu.

- 1 Koks buvo karalius? Kas jam nutiko?
- 2 Kaip karalius elgėsi, apvirtus vežimui?
- 3 Perskaityk visą Kazio Sajos kūrinį ir papasakok, kaip elgėsi kitas karalius, ištikus tokiai pačiai nelaimėi.
- 4 Nupiešk piktą ir gerą karalių.
- 5 Perrašyk skaitytos pasakos ištrauką, įrašydamas tinkamus daiktų požymius.

Karalius buvo labai : rūstavo, kad sostas girkžda, širdo, kad jo karūna per , kad arklys toks , o jis toks .

mažas * didelis * sunki * piktas

Kazys Marukas

Kuris geriausias?

Kartą pas vaikus atėjo dėdė. Išsitraukęs iš kišenės šokolado plytelę, pasakė:

- Duosiu tam, kuris iš jūsų pats geriausias.
- Aš! Aš! Aš! – vieni už kitus garsiau šaukė berniukai ir mergaitės.
- O kodėl tu tyli? – paklausė dėdė nedidukės mergaitės.
- Geriausias yra Giedrius, – atsakė mergaitė ir parodė į stovintį prie vežimėlio berniuką. – Jis padeda savo mamai: sesutę prižiūri ir iš krautuvės atneša, ko reikia...
- Tavo tiesa, – pridūrė dėdė. – Kuris iš tikrųjų yra geras, niekad nesigiria, – ir atidavė šokoladą Giedriui.

Šis gražiai padėkojo, čia pat su visais po lygiai pasidalijo. Nepamiršo ir vežimėlyje sėdinčios sesutės.

1 Ko mus moko kūrinys?

2 Parašyk pagal klausimus kūrinio atpasakojimą.

- Kas atėjo pas žaidžiančius vaikus?
- Kam jis pažadėjo šokolado plytelę?
- Kaip elgėsi vaikai?
- Ką pasakė viena mergaitė?
- Kam dėdė atidavė šokoladą?
- Kaip pasielgė Giedrius?

Martynas Vainilaitis

Gegutės šaltinis

Šaltinis pilnas akmenukų –
Plokščių, šakotų, apvaliukų...

Prie to šaltinio –
Kukū, kukū –
Gegutė pribėrė gėlių.

Gegutė žada gerą dieną, –
Atbėga pamiške vaikai,
Ir tau atrodo – ne purieną –
Saulutę rankose laikai.

- 1 Papasakok, kaip atrodė poeto apdainuotas šaltinis.
- 2 Kokių žinių pasisėmei iš gegutės šaltinio gegužės mėnesį? Pasitikrink, ar moki atsakyti į pateiktus klausimus.

- Kada švenčiama Motinos diena Lietuvoje, o kada – Lenkijoje?
- Kodėl augalai žydi?
- Kuo naudingos bitės?
- Kokius augalus ir gyvūnus galima aptikti pievoje?
- Į kokius klausimus atsako žodžiai, kurie reiškia daiktų požymius?

Sigitas Geda

Kelionė nežinia kur

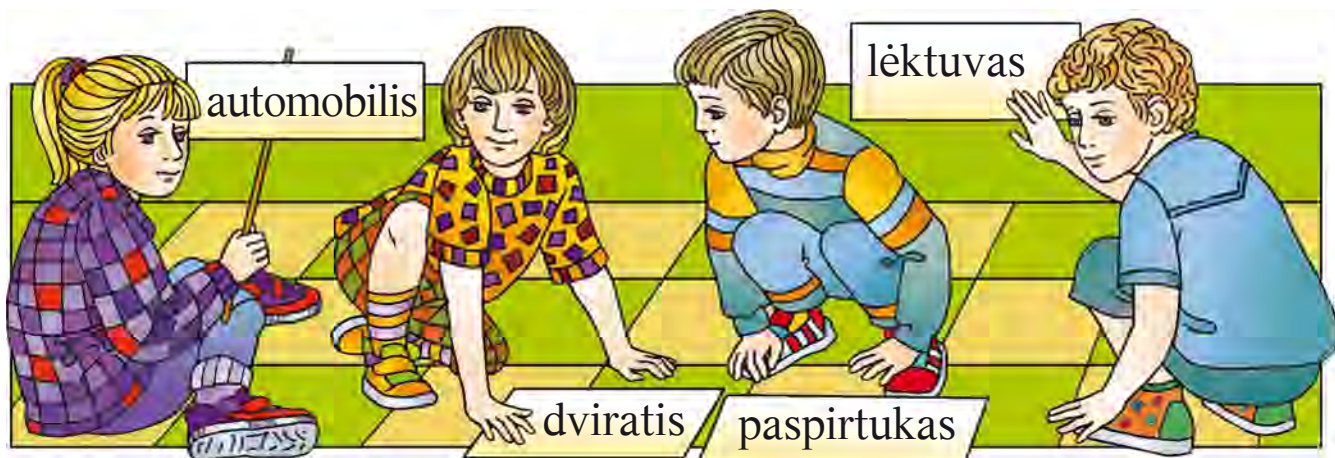
Mašinėlė, lėk greičiau!
Daug dar žemių nemačiau.
Daug man reikia apvažiuoti,
Plačią žemę išmatuoti.

Ką mes rasime tenai?
Tą, brolau, ko nežinai:
Saulės gabalą, kur dega,
Baltą mėnesio pyragą.

Žaidimas

Keliaujame

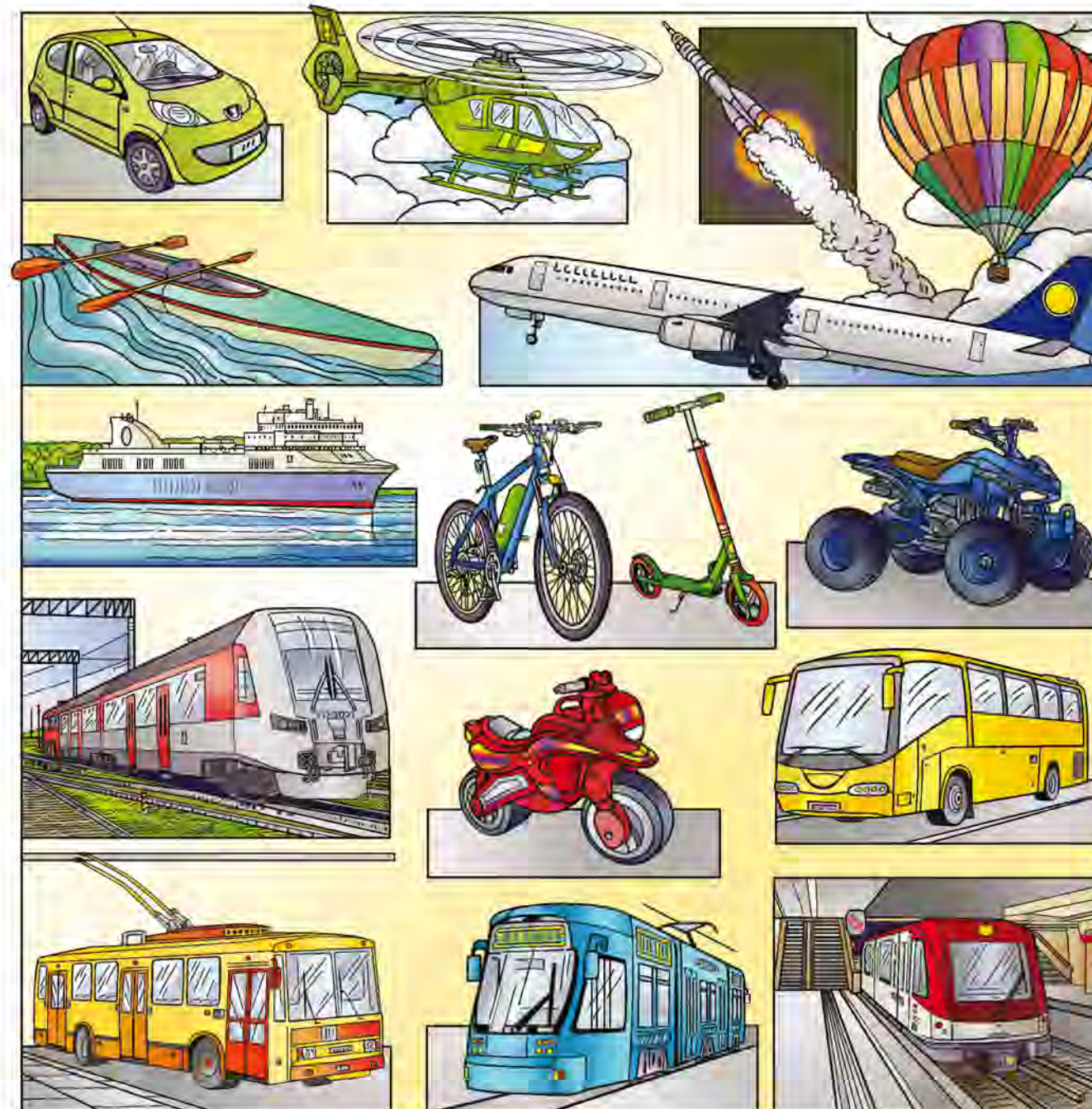
Žaidėjai susėda ratu ir išsiskaičiuoja nuo 1 iki 4. Kiekvienam numeriui suteikiamas transporto priemonės pavadinimas (pvz., 1 – automobilis, 2 – dviratis). Vadovas sako mašinos pavadinimą ir žaidėjai, turintys tą pavadinimą, turi apibėgti ratą aplink grupę. Kuris pirmas grįžta į savo vietą – laimi. Vadovas gali pasakyti, kad mašinos kažkas genda. Pvz., prakiurusi padanga – žaidėjai turi šokuoti ant vienos kojos, baigėsi degalai – žaidėjai eina atbulomis, pametė duslintuvą – bėgdami turi sukelti didelį triukšmą.

dviratis	paspirtukas	motociklas	automobilis	traukinys
lėktuvas	laivas	malūnsparnis	keturratis	raketa
autobusas	troleibusas	tramvajus	metro	balionas

Kuo keliaujame?

važiuoja skrenda plaukia rieda lekia skrieja juda

- 1 Ko vaikas prašo mašinėlę? Kodėl jis nori keliauti?
- 2 Kur tau teko būti? Kuo ir su kuo keliavai?
- 3 Kokias žinai transporto priemones?
- 4 Kuris keliavimo būdas tau labiausiai patinka?
- 5 Kuo galima važiuoti, kuo plaukti, o kuo skristi?

Keliaudami daug pamatome ir sužinome.

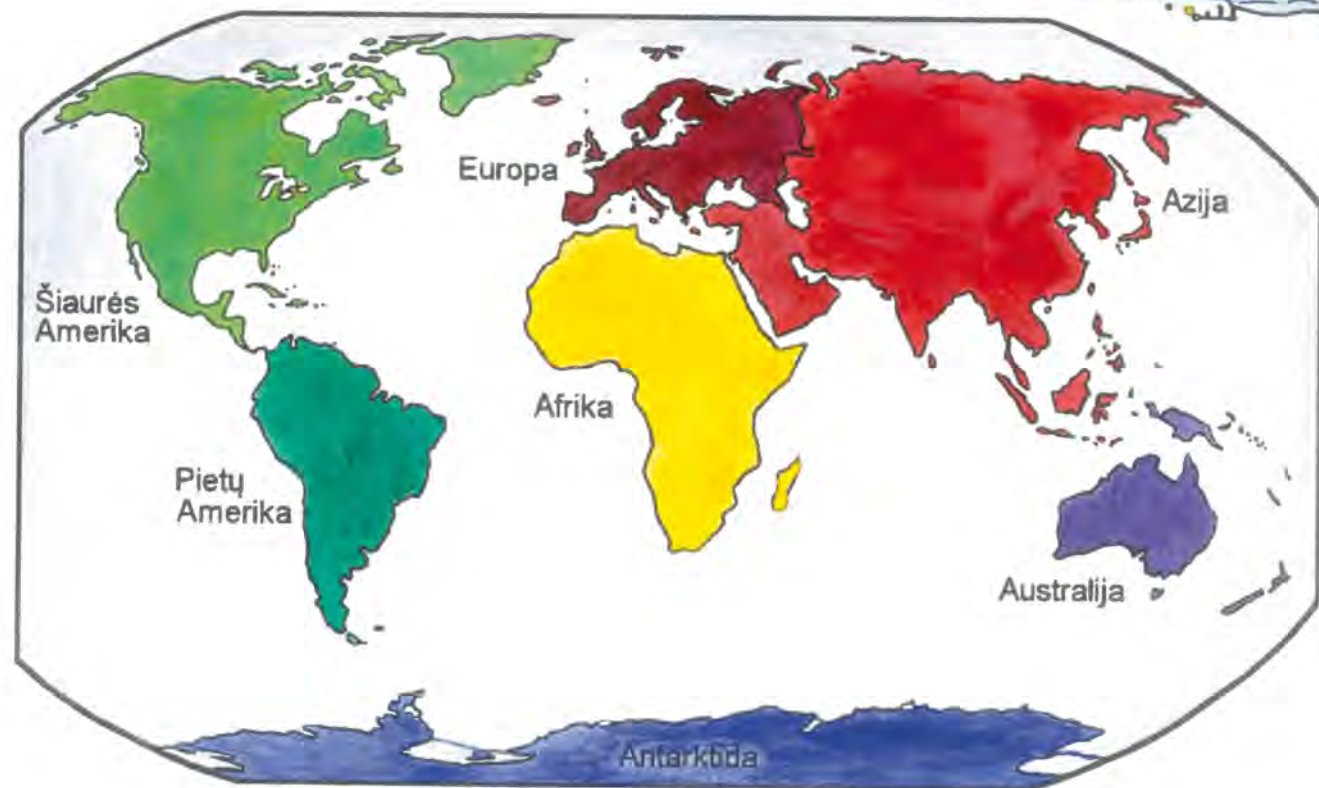
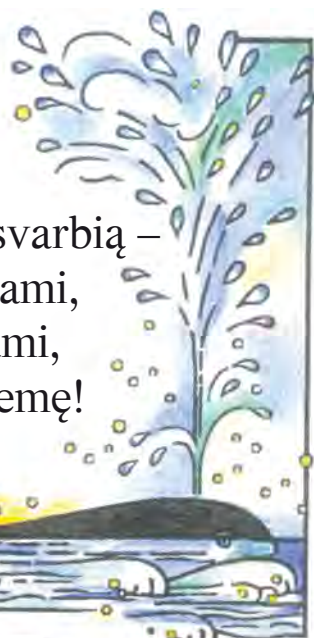

Vytautas Brencius

Banginiukas žemę suka

Sudilo jau keli mėnuliai,
švytavę virš bangų naktim,
banginiai savo kelio siūlą
vynioja vėl po pilnatim.
O mums – aplink pasaulį sukti,
nes taip žvaigždynai lemia.

Išduosiu paslaptį tau svarbią –
aplinkui Žemę plaukdami,
planktoną ūsais košdami,
galbūt mes... sukam žemę!

- 1 Įsivaizduok, kad kartu su banginiais keliauji aplink pasaulį. Papasakok, ką matei keliaudamas.
- 2 Suskirstyk tekstą sakiniiais. Nurašyk, sakinius užbaigdamas tinkamais skyrybos ženklais.

Sauliukas mėgsta skaityti knygas apie tolimus kraštus jam labai patinka Australija čia gyvena kengūros ir ančiasnapiai neseniai vaikas žiūrėjo albumą apie Afriką jį sudomino žirafos ir raganosiai dažnai mokinukas sklaido žinynus apie Europos, Amerikos ir Azijos gyvūnus užaugęs Sauliukas bus mokslininkas jis keliaus į Antarktidą ten stebės pingvinų gyvenimą

Martynas Vainilaitis

Afrikietiška knygelė

Mūsų kiemelio gale
Sidabru žolė nukaito.
O senajam ažuole
Du gandriukai knygą skaito.

Vienas garsiai – kle kle kle!
Kitas brolis būdo greito,
Bet raudonu snapuku
Žodelius kaip žirnius skaito.

Man „kle kle“ – nei mė, nei bū.
Taip tetulė suknią skalbia.
Gal jūs mokotės abu
Negirdėtą greitakalbę?

Gal rikiuojate žodžius
Ne į dešinę – į kairę?..
Ir gandriukai po medžius
Sukalena apsidairę:

– Vėsta pievų žaluma –
Kojeles raudonas gelia.
Vakar parnešė mama
Afrikietišką knygelę.

Čia ne vienas ir ne du,
O šimtai negriukų žodžių.
Besimokant – ū dū dū! –
Pardūduos ruduo į sodžių.

Gaudys šalnos – ū ta ta –
Varlytes po rusvą žolę.
Ir balta gandrų šeima
Skris į Afriką, į tolią.

Ten žiemojam be žiemų.
Ten basi negriukai šoka.
Tik žodelių svetimų
Kaip ir tu, berniuk, nemoka.

- 1 Kas ir su kuo kalbasi eilėraštyje?
- 2 Kodėl berniukas nesuprato gandriukų kalbos?
- 3 Kodėl reikia mokytis užsienio kalbų?
- 4 Nurašyk posmelį, kuriame aprašoma Afrika. Minkštumo ženklus paryškink žaliai, o dvibalses – geltonai.

Vasara

skaisčiai ekskursijas atostogauti
žemdirbiai šienapjūtė rugiapjūtė

Vasarą dienos ilgos, naktys trumpos ir šviesios. Saulė skaisčiai šviečia, maloniai šildo. Žaliuoja laukai ir miškai. Pievose žydi gėlės, skraido drugeliai, bitės, žiogai. Miške prisirpo saldžios žemuogės, avietės, mėlynės. Sode sirpsta serbentai, vyšnios, noksta alyviniai obuoliai. Šiltas lietutis palaisto daržus, ir jie gerai auga. Vaikai maudosi ežere, vyksta į ekskursijas. Ypač smagu vasarą atostogauti prie jūros. Kaimo žmonėms vasara – darbmetis. Birželio mėnesį žemdirbiai pjauna pievas. Tai šienapjūtė. Kai pagelsta ir subręsta javai, prasideda rugiapjūtė. Darbas veja darbą, ir vasara atrodo labai trumpa.

vasaros požymiai ilgos dienos trumpos naktys šilti orai
žydi pievos sirpsta uogos žemuogės mėlynės avietės
atostogos ekskursija darbmetis šienapjūtė rugiapjūtė

- 1 Kuo įdomi vasara?
- 2 Kokius darbus kaimo žmonės dirba vasarą?
- 3 Ką vasarą veikia vaikai?
- 4 Rask tekste ir perskaityk sakinius, kurie tinka pateiktiems paveikslėliams.

Tau prieš akis – ilga vasara. Į mokyklą eiti nereikės.
Turėsi daug laisvo laiko. Išnaudok jį geriems darbams.

Vygandas Račkaitis

įsiūbuoja sugalvotas
labiausiai

Op, op, vasarėle!..

Tėtušis padarė sūpuokles. Man labai gera suptis. Tik pati nelabai moku. Tai vis prašau tėtušį, kad pasuptų. Kai jis mane įsiūbuoja, supasi ir medžiai, ir gėlės, ir namų stogai. Tėtušis ilgiau mane supa, kai aš dainuoju savo pačios sugalvotas daineles. Labiausiai jam patinka šita dainelė:

sūpuoklės čiuożyklė batutas smėlio dėžė karstyklė baseinas
karuselė laipiojimo sienelė žaidimų namelis žaidimų aikštelė

- 1 Apie kokią vasaros pramogą pasakojama tekste?
- 2 Ką tu mėgsti veikti vasarą?
- 3 Raiškiai perskaityk mergaitės dainelę.
- 4 Ir tu pabandyk sukurti dainelę apie vasarą.

Birželio 22-ąją prasideda kalendorinė vasara.
Tuomet būna ilgiausia diena ir trumpiausia naktis metuose.
Vasara – tai šilčiausias metų laikas.

Anzelmas Matutis

Į turgų

Esu Žemuogiukas,
Nokintojas uogų:
Nurausvint uogelę
Pašlaitėje moku.

Mediniais ratukais
Gur gurgu! Gur gurgu!..
Vežu uogeles
Į Vidugirio turgų.

O turguj –
Kermošiuj
Smagu ir pigu:
Jums uogas
Parduosiu
Aš be pinigų!

Kas raitas,
Kas greitas,
Šilan teatlėks –
Pripilsiu uogelių
Visiems – be eilės!

uoga uogelė uogauti
žemuogės šilauogės spanguolės

- 1 Į kokį nepaprastą turgų kviečia Žemuogiukas?
- 2 Iš eilėraščio išrašyk žodžius su dvibalsiais. Dvibalsius žyminčias raides paryškink.
- 3 Dailiai nurašyk mįslės ir pabrauk minkštumo ženklus.
Saldžios raudonos pėdelės visus kreipia iš kelio.
Raudoni karoliukai pabiro prie keliuko.

Rink tik tas uogas, kurias gerai pažįsti. Prieš valgydamas uogas būtinai nuplauk.

Skruzdžių bičiuliai

skruzdė skruzdėlė skruzdėlynas
kamanė vapsva erkė voras

- 1 Papasakok berniukų nuotyki.
- 2 Parašyk kelis šaukiamuosius sakinius, kuriais pamokysi savo draugus, kaip elgtis miške.
- 3 Vasarą einant į mišką ir parką reikia saugotis erkių. Papasakok draugams, kaip tai padaryti.
- 4 Suskirstyk tekstą sakiniiais. Nurašyk jį, kiekvieną sakinį pradėdamas didžiąja raide ir užbaigdamas tinkamu skyrybos ženklu.
aplinkui tik čirena, tik skamba, tik žaliuoja gyvuliai jau išginti
į pievas miške sirpsta žemuogės ežere įkaito vanduo kaip smagu
kas mus vilioja iš namų

Miške gali pamatyti daug įdomių augalų ir gyvūnų.
Mokykis atidžiai stebėti gamtą.

Sigita Samulionienė

Atostogossusitikusių
artimaisiais

Birželio pabaigoje būrelis kieme susitikusių mergaičių pasakojo viena kitai, kur praleis vasaros atostogas. Žaneta sakė vyks į Paryžių, Violeta pasigyrė, kad rytoj visa jų šeima išskrenda į Angliją, Kristina džiaugėsi, kad pamatys Italiją. Kitos mergaitės sakė, jog atostogas praleis Palangoje, o Toma važiuos į Nidą, Sigita atostogaus Druskininkuose, Rita – **Trakuose**. Tikrai šaunios atostogos vaikams, bet jos nepigiai ir kainuos. Tų mergaičių būryje buvo Lina ir Janina. Jos tylėjo, nepasakojo, kaip atostogaus.

– Linute, kur tu praleisi atostogas? – pasidomėjau aš.

– Pas senelius kaime, – atsakė mergaitė. – Jiems reikia padėti, močiutė sunkiai vaikšto, ir senelio nekokia sveikata.

– O tu, Janyte, kur atostogausi?

– Pas močiutę. Senelis neseniai mirė.

Močiutei vienai liūdna ir sunku.

– Vasarą atostogauti pas senelius ir dirbti! – pašaipiai kalbėjo Violeta. – Vasarą reikia ilsėtis.

Panašiai galvojo ir kitos mergaitės.

– Oi kokios liūdnos bus jūsų atostogos, jei visą vasarą turėsit dirbti, – nuširdžiai užjautė Toma.

– O mums nebus liūdna... Aš laikiu ir nesulaukiu tos dienos, kada išvažiuosiu į kaimą. Kaip aš pasiilgau senelių, miško, pievų, – už abi atsakė Lina. – Mūsų šeima pinigų kelionėms neturi, bet jei ir turėtų, mes negalėtume palikti vasarą senelių vienu, – dar pridūrė.

Man atrodo, kad šitų dviejų mergaičių atostogos bus pačios prasmingiausios. Jos galvoja ne tik apie save, bet rūpinasi savo artimaisiais.

- 1 Kur mergaitės ketino praleisti atostogas? Nurašyk tinkamą ištrauką ir paryškink didžiąsias raides.
- 2 Kur atostogaus Linutė ir Janytė? Kodėl jų atostogos bus prasmingos?
- 3 Išrink iš teksto ir parašyk gyvulių vardus. Pabrauk pirmąsias raides.

Pas senelį kaime

Mano senelis gyvena kaime. Jis turi karvutę Margę.

Ji duoda skanaus pienučio. Arkliukas Sartis traukia vežimą. Iš avytės Buriutės vilnų močiutė mezga pirštines ir kojines. Šunelis Kudlius saugo namus, o katinas Murkius snaudžia pavėsyje.

Senelis gyvulius rūpestingai prižiūri.

Ar prisimeni? Gyvulių vardai rašomi didžiąja raide.

Vytė Nemunėlis

Sudie mokyklai

Sudie, mokyklos suole,
Sudie ir tau, skambuči,
Ne visada norėjai
Tu tikras draugas būti.

Po pertraukos į klasę
Šaukei visus, skubėjai,
O pamokos nemokant,
Ilgai nesuskambėjai.

Sudie, mokyklos kieme,
Kur žaidėme ir šokom –
Mes niekad neužmiršim,
Ką per metus išmokom.

mokslo metų pabaiga
pažymėjimas atostogos

Visiems linkiu saulėtų ir linksmų atostogų.
Žavėkitės ir stebėkite gamtą.
Iki pasimatymo III klasėje!

Likite sveiki!
Geros vasaros!

- 1 Su kuo atsisveikina mokiniai, sulaukę vasaros?
- 2 Dėl ko vaikai priekaištauja skambučiui? Perskaityk.
- 3 Su kuo tu atsisveikinsi mokslo metų pabaigoje? Ko jiems palinkėsi?
- 4 Parašyk kelis atsisveikinimo žodžius savo mokyklai.

Janina Degutytė

Birželis

Pūpso šieno kaugės
Šiltą ramią dieną,
Aš ir mano draugės
Grėbiam pievoj šieną.

Gaus karvutė šieno,
Bus karvutė soti,
Duos karvutė pieno
Sklidiną ašotį.

- 1 Kokius birželio vaizdus piešia poetė?
- 2 Ant šieno kupetų pabiro patarlės žodžiai. Sudaryk ir parašyk ją.
- 3 O štai dar viena patarlė apie darbą. Kurias raides pridengė debesėliai? Nurašyk papildytą sakinį.

Dau ☁ rank ☁ didž ☁ našt ☁ pakel ☁.

- 4 Kartu su Sauliuku pakartokite birželio mėnesį įgytas žinias.

- Kokia švente prasidėjo birželis?
- Koks metų laikas prasideda birželio mėnesį?
- Kokie yra vasaros požymiai?

- Kuo galima keliauti?
- Kaip privalome elgtis miške?

Vasario 16-oji

Užgavėnės

Kaziuko mugė

Juokų diena

Verbų sekmadienis

Velykos

Motinos diena

Vaikų diena

Joninės

Vasario 16-oji Užgavėnės Kaziuko mugė Juokų diena
 Verbų sekmadienis Velykos Motinos diena
 Vaikų diena Joninės Rasos šventė

- 1 Kurios iš šių švenčių švenčiamos tavo šeimoje, o apie kurias išgirdai pirmą kartą?
- 2 Kokias šventes dar žinai?

Vytė Nemunėlis

Myliu aš tėvynę

Myliu aš tėvynę,
 Lietuvos šalelę –
 Jos daina man širdį
 Lig saulutės kelia.

Myliu mūsų krašto,
 Mūs tautos veikėjus,
 Nepriklausomybės
 Pranašus – skelbėjus.

Brangūs man tėvynės
 Girios ir kalneliai,
 Pievų žolynėliai
 Ir maži paukšteliai.

Brangūs mūsų miestai
 Ir sodžiaus gryčiutė,
 Pasakas kur sekė
 Man sena močiutė.

nepriklausomybės žolynėliai
 sodžiaus

laisvė nepriklausomybės pranašas tautos didvyris
 tautos veikėjas meilė tėvynei pagarba žmonėms

- 1 Kokius jausmus sukelia eilėraštis?
- 2 Kuriais žodžiais poetas išreiškia meilę tėvynei? Perskaityk.
- 3 Kurie tėvynės vaizdai poetui brangiausi? Kurie iš jų gražiausi ir įdomiausi tau?
- 4 Iš eilėraščio vienoje eilutėje išrašyk žodžius su priebalse **j**, kitoje – su minkštumo ženkle.

Mylišk tėvynę ne žodžiais, bet darbais.

Lietuvos simboliai

susibūrimus suplevėsuoja
šuoliuojantis giesmė

LIETUVOS VĖLIAVA

Per šventes, žmonių susibūrimus suplevėsuoja trispalvės vėliavos.

Trispalvė – valstybinė Lietuvos vėliava. Ji iš trijų vienodo pločio juostų – geltonos, žalios ir raudonos.

Geltona spalva reiškia saulę ir šviesą, dorą ir teisingumą.

Žalia – gamtos grožį, gyvybę ir viltį.

Raudona – už Tėvynę pralieta kraują, drąsą ir ištikimybę.

HERBAS

Herbas – valstybės ženklas. Lietuvos herbas – **Vytis**. Tai ant balto žirgo šuoliuojantis raitelis, gynęs Tėvynės laisvę.

Mylėkime ir gerbkime savo vėliavą ir herbą.

HIMNAS

Lietuvos himnas yra „Tautiška giesmė“. Jos žodžius ir muziką sukūrė Vincas Kudirka. Visos didelės šventės pradedamos valstybės himnu. Himną žmonės gieda stovėdami, susikaupę, iškilmingai.

Lietuva, Tėvyne mūsų,
Tu didvyrių žeme,
Iš praeities Tavo sūnūs
Te stiprybę semia.

Tegul Tavo vaikai eina
Vien takais dorybės,
Tegul dirba Tavo naudai
Ir žmonių gėrybei.

- 1 Kaip atrodo Lietuvos vėliava? Kur visada ji yra iškelta?
- 2 Koks yra Lietuvos herbas? Kur jį matei?
- 3 Koks yra Lietuvos himnas? Kada jis giedamas? Ar žinai, kaip elgtis giedant šalies himną?

Kiekviena valstybė turi savo vėliavą, herbą ir himną.
Tautinius ir valstybinius simbolius privalome gerbti.

Jonas Minelga

Vasario 16

nematysi žvelgiame palinkėję

Niekad nematysi
Tu gražesnio ryto;
Nuo obels kaip pūkas
Baltas šerkšnas krito.

Ėjome ir ėjom,
Sklaidėm sniegą purų...
Suposi trispalvė
Prie mokyklos durų.

Mes visi jau klasėj –
Žvelgiame į Vytį.
O trispalvė plazda...
O saulelė švyti...

Bėgome namolio
Lenkdami net vėją,
Lietuvai tėvynei
Laisvės palinkėję.

trispalvė plazda namo namolio

- 1 Apie ką šis eilėraštis?
- 2 Kokia kūrinio nuotaika?
- 3 Koks buvo Vasario 16-osios rytas? Perskaityk.
- 4 Ko vaikai palinkėjo tėvynei?
- 5 Kuriuos tėvynės vaizdus matai vaikų darbeliuose? Ir tu atlik panašų darbėlį.

Vasario 16-oji – Lietuvos Nepriklausomybės diena.
Tai didžiausia lietuvių šventė.

Kokios šventės laukia vaikai?

Nykštukų laikraščio žurnalistas susitiko su Vidugirių mokyklos antrokais ir pateikė jiems keletą klausimų.

Žurnalistas: Vaikai, artėja smagi Užgavėnių šventė. Kaip jūs jai rengsitės?

Dalytė: Atsinešime į klasę visas, kiek rasime, knygas apie Užgavėnių papročius.

Virgis: Išmoksime įdomių burtų, linksmų žaidimų ir nuotaikingų dainų.

Žurnalistas: O kokias kaukes pasidarysite? Tu, Gintai, kuo būsi?

Gintas: Paslaptis!

Žurnalistas: Dalyte, man sakei, kad pernai pusę dienos kepei skanius blynus. O šiemet kepsi?

Dalytė: Ir šiemet iškepsiu didelį kalną blynų. Vaišinsiu visus, visus. Ir Jus. Prašom ateiti.

Žurnalistas: Ačiū, vaikai, būtinai ateisiu. Tik ar pažinsiu jus?

- 1 Kaip vaikai ruošėsi Užgavėnėms?
- 2 Kokius dar žinai Užgavėnių papročius?
- 3 Atrink ir nurašyk teisingus sakinius apie Užgavėnių papročius.

- Užgavėnės – tai žiemos pradžios šventė.
- Užgavėnės – tai žiemos pabaigos šventė.
- Per Užgavėnes reikia daug valgyti.
- Per Užgavėnes reikia pasninkauti.
- Per Užgavėnes deginame Morę.
- Per Užgavėnes marginame margučius.
- Per Užgavėnes vaikščioja persirengėliai.
- Per Užgavėnes vaikščioja lalauninkai.

Užgavėnės – labai linksmas šventė, per kurią vejama žiema.

Motiejus Valančius

Užgavėnių svečiai

apsivilkusi išverstais kailiniais nešokantys

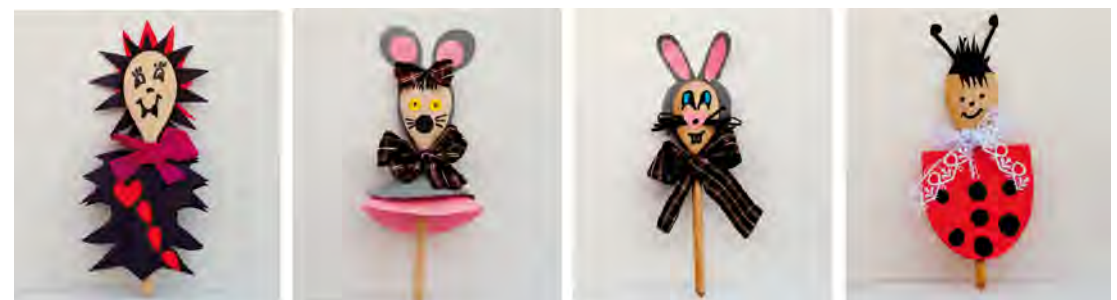
Atvyko ožys su dideliais ragais. Drauge su ožiu įslinko giltinė, apsivilkusi išverstais kailiniais. Plaukai jos iš linų buvo padirbti. Burna uždengta kailio gabalu, tik skylės akims buvo paliktos. Barzda baisi iš arklio uodegos, ūsai iš paršo šerių, o ilga uodega iš virvės.

Netrukus į trobą savo ilgą snapą įkišo gervė ir pradėjo cypti. Vaikai grobstė gervei už snapo ir juokėsi. Tuoju gervė pradėjo šokti. Ožys ėmė šokinėti, o giltinė dainavo: „Ei opso, opso, opso – visi nešokantys žiopso, oi ypso, ypso, ypso – visi nešokantys vypso“.

ožys giltinė gervė kaukė Morė Lašininis Kanapinis
Užgavėnių persirengėliai Užgavėnių šūkavimai žaidimai

- 1 Apie kokius Užgavėnių persirengėlius kalbama tekste?
- 2 Rask tekste ir nurašyk giltinės aprašymą. Paryškink minkštumo ženklus.
- 3 Aiškiai perskaityk giltinės dainelę. Sukurk dainelei melodiją ir padainuok.
- 4 Kuo persirengė mediniai šaukštai? Ir tu atlik panašų darbelį.

Kaziuko mugėje

linksmybių savaitgalį prekystaliai
riestainėlių šiandien nebegausit

Kiekvienas kraštas turi savų švenčių, savų linksmybių. Pirmą kovo savaitgalį Vilniuje vyksta Kaziuko mugė. Panašūs renginiai organizuojami Lenkijoje – Suvalkuose, Balstogėje, Varšuvoje. Čia susirenka meistrai iš viso krašto. Prekystaliai linksta nuo verbų, margučių, audinių, drožinių ir molio dirbinių.

Kiekvienas meistras giria savo prekę:

– Prašom, prašom gardžių riestainėlių, su pienu maišytų, cukreliu pasaldintų!

– Ko šiandien nepirksit, kitą turgų prašysit – nebegausit!

verbos margučiai mezginiai audiniai drožiniai
žaislai riestainiai puodynės liaudies meistras

- 1 Ką sužinojai apie Kaziuko mugę?
- 2 Kaip seniau girdavo prekes? Perskaityk.
- 3 Kaip dabar giriamos prekes per televiziją, parduotuvėje, internete?
- 4 Ko galima nusipirkti Kaziuko mugėje? Rask ir nurašyk tinkamą sakinį. Paryškink **ų**.

Ar prisimeni? *Ko daug?* – verbų, margučių, riestainių.

Martynas Vainilaitis

Į Kaziuko turgų

Pasakyta – padaryta.
Sėsk ir – gurgu gurgu –
Išvažiuojam ankstų rytą
Į Kaziuko turgų.

Velka šyviai įsirežę
Briką per giraitę.
Pirks močiutė verbą gražią,
O mamytė – kraitę.

Pirks tėvelis margą rėtį
Ir paėmęs gražą:
– Ką gi tau, sūnau, derėti?
– Man?..
Šuniuką mažą!

Pasakyta – padaryta.
Sėsk ir – gurgu gurgu –
Išvažiuojam ankstų rytą
Į Kaziuko turgų.

turgus mugė arkliai brikelė kraitė kraitelė pintinė

- 1 Kur nuvyko berniukas su šeima?
- 2 Rask ir perskaityk su draugu vaidmenimis tėvo ir sūnaus pokalbį.
- 3 Ką turguje pirko močiutė, mama ir tėvelis? O ką nupirko vaikui?

Ar prisimeni? *Ką?* – verbą, pintinę, margutį, turgų.

Melagėlio pasakėlė

Ėjau per lauką, radau skrynelę.
Toje skrynelėje buvo juosta. Iš jos
pasidarė kelias. Tuo keliu
aš nuėjau į dangų.

Žiūriu – debesyse ažuolas auga.
Ant jo šakų tupi auksinės žąsys.
Viena iš jų klausia:

- Kas iš adatos vežimą priskaldo?
- Melagis! – atsakiau jai.

Už gerą mįslės įminimą žąsis man
davė ašotį giros. Aš tą girą gėriau,
per barzdą varvėjo, nieko burnoj
neturėjau.

juokiasi kvatoja kikena šypsosi džiaugiasi
prisigalvoja prasimanymai juokai pokštai juokdarys

- 1 Pasek Melagėlio pasaką.
- 2 Kurie pasakos įvykiai yra pramanyti?
- 3 Kodėl Melagėlio prasimanymai nėra žalingi? Sugalvok dar didesnių melagysčių, kurios niekam nepakenktų.
- 4 Nupiešk iliustraciją savo sugalvotai melų pasakai.
- 5 Iš pasakos išrašyk žodžius su nosinėmis raidėmis pradžioje arba viduryje.

Ar prisimeni? Rašome: ažuolas, ašotis, mįslė, žąsis.

skrynelėje žiūriu
įminimą

Lietuvių pasaka

Melagių tiltas

Vienų tėvų sūnelis buvo didelis melagis.
Kartą jis išėjo su tėvu pasivaikščioti.
Abudu pamatė didelį šunį. Tėvas tarė:

– Žiūrėk, vaikeli, koks didelis šuo.

Sūnus pasigyrė:

– Vakar aš mačiau daug didesnį. Tokį kaip karvė.

Po valandėlės tėvas tarė:

– Dabar mes eisime per melagių tiltą.

– Melagių? – nustebęs paklausė berniukas.

– Kodėl jis taip vadinamas?

– Matai, kai per tiltą eina melagis, tiltas įlūžta
ir melagis įkrinta į upę.

Berniukas išsigando ir pasakė:

– Tėveli, tas šuo nebuvo toks didelis kaip karvė,
tik kaip veršis.

Tėvas nusišypsojo ir tarė:

– Melagių tiltas nebetoli.

Berniukas sumurmėjo:

– Tėveli, tai buvo paprastas šuo. Dar mažesnis, nekaip tas, kurį
dabar matėme.

meluoti melagis melas melagingas

- 1 Kiek kartų sūnus melavo tėvui?
- 2 Kaip keitėsi šuo, kurį gyrėsi matęs berniukas?
- 3 Perskaitykite skaitinėlių vaidmenimis.
- 4 Kodėl reikia sakyti teisybę?
- 5 Nurašyk patarles, pateiktas žinių skrynelėje.
Skirtingomis spalvomis paryškink priebalses j ir minkštumo ženklus.

Melo trumpos kojos. Kas meluoja, toli nevažiuoja.

pasivaikščioti valandėlės
nusišypsojo sumurmėjo

Verbos

prabundančių žaliuojančių
šventinamos perkūnijos atsikėlę

Velykų laukimas prasideda nuo Verbų sekmadienio. Verba – puokštelė, surišta iš gluosnio ir kadagio šakelių. Į verbą dedamos anksti pavasarį prabundančių medžių ar krūmų ir amžinai žaliuojančių augalų šakelės.

Verbų sekmadienį verbos šventinamos bažnyčioje. Sakoma, kad jos saugo žmones nuo ligų, perkūnijos ir kitų nelaimių. Seniau tikėta, kad verba paliesti gyvuliai bus sveiki, o žmonės – laimingi ir gražūs.

Senu papročiu anksčiau atsikėlę plakdavo verba miegalius, sakydami: „Verba plakė, linksmi sakė, sekmadienį – Velykos“. Arba: „Ne aš plaku, verba plaka, ar žadi margutį?“

Verbų
sekmadienis
plakti verba

- 1 Iš ko rišamos verbos?
- 2 Kokius žinai Verbų sekmadienio papročius?
- 3 Nurašyk žodžius, kurie sakomi, plakant verba. Skirtingomis spalvomis paryškink **e** ir **ė**.
- 4 Pabandyk pats surišti verbą. Jeigu nesiseks, paprašyk vyresnių žmonių, kad pamokytų.

Verbų sekmadienis švenčiamas paskutinį
sekmadienį prieš Velykas.

Vytė Nemunėlis

Pavasario šventė

bundančioj ošiančią
džiaugtis

Velykos! Velykos! Pavasario šventė,
Ir bundančioj žemėj taip miela, šviesu –
Žibutės jau puošia upelio pakrantę,
Žibutės dabina mūs širdis visų.

Velykos! – čirena linksmi vyturelis,
Velykos! – jam taria laukai ir šilai.
Tuoį skleisis, tuoį skleisis čia baltosios gėlės,
Ir liepose švilpaus visi inkilai.

Per pievą, per lauką, per ošiančią girią
Kaip pasakoj paukštė giedodama skris,
Ir visa, ir visa, kas rudenį mirė,
Vėl augt, vėl žydėt ir vėl džiaugtis atgis.

puošia liepose švilpaus visi inkilai
paukščiai gieda čulba čirena

- 1 Kam skiriamas šis eilėraštis?
- 2 Raiškiai perskaityk pirmą posmelį. Kaip poetas išreiškia visų džiaugsmą?
- 3 Kaip Velykas švenčia gamta? Perskaityk.
- 4 Papasakok, kaip tu ruošiesi Velykoms.
- 5 Paruoškite sienlaikraštį „Mūsų Velykos“.

Velykos – Kristaus prisikėlimo ir gamtos atbudimo šventė.

- S** Verbų sekmadienis
- P** Pirmadienis
- A** Antradienis
- T** Trečiadienis
- K** Didysis ketvirtadienis
- P** Didysis penktadienis
- Š** Didysis šeštadienis
- S** Velykos
- P** Antroji Velykų diena

Lietuvių sakmė

Kodėl dažo kiaušinius?

Buvo vienas nepaprastai geras karalius. Visi žmonės jį labai mylėjo. Ir ne tik žmonės! Mylėjo jį ir gyvuliai, ir paukščiai. Tik karalius buvo nelaimingas – neturėjo vaikų. Ir žmonės buvo nelaimingi – kas valdys kraštą, kai karalius numirs?

Kartą karaliui gimė sūnus. Visi labai apsidžiaugė. Džiaugėsi ir žmonės, ir paukšteliai, ir gyvuliai. Iš to džiaugsmo višta padėjo raudoną kiaušinį.

Nuo to laiko žmonės ėmė dažyti kiaušinius. Mat nemokėjo kitaip savo džiaugsmo parodyti.

džiaugiasi džiaugsmas džiaugsmingai

nelaimingas apsidžiaugė
paukšteliai džiaugsmo

- 1 Kalėdas simbolizuoja eglutė. O iš ko atpažįstame Velykas?
- 2 Papasakok, kaip sakmėje aiškinama, kodėl dažomi kiaušiniai.
- 3 Paklausk senelių, kaip seniau puošdavo namus prieš Velykas.
- 4 Kokios raidės turi išsikalti iš kiaušinių? Nurašydamas sakinius, įrašyk praleistas raides.

Vėžys surado ežero pakrantėje graž● didel● kiaušinį. Pirmą kartą aptiko tokį įdom● daiktą. Apuostė, apčiupinėjo ilg● ūsais. Bet nežinojo, kur dėti tokį keist● radinį. Gal maž● vėžiukams parnešti?

Ar prisimeni? Švenčių pavadinimus rašome didžiąja raide.

Birutė Lenkytė

Margučių marginimas

Prisidėjau pintinėlę
Aš kiaušinių didelių.
Ant kiekvieno jų po gėlę
Didelę nupiešt galiu!

Ne po vieną – visą lauką!
Įvairių turiu dažų!

prisidėjau įvairių
nustebinčiau

Ir galiu nupiešti daug ką.
Pamatysit, bus gražu!

Laukiau ištisus metus,
Kad nustebinčiau kitus.

kiaušinis margutis velykaitis marginti skutinėti
dažyti raštas vaškas dažai paprotys

- 1 Kaip vaikas margino kiaušinius?
- 2 Ko jis nekantriai laukė?
- 3 Papasakok, kaip tu margini margučius.
- 4 Pasiklausk vyresniųjų, kokiais dar būdais galima puošti kiaušinius.
- 5 Perskaityk, kaip senelė margino margučius. Perrašyk tekstą ir papildyk trūkstamas galūnes. Paaiškink jų rašybą.

Senelė ištraukia stalči●, suranda smeigtuk● ir sėda netoli ugnies. Padažo smeigtuko galvut● į ištirpusį vašk● ir braukia per kiaušin●. Vėl padažo, ir vėl braukia. Aplink visą kiaušin● – eglės šakelės, o ant šakeli● gal● – paukščiukai.

Kiaušinis yra svarbiausias Velykų valgis, o jų dažymas ar marginimas – pats gražiausias ir maloniausias velykinis paprotys.

Šatrijos Ragana

Kas apsakys visas Velykų linksmybes! Balti pyragai, margučių ritinėjimas, linksmi dainavimai...

Vincukas dainavo, kiek tik mokėjo ir galėjo. Mergaitės ir vaikinai gražiai pritarė. Ir dainos, graudžios ir galingos, skambėjo po kaimą ligi vėlyvo vakaro.

Velykų papročiai	Velykų pusryčiai	Velykė
Velykų zuikučiai	margučių daužtynės	margučių ridenimas
kiaušiniavimas	supimasis sūpuoklėse	lalavimas

- 1 Kokias linksmybes vaikams atnešė Velykos?
- 2 Rask ir nurašyk teksto dalį, kurią atitinka paveikslėlis. Paryškink dvibalses.
- 3 Kaip tu praleidi Velykas?
- 4 Perskaityk lalauninkų oracijas. Labiausiai patikusią nurašyk ir išmok atmintinai. Galėsi ją per Velykas pasakyti šeimai ar giminaičiams.

Žmonės sako: jei per Velykas šalta, tai per Kalėdas balta.

Mielas Sauliuk!

Kad Tu žinotum, kokios buvo pernai linksmos Velykos mūsų kaime! Antrą Velykų dieną ridinėjome margučius. Susirinko kaimo vaikai su pilnomis pintinėmis margučių. Kieno bus tvirtiausi? Labai norėjau laimėti, bet Rasos margučiai buvo tvirtesni.

Sauliuk, gal žinai, ką daryti, kad margučiai būtų tvirti? Šiemet labai noriu laimėti.

Tomas

vakaras – vakar rytas – rytoj diena – šiandien

- 1 Perskaityk laišką ir padėk nykštukui Sauliukui parašyti atsakymą.
- 2 Perskaityk nykštuko eilėraštką ir atspėk žodį, kuriame turi būti tiek raidžių, kiek mažylis pririnko margučių.
- 3 Ką tu pasveikinsi su Velykų šventėmis? Ko palinkėsi?
- 4 Padaryk velykinį atviruką pagal pateiktus pavyzdžius arba savus sumanymus.

Dosnių Velykų
zuikučių ir pačių
gražiausių
margučių!

Sveikinimuose, panašiai kaip laiške, žodžius
Tu ir Jūs rašome didžiąja raide.

Janina Degutytė

Motulei

Motule, motule,
Tu kaip saulė
Mane rytais pažadini
Dainuodama.

Motule, motule,
Tu vasaros diena esi,
Po tėviškės dangum, po tavo meile
Man auga sparnai.

Motule, motule,
Tu pabučiavimą kaip žvaigždę
Man ant kaktos kasvakar palieki
Žydriem sapnam.

dainuodama pabučiavimą
žvaigždę kasvakar

motina motulė motinėle motutė
mama mamytė mamulė mamulytė

- 1 Kaip motulė pažadina rytais? Perskaityk apie tai eilėraštyje.
- 2 Kaip motulė kas vakarą atsisveikina?
- 3 Papasakok apie savo mamytę. Už ką ją myli?
- 4 Nurašyk sakinius, širdelių vietoje įrašydamas savus vardų ir pavardžių pavyzdžius. Paryškink pirmąsias vardų ir pavardžių raides.

Mano vardas – ♥, pavardė – ♥. Mamytės vardas – ♥,
pavardė – ♥. Tėvelio vardas – ♥, pavardė – ♥.

Lietuvoje Motinos dieną švenčiame pirmą gegužės
sekmadienį, Lenkijoje – gegužės 26 dieną.

Vaikų enciklopedija

Motinos diena

skaisčiai įteikia rankdarbį
padeklamuoja padainuoja

Gražų pavasario rytmetį skaisčiai šviečia saulė. Bet dar gražesnė mamos šypsena, kai ją sveikina sūnus ar dukrelė. Mamai vaikai dėkoja už gerumą, meilę, rūpestį. Įteikia gėlių, savo nupieštą piešinėlį, rankdarbį, pideklamuoja eilėrašį, padainuoja dainelę. Ši šventė švenčiama daugelyje pasaulio šalių.

sveikas sveikata sveikinti sveikinimai

- 1 Kada švenčiama Motinos diena?
- 2 Už ką vaikai dėkoja mamytėms?
- 3 Koku būdu galima mamytei atsidėkoti?
- 4 Kaip tu pasveikinsi mamytę Motinos dienos proga?
- 5 Nurašyk sakinius ir pabrauk vaikų vardus.

Vaikai ruošėsi sveikinti mamytę. Tomas priskynė gėlių. Rasa iškepė tortą. Romas parašė eilėrašį. Sigutė išmoko dainelę. O mažasis Vidukas mamytę pabučiuos.

Motinos meilė gyva amžinai.

Jonas Lapašinskas

Tau, mamyte

Tau, mamyte,
Ryto saulė
Uždega šviesas anksti.
Vos prašvitus,
Laša saujon
Saulės spinduliai karšti.

Tau, mamyte,
Pievų gėlę
Vėjas glosto sparneliu.
Čiulba rytą
Vyturėliai
Virš miškų, laukų žalių.

Tau, mamyte,
Skamba gojai,
Mirga pievų žaluma.
Tau kas rytą
Aš dainuoju:
– Būk laiminga,
Būk linksma.

kviečia kvietimas kviesti į šventę

- 1 Kuriais žodžiais eilėraštyje išsakoma meilė motinai?
- 2 Išmok eilėraštį atmintinai ir padeklamuok jį savo mamytei.
- 3 Surenkite mokykloje mamytėms šventę. Parašykite proginį kvietimą.

Kvietimas – tai toks raštas, kuriame pranešama apie renginį ir kviečiama jame dalyvauti.

spinduliai sparneliu
vyturėliai

Brangios Mamytės,

*Kviečiame Jus
į Motinos dienai
skirtą programą,
kuri vyks šių metų
gegužės 26 d. 12 val.
mūsų mokykloje.*

Mokiniai

Eduardas Selelionis

Mano dienos

Mano mažutės dienos –
Saulės anksti myluotos,
Tarsi laukų purienos –
Ryto rasa apklotos.

Dar vaikiškai neilgas
Mano pačios takelis.
Aš – kaip lakštutė – pilkas
Mažas mamos paukštelis.

Lai debesėliai renkas,
Lai nepiktai grūmoja –
Švelnios mamytės rankos
Mano dienas globoja.

debesėliai švelnios

vaikas vaikutis vaikelis vaikiškas vaikystė

- 1 Iš ko matyti, kad eilėraštyje kalba maža mergaitė?
- 2 Kodėl vaikučiui pasaulyje gera ir jauku?
- 3 Sukurk eilėraščiui melodiją ir padainuok.
- 4 Pažiūrėk į iliustraciją ir pasakyk, ką veikia mergaitė.
Nurašyk sakinius, įrašydamas veiksmažodžius reiškiančius žodžius.
- 5 Nurašyk tekstą, sudėdamas pažymėtose vietose reikiamus skyrybos ženklus.

Mergaitė mamai ant kelių. Mažylė drugelį.

Mergytė knygą.

– Kodėl, Rimute, neskubi namo – sako ji.

Visos kimba į darbą

Smagu drauge dirbti

Vaikai – tai ne maži žmonės, o dideli pasaulio stebuklai.

Jonas Avyžius

Troškimai išsipildo

I
Vieną dieną tėvas nusivedė mane
į paukščių turgų ir pasakė:

– Išsirink, kokį nori narvelį. Tai bus tau dovana.

Aš netekau žado iš džiaugsmo.

Pardavėja kreipėsi į mane:

– Ko tu, vaike, norėtum? Juk turi kokį slaptą troškimą?!

Aš tylėjau.

– Na, gerai, – tęsė ji. – Tegu tai būna tavo paslaptis. Bet šie paukšteliai turi tą paslaptį žinoti. Nes ir jie turi savo didžiausią troškimą. Jeigu tu jį įspėsi, tai ir tavo noras išsipildys.

II

Nubudau. Čia pat stovėjo narvelis.
Paukšteliai gailiai cyptelėjo. Virpančia
širdim pravėriau narvelio dureles...

Mačiau, kaip jie linksmai nardė ore, o paskui dingo iš akių.

Man pasidarė šilta ir gera. Tada pasistiebiau ant pirštų galų ir
paėmiau iš lentynėlės knygutę.

– Žinote ką, mama ir tėti, – pasakiau. – Man nebereikia kėdutės
pasistot, aš jau didelis.

– Tai todėl, vaikeli, kad įspėjai, ko paukšteliai troško, – atsakė mano
mylimi tėveliai.

troško – troškimas svajojo – svajonė norėjo – noras

- 1 Ką tėvas nupirko vaikui turguje?
- 2 Kodėl berniukas išleido paukščiukus?
- 3 Sugalvok teksto dalims pavadinimus ir parašyk juos sąsiuvinyje.
- 4 Nurašyk sakinius, papildydamas praleistus žodžius.

? žodžiai gerus darbus gimdo. Iš **?** grūdelio **?** medis užauga.

didelis * geri * mažo

Kiekvienam laisvė brangiausia.

išsirink didžiausią išsipildys
pasistiebiau nebereikia

Lietuvių sakmė

Paparčio žiedas

piemenukas šeimininkai pasitaikė
sužinojo praganyta žinodavo

Piemenukas ganė karves ir vieną praganė. Tą piemenuką šeimininkai
išvarė naktį ieškoti karvės. Buvo švento Jono naktis. Piemenukui
pasitaikė eiti per paparčius. Ir įkrito į vyželę paparčio žiedas – jis tuoj
sužinojo, kur yra praganyta karvė.

Nuo to laiko piemenukas viską žinodavo.

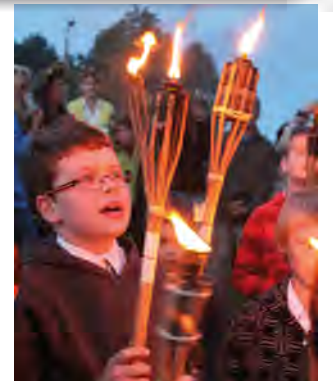

vyželė švento Jono naktis paparčio žiedas Joninės
vyža laužas vainikas ugnis kartis Rasos šventė

Rasos šventės vietą papuošime ir .

Iš šakų sukrausime . Ant karties

iškelsime seną . Jis atstos .

- 1 Kas nutiko piemenukui?
- 2 Perskaityk sakinius, vietoj paveikslėlių tardamas tinkamus žodžius. Papildytą tekstą nurašyk.
- 3 Sužinok daugiau apie Joninių papročius.

Joninių naktis yra trumpiausia metuose. Tą naktį
deginami laužai, ieškoma paparčio žiedo.

Ksaveras Sakalauskas-Vanagėlis

Lapė ir ožys

Lapė netyčia įkrito į šulinį. Vandens ten būta negilu, todėl neprigėrė, bet ir iššokti negalėjo. Tupi ten lapaitė ir galvoja, kaip čia jai iš šulinio iššokus. Taku pro šalį ėjo barzdotas, raguotas ožys. Buvo karšta; ožys ištroško gerti. Priėjęs šulinį, jis dirstelėjo žemyn ir pamatė ten lapę.

– Ką tu ten darai, lapaite? – paklausė ožys.

– Nieko, – atsakė lapė, – ilsiuosi sau ir gana! Kad tu žinotum, kaip čia vėsu, kaip gera!.. O koks gardus šaltas vandenėlis!.. O tau, oželi, turbūt ten labai **karšta!**.. Šok ir tu į šulinį: čia mudviem vietos užteks!.. Atsilsėsi ir atsigersi, kiek tik norėsi!..

Ožys drykt ir išoko į šulinį, o gudrioji laputė tuojau šoko jam ant nugaros, paskui ant ragų ir padrykt iš šulinio! Kvailas ožys ilgai sėdėjo šuliny ir bliovė. Šeimininkas, radęs jį, už ragų ištraukė.

- 1 Kas nutiko lapei?
- 2 Kas ėjo pro šalį?
- 3 Kaip rudoji gudruolė išsigelbėjo?
- 4 Kas ištraukė ožį iš šulinio?

Apgavęs draugą, nemanyk, kad tik pajuokavai.

Lietuvių pasaka

Kiščio lūpos

Vieną kartą kiškis ėjo skandintis ir sutiko genį. Genys klausia:

– Kodėl tu, kūmai, toks nuliūdęs? Kur eini?

Kiškis sako:

– Kur aš nebūsiu nuliūdęs: manęs niekas nebijo, o aš turiu visų bijoti. Einu ir nusiskandinsiu.

Genys sako:

– Nebūk kvailas!.. Jei taip nori, kad tavęs bijotų, nueik krūman ir, kai pamatysi atvarant aveles, šok iš krūmo: avelės tavęs ir išsigąs.

Kiškis paklausė genio. Nuėjo krūman ir atsitūpė. Pamatęs aveles, kaip šoko iš krūmo, avelės išsigando ir nubėgo tolyn. Apsidžiaugė kiškėlis ir pradėjo juoktis. Juokėsi, juokėsi, net jam lūpelės perplyšo.

- 1 Kodėl kiškis ėjo skandintis?
- 2 Ką zuikiui patarė genys?
- 3 Kodėl kiškio lūpos yra plyšusios?

Kai tik lapai sušlamėjo, tuoj į girią nudulkėjo. Kas margas nerašytas?

Joana Danutė Žilaitytė

Vyturėlis

Saulė tarė vyturėliui:

– Vyturėli, atskrisk į svečius!

Vyturėlis pasipuošė, užsidėjo kepurę su kuoduku ir pakilo aukštyn.

Pro šalį lėkė vėjas:

– Kur skrendi toks išsipuošęs?

– Saulė kvietė...

– Tai gal tu jai ir giedi?

– Jai...

– O man ar negali pagiedoti?

– Ne. Tu šaltas ir negeras.

Supyko vėjas ir numetė vyturėliui kepurę.

Vyturėlis puolė jos ieškoti.

Praėjo daug pavasarių, o vyturėlis vis dar nenuskrenda pas saulę į svečius...

- 1 Kas pakvietė vyturėlį į svečius?
- 2 Ką sutiko paukštelis?
- 3 Ko prašė vėjas vyturėlį?
- 4 Kodėl vyturėliui nepavyksta nuskristi pas saulę į svečius?

Čyrukas vyrukas ore pasikabinęs verkia.
Kas lekia be sparnų?

Kazys Saja

Pasaka apie du karalius

II dalis

Buvo ir kitas karalius. Ir jis važiavo į svečius. Obuolmušis žirgas pasibaidė ir, trankydamas karietą, pasileido vieškeliu per devynis kalnus ir pakalnes, kol užkliuvo ratas, apvirto vežimas. Karieta pokšt, karalius keberiokt, o auksinė karūna rid rid rid ir nuriedėjo griovinė.

Karalius truputį stenėdamas, truputį girgždėdamas atsistojo ir tarė:

– Kaip laimingai apvirtom! Karieta sveika, rankos, kojos sveikos, tiktai kur tą mano karūną velnias nunešė?

– Štai ji, – tarė nusigandęs vežėjas, sermėga šluostydamas apdulkęjusį papuošalą. – Dovanok, valdove...

– Būta čia ko... – atsakė karalius, ir abu susėdę keliavo toliau.

- 1 Kas vienodai nepasisekė abiem karaliams?
- 2 Kaip su vežėju pasielgė pirmas karalius, o kaip antras?
- 3 Kuris iš karalių geresnis? Kodėl?
- 4 Kuo skiriasi valdovų kalba?

Perskaityk visą
Kazio Sajos knygelelę
„Pasaka apie du karalius”.

Kas pyksta, tam ragai dygsta.

Iš „Eglutės” juokų maišelio

Mama priekaištuoja Jonukui:

– Kaip tu gali tokiomis nešvariomis rankomis eiti į kiemą?

Jonelis nustebeęs atsako:

– Betgi, mama, aš eisiu kojomis.

– Paskolink man savo katiną, nes mūsų namuose priviso pelių, – sako Marytė.

– Ne, geriau tu atnešk čia savo peles, – atsako Valytė.

– Tėtė atsiuntė mane nupirkti virvės, – sako berniukas.

– Kiek jis jos nori? – klausia pardavėjas.

– O tiek, kad užtektų nuo tvoros iki ožkos.

Mokytojas per matematikos pamoką priekaištuoja mokiniui:

– Petriuk, tu atlikai ne visus namų darbus!

– Nepykite, mokytojau, pertrauka buvo labai trumpa.

Po matematikos kontrolinio darbo kalbasi du draugai:

– Kiek užduočių išsprendei?

– Nei vienos. O tu?

– Irgi.

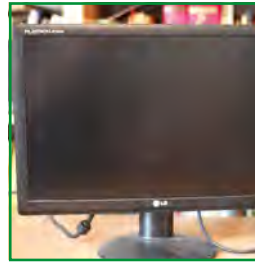
– Mokytoja vėl apkaltins, kad vienas nuo kito nusirašinėjome.

- 1 Kas skaitytuose tekstuose yra juokinga?
- 2 Kuris pasakojimas tau labiausiai patiko?
- 3 Paprašyk tėvelių arba senelių, kad papasakotų apie nuotaikingus įvykius iš savo arba tavo gyvenimo.

Verkiančius nuramink, su juokiančiais pasidžiauk.

Iliustruotas žodynėlis

KINAS IR TELEVIZIJA

ekranas

nuotolinis pultelis

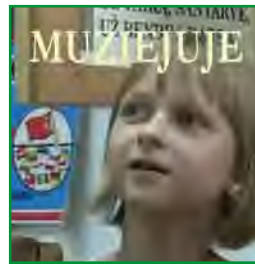
televizijos programa

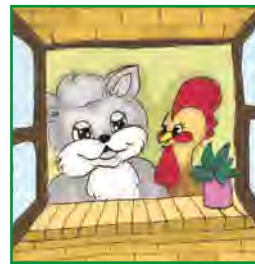
žinios

orų prognozė

filmas

multiplikacinis
filmas

antena

režisierė

aktorius

scenografas

operatorė

filmavimo aikštelė

filmo juosta

kadras

KOMPIUTERIS

stalinis
kompiuterisnešiojamasis
kompiuterisplanšetinis
kompiuteris

klaviatūra

pelė

monitorius

spausdintuvas

garso kolonėlės

žaidimų konsolė

internetas

TVARKA

šluota

šiukšlių semtuvėlis

grindų šepetys

šluostė

šiukšlių dėžė

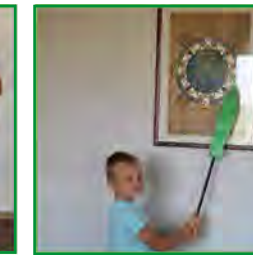
šluoti

siurbti dulkes

plauti grindis

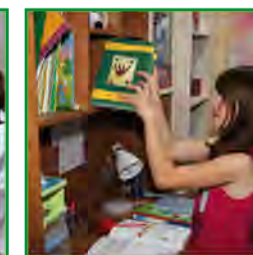
valyti dulkes

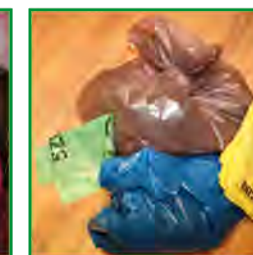
valiklis

kloti lovą

tvarkyti kambarį

šiukšlių maišai

šiukšlių konteineris

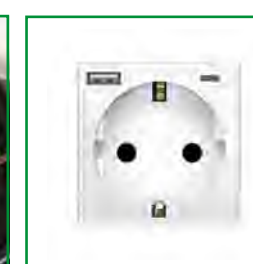

rūšiuoti šiukšles

ELEKTROS SROVĖ

laidas

lizdas

kištukas

jungiklis

ilgintuvas

vėjo jėgainė

šiluminė elektrinė

hidroelektrinė

saulės elektrinė

atominė elektrinė

PARDUOTUVĖ

parduotuvė

pardavėja

pirkėja

pirkinys

prekės

kasa

kasininkė

vitrina

prekystalis

eilė

reklama

kaina

čekis

grąža

vežimėlis

PINIGAI

taupyti

taupyklė

zlotas

grašis

euras

eurocentas

monetos

banknotai

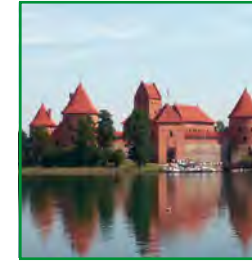

piniginė

bankomatas

PRAEITIS

pilis

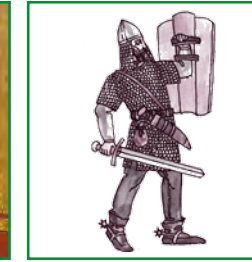
piliakalnis

kunigaikštis

karalius

karžygys

raitelis

žirgas

kalavijas

skydas

šarvai

PROFESIJOS

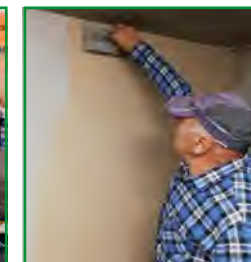
architektas

statybininkas

mūrininkas

tinkuotojas

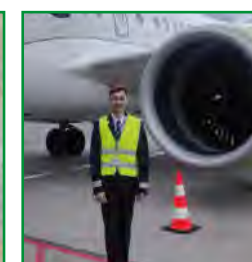
dažytojas

santehnikas

elektrikas

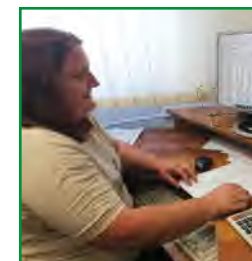
lakūnas

kranininkas

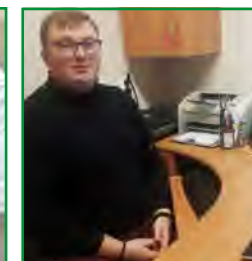
dirigentas

buhalterė

gydytoja

tarnautojas

veterinarė

dailininkė

DARBOVIETĖS

mokykla

ligoninė

parduotuvė

kavinė

kirpykla

bankas

biblioteka

muziejus

paštas

autobusų stotis

teatras

kino teatras

gaisrinė

įstaiga

fabrikas

TRANSPORTO PRIEMONĖS

automobilis

motociklas

dviratis

sunkvežimis

traukinys

lėktuvas

laivas

paspirtukas

malūnsparnis

raketa

autobusas

troleibusas

tramvajus

balionas

metro

KĄ VEIKIA?

eina

važiuoja

keliauja

plaukia

bėga

GĖLĖS

žibutės

purienos

rožės

jurginas

tulpės

PIEVOJE IR MIŠKE

drugelis

bitė

uodas

boružėlė

žiogas

varlė

skruzdėlė

sraigė

musė

erkė

ŽAIDIMŲ AIKŠTELĖJE

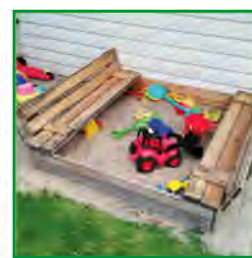
sūpuoklės

čiuožyklė

batutas

smėlio dėžė

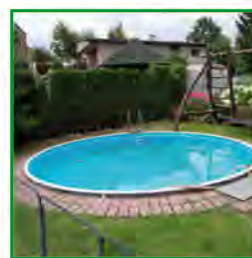
karstyklė

karuselė

laipiojimo sienelė

baseinas

žaidimų namelis

hamakas

VASARĄ PRIE VANDENS

ežeras

upė

jūra

paplūdimys

maudytis

JEIGU IŠTIKTŲ NELAIMĖ

potvynis

gaisras

dūmai

gaisrininkas

gesinti

gesintuvas

nelaimė

greitoji pagalba

policija

paplūdimio
gelbėtojas

TURINYS

Žiemužės glėby

Žiemos pramogos

Prie ledo kalno *Viktoras Miliūnas* 3

Lipdome besmegenį

Besmegeniai *Eduardas Selelionis* 4

Ko verkė senis besmegenis? 5

Žiemos nuotyčiai

Rogės *Ramutė Skučaitė* 6

Pažinkime žiemos žaidimų taisykles

Neklaužados vaikai *Motiejus Valančius* 7

Gerai darbai žiemą

Sniegenos *Leonardas Gutauskas* 8

Kas dar nebijo žiemos? 9

Televizijos ir filmų pasaulyje

Televizorius – langas į pasaulį

Vakaras prie televizoriaus *Sigitas Geda* 10

Apie televizorius ir televiziją 11

Filmai ir filmukai

Kas ir kaip kuria filmus? 12

Mano draugas kompiuteris

Kompiuterių šalyje 14

Kaip išsaugoti gerą klausą ir regėjimą?

Saugokite akis *Vladas Minius* 16

Ko nemėgsta mūsų akys ir ausys? 17

Apie elektros energiją

Mūsų pagalbininkai

Iš mįslių kraitelės 18

Buitiniai prietaisai ir įrankiai 19

Tvarka ir švara

Pelytė ir pabaisa *Kęstutis Kasparavičius* 20

Kas ta elektra?

Man paprašius, Elektrai panorėjus *Juozas Erlickas* 22

Elektra 23

Apie elektrines

Kas gamina elektros energiją? 24

Audros, žaibai ir griaustiniai

Dangaus kalvis Perkūnas *Leonardas Gutauskas* 26Perkūno ir velnio nesantaika *Lietuvių sakmė* 26

Audros debesys 27

Žaibas 27

Mūsų namų šiluma

O kas toliau? *Sigitas Poškus* 28**Ko išmokome?**

Sudie, vasari!

Vasaris *Vincas Mykolaitis-Putinas* 29**Muzikos paslaptys**

Muzikos apsupty

Tindi rindi *Leonardas Žitkevičius* 30Žvirblis *Lietuvių sakmė* 31Ir vėl kala *Pasaka be galo* 31

Muzikos įdomybės

Ką pasakoja muzikos žinynai? 32

Muzikos instrumentų pasauly

Vėjo smuikas *Paulius Širvys* 34

Didi stebuklai 35

Linksmasis koncertas

O tai šitaip, o tai taip *Kazys Jakubėnas* 36Aš tą pušį kirsiu *Vaikų žaidimas* 37**Parduotuvės ir pirkiniai**

Parduotuvėje

Mažoji pardavėja 38

Apie pinigus

Pinigai *Vaikų enciklopedija* 39

Einame apsipirkti

Apsigavau ar... apgavau? *Ramutė Skučaitė* 40

Viskam reikia saiko!

Aš gavau daug dovanų *Nijolė Blaževičiūtė* 41

Mano skaičiai

Skaičių mįslės 42

Mokausi taupyti

Gyvenkime taupiai 44

Pažinkime mūsų tėvynės praeitį

Keliaukim praeities takais

*** *Janina Degutytė* 46*** *Leonardas Gutauskas* 46Tikras karalius *Norbertas Vėlius* 47

Lankome Vilnių

Vai, ko nusižvengei *Lietuvių daina* 48

Lietuvos sostinė 49

Ar pažįsti savo tėviškę?

Mūsų tėviškėlė 50

Gamtos paminklai	
Stelmužės ažuolas	51
Puntukas	51
Kada ateina pavasaris?	
Laukiame pavasario	
Ką šneka lašai? <i>Vygandas Račkaitis</i>	52
Šaltukas <i>Martynas Vainilaitis</i>	53
Pavasario potvyniai	
Kaip kiškelis išsigelbėjo?	54
Paukščių sugrįžimas	
Kielė ir zylė <i>Kazys Boruta</i>	55
Paukšteliai pavasarį	
Nameliai <i>Pranas Mašiotas</i>	56
Mes – paukštelių bičiuliai	
Paukštelių draugai	57
Ar jau pavasaris?	
Jau pavasaris <i>Dalia Urnevičiūtė</i>	58
Ko išmokome?	
Sudie, kove!	
Saulės pėdom <i>Janina Degutytė</i>	59
Darbai ir darbeliai	
Kas stato namus?	
Kiškis ir vilkas <i>Erika Žiūkienė</i>	60
Kas pastatė mūsų namą?	61
Visi dirba	
Tėčiai <i>Algimantas Zurba</i>	62

Kas kur dirba?	
Darbovietė	63
Kuo būsime užaugę?	
Artojas <i>Jonas Lapašinskas</i>	64
Būsiu atidus	
Skelbimai	65
Mūsų planai ateičiai	
Jeigu būčiau... <i>Ramutė Skučaitė</i>	66
Mes apie save	67
Pavasaris laukuose ir darže	
Pavasario darbai laukuose	
Pavasario sėja <i>Martynas Vainilaitis</i>	68
Kas palengvina žemdirbių darbą?	
Mašinų paradas <i>Justinas Marcinkevičius</i>	69
Pavasaris darže	
Pupa <i>Kazys Jakubėnas</i>	70
Dirbame darže	
Alyvos ir... agurkai <i>Vytautas Račickas</i>	71
Augalų kenkėjai	
Piktžolės	72
Medžiai pavasarį	
Uosis (Ištrauka) <i>Lietuvių pasaka</i>	73
Stebime pavasarį	
Pavasaris atėjo! <i>Pranas Mašiotas</i>	74
Ko išmokome?	
Sudie, balandi!	
Balandis <i>Violeta Palčinskaitė</i>	75

Pavasaris sode

Žydinčiam sode

Sodas žydi *Pranas Mašiotas* 76

Kodėl augalai žydi?

Ginčas 77

Kas sudaro žiedą?

Obelių žiedai *Kazys Binkis* 78

Nuo žiedo iki vaisiaus

Saldiniai obuoliukai *Martynas Vainilaitis* 79

Gyvūnai sode

Sodininkai 80

Mūsų pagalbininkai

Sauliukas ir rupūžė 81

Pieavų įdomybės

Žaidžiame pievoje

Paskui žiogelį *Rimantas Budrys* 82

Pievos augalai ir gyvūnai

Kas girdėti pievoje? 83

Gandrai – laimės paukščiai

Tuščias gandrulizdis *Gediminas Isokas* 84

Piešiame pavasarį

Pavasario spalvos *Edvardas Drėgva* 85

Žmogus gerumu gražus

Mūsų pažadai

Pareiga *Ramutė Skučaitė* 86

Būsiu paklusnus

Mokykis palaukti *Konstantinas Ušinskis* 87

Būsiu tvarkingas

Aš pati *L. Gintas* 88

Visada būsiu mandagus

Pasaka apie du karalius (I dalis) *Kazys Saja* 89

Nebūsiu pagyrūnas

Kuris geriausias? *Kazys Marukas* 90

Ko išmokome?

Sudie, gegužė!

Gegutės šaltinis *Martynas Vainilaitis* 91

Mūsų kelionės

Į kelionę

Kelionė nežinia kur *Sigitas Geda* 92

Keliaujame *Žaidimas* 92

Kuo keliaujame? 93

Kelionė aplink pasaulį

Banginiukas žemę suka *Vytautas Brencius* 94

Po žemynus ir šalis

Afrikietiška knygelė *Martynas Vainilaitis* 95

Vasaros spalvos

Mūsų vasara

Vasara 96

Vasaros pramogos

Op, op, vasarėle!.. *Vygandas Račkaitis* 97

Einame uogauti

Į turgų *Anzelmas Matutis* 98

Kaip gražu miške!

Skruzdžių bičiuliai 99

Sudie mokyklai

Atostogų planai

Atostogos *Sigita Samulionienė* 100**Ko išmokome?**

Jau atostogos

Sudie mokyklai *Vytė Nemunėlis* 102

Sudie, birželi!

Birželis *Janina Degutytė* 103**Mokomės švęsti**

Lietuva – šalelė mylima

Myliu aš tėvynę *Vytė Nemunėlis* 105

Kas mums brangiausia?

Lietuvos simboliai 106

Kodėl švenčiame Vasario 16-ąją?

Vasario 16 *Jonas Minelga* 107

Užgavėnės

Kokios šventės laukia vaikai? 108

Užgavėnių persirengėliai

Užgavėnių svečiai *Motiejus Valančius* 109

Kaziuko turguje

Kaziuko mugėje 110

Vykstame į Kaziuko turgų

Į Kaziuko turgų *Martynas Vainilaitis* 111

Melagių ir juokų diena

Melagėlio pasakėlė 112

Ar sakyti man teisybę?

Melagių tiltas *Lietuvių pasaka* 113

Verbų sekmadienis

Verbos 114

Velykos – pavasario šventė

Pavasario šventė *Vytė Nemunėlis* 115

Velykų papročiai

Kodėl dažo kiaušinius? *Lietuvių sakmė* 116

Marginame margučius

Margučių marginimas *Birutė Lenkytė* 117

Velykų linksmybės

*** *Šatrijos Ragana* 118

Velykų sveikinimai

Mielas Sauliuk! 119

Ruošiamės Motinos dienai

Motulei *Janina Degutytė* 120

Kaip sveikinsiu mamytę?

Motinos diena *Vaikų enciklopedija* 121

Ruošiamo mamytėms šventę

Tau, mamyte *Jonas Lapašinskas* 122

Vaikystės šalyje

Mano dienos *Eduardas Selelionis* 123

Mūsų svajonės

Troškimai išsipildo *Jonas Avyžius* 124

Joninės

Paparčio žiedas *Lietuvių sakmė* 125**Pasiskaityk pats**Lapė ir ožys *Ksaveras Sakalauskas-Vanagėlis* 126Kiškio lūpos *Lietuvių pasaka* 127Vyturėlis *Joana Danutė Žilaitytė* 128

Pasaka apie du karalius (II dalis) <i>Kazys Saja</i>	129
Iš „Eglutės” juokų maišelio	130
Iliustruotas žodynelis	132